

ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΩΝ ΖΩΝΤΑΝΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΙΔΡΥΤΑΙ

ΝΙΚ. ΑΒΡΑΑΜ
ΑΓΓ. ΒΑΡΒΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΑΛΕΞ. ΒΕΡΔΕΛΗΣ
ΜΙΧ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ
ΦΩΚΙΩΝ ΖΑΪΜΗΣ
ΣΤ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ
ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: Οδός Βουλής 1

ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ 65-84

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ΔΡ. 200.—

ΕΞΑΜΗΝΟΣ » 100.—

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ Δ. Α. 1.—

ΕΞΑΜΗΝΟΣ ΣΕΛ. 10.—

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡ. 5

Ε

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 10 ΜΑΪΟΥ 1930

ΑΘΗΝΑΙ-ΕΤΟΣ Α'-ΤΕΥΧΟΣ 18

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΤ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ:

Ὁ ἀπολογισμὸς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς

Π. ΧΑΡΗ:

Αἱ δελφικαὶ ἐορταὶ

Λ. Μ.:

Μὲ τὰ Βαλκάνια ἢ πρὸς τὴν Ἀσίαν;

ΑΛΕΞ. ΒΕΡΔΕΛΗΣ:

Ἡ κατάργησις τῶν εἰδικῶν ταμείων

ΣΠ. ΑΓΑΠΗΤΟΥ:

Ἡ ὑγιεινὴ τῶν πόλεων

ΠΑΝ. ΣΚΟΥΡΙΩΤΗ:

Ἡ ὑγιεινὴ τῶν φυλακῶν

ΕΜΜ. ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΥ:

Ἡ προστασία τῆς υγείας τῶν μαθητῶν

ΣΠ. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ:

Ἑργατικὴ ὑγιεινὴ

ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΜΠΟΡΝΤΩ:

Ἡ Ἑλλὰς τοῦ 1930

Ε. ΔΕΜΠΕΣΗ:

Ἀρχαὶ καὶ συμπράξεις

ΑΛ. ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ:

Περὶ ἀσφαλείας πιστώσεων

ΠΑΝΤ. ΡΑΠΤΑΡΧΗ:

Ἡ ἰδιωτικὴ πίστις

Λ. ΜΑΚΚΑ:

Ἡ φιλοσοφία τῆς ἱστορίας τοῦ Ἀγῶνος

Ε. ΚΟΘΡΗ:

Ἡ συσσωμάτωσις τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας

Γ. ΦΙΛΗ:

Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Ἀμερικῆς

Ν. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ:

Οἱ ἀγῶνες τοῦ Ἑλληνισμοῦ

ΛΑΚΩΝΙΚΑ — ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΣΙΣ — Η ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ — ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

ΓΕΩΡ. ΣΤΑΥΡΟΥ
ΙΔΡΥΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1841

Κεφάλαιον μελοχικόν και άσποδεμαλικόν Δρχ. 1.205.000.000
Καλαδέσεις (Κατάσταση της 31ης Δ/βρίου 1929) » 6.550.000.000

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Ι. Α. ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

ΑΛΕΞ. Γ. ΚΟΡΙΖΗΣ

Η ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Αγοράζει και πωλεί μετοχές και χρεώγραφα εις τὸ ἐν Ἀθήναις καὶ τὰ ξένα Χρηματιστήρια διὰ λογαριασμὸν τρίτων.

Παρέχει δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ δημοσίων χρεωγράφων, μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν ἐταιριῶν.

Δέχεται πρὸς φύλαξιν χρηματόγραφα παντὸς εἴδους καὶ κιβώτια ἀδήλου περιεχομένου.

Ἐπιμελεῖται τῆς ὑπὲρ τοῦ καταθέτου ἐγκαίρου εἰσπράξεως τῶν μετοχο-μεριδίων καὶ τοκομεριδίων τῶν κατατεθειμένων παρ' αὐτῇ χρηματογράφων ὡς καὶ τῶν κληρουμένων ὁμολογιῶν.

Ἐνοικιάζει χρηματοκιβώτια πρὸς φύλαξιν τίτλων καὶ τιμαλφῶν ἀντικειμένων.

ΨΥΓΕΙΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΕΩΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ & ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ "ΚΑΡΟΛΟΣ ΦΙΞ."

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΕΥΚΟΛΙΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΣΥΓΓΡΟΥ

ΤΗΛ. 6-65 ΚΑΙ 2-24

ΓΡΑΦΕΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ-ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ:

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: Πλατεία Ἀγίων Θεοδώρων (Δραγατσάνιου 1).

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ: Ὁδὸς Νικήτα 12 (παρὰ τῷ κ. Π. Τριανταφύλλου)

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΩΝ

ΚΟ Σ Μ Η Τ Ε Ι Α

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΟΡΕΑ 45-6-92

ΠΕΡΟΝ 45667

ΤΑ ΖΩΝΤΑΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Ο ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Η ΕΚΘΕΣΙΣ περὶ τῶν πεπραγμένων τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1929 παρουσιάζει χωριστὸν ἐνδιαφέρον, δεδομένου ὅτι τὸ λήξαν ἔτος ἀποτελεῖ τὴν πρώτην ὁλόκληρον χρῆσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Τράπεζα εἰργάσθη ἄνευ τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου. Καίτοι δὲ ἀπὸ τοῦ τελευταίου ἑξαμήνου τοῦ 1928 εἶχον γίνεαι ἐμφανεῖς αἱ τάσεις ἀλλὰ καὶ ἡ ἀξιοθαύμαστος εὐρωστία τοῦ πιστωτικοῦ αὐτοῦ ἰδρύματος, μετὰ τὴν ὁλοκληρωτικὴν του ἐπίδοσιν εἰς τὰς καθαρὰς ἐμπορικὰς ἐργασίας, ἐν τούτοις ὁ ἀπολογισμὸς τῆς δράσεώς του κατὰ τὸ 1929 ἔρχεται νὰ ἐπικυρώσῃ τὰς αἰσιοδόξους προβλέψεις αἱ ὁποῖαι συνώδευσαν τὴν τραπεζικὴν μας μεταρρυθμίσιν τοῦ 1928, ἀλλὰ καὶ νὰ ὁλοκληρώσῃ τὸν ρόλον τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς εἰς τὴν καθόλου οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς χώρας.

Δύο εἶνε τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ ἀπολογισμοῦ τῆς Τραπεζῆς. Ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ αὔξησις τῶν πάσης φύσεως καταθέσεων κατὰ 932 ἐκ. ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν 31 Δεκεμβρίου 1928, δείγμα τῆς διαρκὸς αὐξανόμενης ἐμπιστοσύνης τοῦ κοινῶν καὶ μάλιστα εἰς ἐποχὴν ζήτησεως κεφαλαίων καὶ ὑψηλῶν ἐπιτοκίων ἐν τῇ ἐλευθερᾷ ἀγορᾷ. Καὶ ἀφ' ἑτέρου, ἡ αὔξησις τῶν χορηγήσεων αὐτῆς κατὰ 1363 ἐκ. ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν αὐτὴν ὡς ἂν ἡμερομηνίαν. Ἰδιαιτέρως μάλιστα ἡ κατανομή τῶν χορηγήσεων τούτων εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, ἀναλόγως τῆς σημασίας καὶ τῶν ἀναγκῶν ἐκάστης καὶ ὅχι μόνον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ στενῶς ἐμπορικοῦ ἐνδιαφέροντος τὸ ὁποῖον παρουσιάζει.

Τοιοῦτοτρόπως, πλὴν τῆς αὔξεσεως τοῦ ποσοῦ τῶν προεξοφλήσεων σημειοῦται σημαντικὴ αὔξησις τόσο ἐν τῇ δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ ἐμπορευμάτων καὶ εἰς τὰς χορηγήσεις ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρηματογράφων ὅσον καὶ εἰς τὰ ποσὰ τὰ διατεθέντα χάριν τῆς ἀγροτικῆς πίστεως, τὴν ὁποίαν οὐσιαστικῶς ἤσκησε κατὰ τὸ 1929 ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα. Σημαντικὴ ἐπίσης ὑπῆρξεν ἡ συμβολὴ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς βιομηχανικῆς πίστεως καθὼς καὶ ἡ ἐκτέλεσις τῶν μετὰ τοῦ Δημοσίου συμβάσεων διὰ τὴν ρευστοποίησιν τῆς ἀνταλλαξίμου περιουσίας.

Ἡ ἐξέτασις δηλαδὴ τῶν διαφορῶν κονδυλίων τοῦ ἰσολογισμοῦ καταλήγει εἰς ἓνα ἀναμφισβήτητον συμπέρασμα. Ὅτι ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, παρ' ὅλον ὅτι ἐπαυσε πλέον νὰ ἀσκή τὸ ἐκδοτικὸν προνό-

μιον, δὲν ἔμεινε ξένη καὶ ἀδιάφορος πρὸς τὰς ἀνάγκας καὶ τὸν ἐν γένει ρυθμὸν τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς χώρας. Τούναντίον, χάρις εἰς τὴν ἀξιοθαύμαστον πίστιν καὶ ἀντοχὴν καὶ τὴν τεραστίαν ὁργάνωσιν τὴν ὁποῖαν διαθέτει, ὅχι μόνον εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐνισχύῃ τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, ἀλλὰ καὶ ἀπηλλαγμένη τῶν περισπασμῶν τοὺς ὁποῖους τῆς ἐπέβαλλε κατὰ τὸ παρελθὸν ἡ ἀσκήσις τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου δύναται σήμερον νὰ ἐπιδοθῇ μετὰ μεγαλειότηρας στοργῆς καὶ ἐπιμελείας εἰς τὰ καθαρῶς τραπεζικὰ τῆς κλήτικον.

Καὶ τὸ γεγονός αὐτὸ ἐνέχει ἰδιαιτέραν σημασίαν διότι ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δὲν ἐμφανίζεται ὡς μία ἀπλὴ ἐμπορικὴ τράπεζα ἐπιδιώκουσα μόνον νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰ συμφέροντα τῶν μετόχων τῆς. Συνεχίζουσα τὰς ὠραίας παραδόσεις, αἱ ὁποῖαι ἐδημιουργήθησαν κατὰ τὴν μακρὰν καὶ κοινωφελὴ δράσιν τῆς ὡς ἐκδοτικοῦ ἰδρύματος, καὶ ἀποβλέπουσα πρὸς παντὸς εἰς τὸ κοινὸν συμφέρον, ἡ Τράπεζα ἐμφανίζεται πρωτοστατοῦσα καὶ συμμετέχουσα ἐνεργῶς εἰς κάθε κίνησιν σχετικὴν πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς χώρας.

Αὐτὸ δὲ ἀποτελεῖ κατ' οὐσίαν ἓνα ἀπὸ τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τῆς τραπεζικῆς μας μεταρρυθμίσεως τοῦ 1928. Διότι παραλλήλως πρὸς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος ἡ πιστωτικὴ μας ὁργάνωσις διαθέτει ἓνα ἐπὶ πλέον ἰσχυρότατον ὄργανισμὸν μὲ μακρὰς παραδόσεις, ἀπεριόριστον πίστιν, ἀπηλλαγμένον ἀπὸ τοὺς περισπασμούς τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου καὶ τῶν σχέσεων μετὰ τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν καὶ διατεθέντα ὅλην τὴν τραπεζικὴν πείραν καὶ εὐστροφίαν πρὸς ἀποτροπὴν τῶν διαφορῶν κινδύνων καὶ βελτίωσιν ἐν γένει τῆς καταστάσεως.

Ἄξιζεν δὲ ἰδιαιτέρως νὰ σημειωθῇ ἡ συμβολὴ εἰς τὴν τοιαύτην προσπάθειαν τῆς σημερινῆς Διοικήσεως τῆς Τραπεζῆς, ἡ ὁποία λόγῳ τῆς προελεύσεως καὶ τῶν ἀνωτέρων τῆς ἐφοδίων εἶνε εἰς θέσιν νὰ διαθέσῃ ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα τραπεζικῆς πείρας ἀλλὰ καὶ ἀνωτέρας ἀντιλήψεως τῶν πραγμάτων. Καὶ συγχρόνως νὰ συνεργάζεται στενῶτα μετὰ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἐπιτευσὶν τῶν κοινῶν σκοπῶν τοὺς ὁποῖους ἐπιδιώκουν τὰ δύο ἰδρύματα.

Τὸ ἔτος 1929 ὑπῆρξεν ἀπὸ τραπε-

ζιτικῆς ἀπόψεως πλήρως δυσχερεῖων. Αἱ ἀνωμαλίες τῆς διεθνούς οἰκονομικῆς καταστάσεως, αἱ ὁποῖαι ἐξεδηλώθησαν διὰ τῆς χρηματιστηριακῆς κρίσεως τῆς Νέας Ὑόρκης κατὰ τὸ παρελθὸν φθινόπωρον, ἐπηρέασαν δυσμενῶς τὰς εἰδικὰς καὶ συγχρόνως δυσχερεῖς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας εὐρίσκεται ἀπὸ καιροῦ ἡ ἐθνικὴ μας οἰκονομία. Ἄν εἰς ταῦτα προστεθοῦν ἡ παγκοσμίως παρατηρουμένη χαλάρωσις τῆς ἐμπορικῆς καὶ βιομηχανικῆς κινήσεως καὶ συγχρόνως ἡ πτώσις τῶν τιμῶν τῶν γεωργικῶν προϊόντων, ἔχομεν μίαν γενικὴν εἰκόνα τῶν δυσχερεῖων τὰς ὁποίας ἐκλήθησαν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰ πιστωτικὰ μας ἰδρύματα κατὰ τὸ λήξαν ἔτος.

Ἡ δράσις τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ὅσον ἀφορᾷ τὸ σημεῖον τοῦτο κατοπτρίζεται πιστότατα εἰς τὰ κονδύλια τῶν διαφορῶν χορηγήσεων, τὰ ὁποῖα ἐσημειώσαμεν ἀνωτέρω. Ἐκείνο ὅμως τὸ ὁποῖον ἀξίζει ἰδιαιτέρως νὰ σημειωθῇ καὶ τὸ ὁποῖον δικαίως ἐξαιρεῖ ἡ ἐκθεσις τῆς Διοικήσεως, εἶνε τὸ γεγονός ὅτι αἱ δυσχερεῖαι αὗται τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας συνετέλεσαν ὥστε νὰ κατανοηθῇ πλήρως ἡ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη συνεργασίας μεταξὺ τοῦ Κράτους καὶ τῶν διαφορῶν παραγόντων τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς χώρας. Καὶ ἐγένοντο ἀφορμὴ ὥστε νὰ ἐγκαινιασθῇ μία πολιτικὴ νῆα καὶ ἀπολύτως προσαρμοζομένη πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς συγχρόνου οἰκονομίας.

Διότι εἶνε προφανές ὅτι ὁ ὅλος ρυθμὸς τῆς οἰκονομικῆς μας ζωῆς ἐπιβάλλει μίαν εὐρύτεραν ἀντίληψιν τοῦ ρόλου καὶ τοῦ προσορισμοῦ τοῦ συγχρόνου Κράτους. Παρ' ὅλας δὲ τὰς διαμαρτυρίας τῶν ἀπαθῶν τῆς ὀρθοδόξου σχολῆς, εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι τὸ Κράτος δὲν δύναται πλέον νὰ ἀποφύγῃ τὰς ἐπεμβάσεις εἰς τὴν ρύθμισιν τῶν διαφορῶν ζητημάτων τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας, ἡ ὁποία βαρυνθὼν ἀποβάλλει τὸν ἄπλοον καὶ πρωτόγονον χαρακτῆρα τῆς καὶ βαδίζει ὁλοταχὺς πρὸς τὴν πολυσύνθετον κεφαλαιοκρατικὴν ὁργάνωσιν.

Ὑπὸ τοὺς ὅρους αὐτοὺς, εἶνε ἀληθὲς εὐτύχημα ὅτι εἰς τὴν κρίσιν αὐτὴν καμπὴν τῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς τὸ Κράτος ὅχι μόνον κατένοησε πλήρως τὰς ὑποχρεώσεις του ἀλλὰ καὶ ᾤκησεν νὰ ἐκλέξῃ τὴν καλλιτέραν μέθοδον πρὸς ἐκπλήρωσιν των. Ὑπὸ τὴν ὠδήσιν δὲ τοῦ σοβαροῦ καὶ γεμάτου ὠραίας πρωτοβουλίας Κυβερνήτου, ἤρχισεν ἐφ-

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΓΓ. ΒΑΡΒΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΑΛΕΞ. ΒΕΡΔΕΛΗΣ

ΦΩΚΙΩΝ ΖΑΪΜΗΣ

ΣΤ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ

ΜΙΧ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ

ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ

αρμοζομένη μία εύρύτερα πολιτική συνεργασία μετά των οικονομικών παραγόντων της χώρας, χάρις εις την οποίαν πολλὰ δυσκολία παρεκάμφθησαν και πλείστα ζητήματα ἐλύθησαν.

Εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς πολιτικῆς αὐτῆς ὁ ρόλος καὶ ἡ συμβολὴ τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς ὑπῆρξαν ἀναμφισβήτητοι. Ἐχρησίμευσεν ὡς μοναδικὸν μέσον διὰ τοῦ οποίου τὸ Κράτος ἐπέτυχε νὰ παρακάμψῃ τὰς δυσχερείας τῆς οἰκονομικῆς μας ζωῆς, τόσον εἰς τὸ χρηματιστήριον ὅσον καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὰς λοιπὰς ἐκδηλώσεις τῆς. Τὸ γεγονός δὲ ἐστὶν εἰς τὴν Διοίκησιν τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς ἀνήκει ἡ ὡραία πρωτοβουλία τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ἀνωτάτου Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου, τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ σταθεροποιήσῃ καὶ νὰ κατευθύνῃ τὴν πολιτικὴν αὐτὴν τῆς συνεργασίας Κράτους καὶ οἰκονομικῶν παραγόντων τῆς χώρας, ἀποδεικνύει διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν ὅτι καὶ ὑπὸ τὴν νέαν αὐτῆς μορφήν ἡ Τράπεζα αὐτὴ ἐξακολουθεῖ πάντοτε νὰ διατηρῇ τὸν χαρακτῆρα τῆς ὡς ἰδρύματος ἐθνικοῦ καὶ νὰ ἀποτελῇ ἕνα παράγοντα πολὺτιμον διὰ τὴν οἰκονομικὴν μας ἀνασυγκρότησιν.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
Βουλευτὴς Καλαμῶν

Η "ΕΡΓΑΣΙΑ"

ΕΙΝΕ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ

ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΤΩΝ
ΕΠΙΘΥΜΟΥΝΤΩΝ ΝΑ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΟΥΝ ΜΙΑΝ
ΕΛΛΑΔΑ ΜΕ ΥΓΙΕΙΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΑΣ ΑΡΧΑΣ

ΓΡΑΦΕΤΕ

Πρὸς τὴν "ΕΡΓΑΣΙΑΝ", τὰς
σκέψεις καὶ γνώμας σας.

ΑΙ ΔΕΛΦΙΚΑΙ ΕΟΡΤΑΙ

ΑΠΟ τὴν ἡμέρα ποὺ ἄρχισαν οἱ Δελφικὲς εορτὲς ἕνας κόσμος δλόκληρος ἔπαθε σωστὸ παραλήρημα. Στὶς ἐντυπώσεις προπάντων τῶν ἀπεσταλμένων τῶν ἐφημερίδων, δικῶν μας καὶ ξένων, ὁ θαυμασμός δὲν εἶχε ὅρια. Καὶ ὁ θαυμασμός αὐτός, ἀν' ἐξηγοῦσε τὴν σημασίαν τῶν Δελφικῶν εορτῶν καὶ καθόριζε τὴν ἀξίαν τῶν ἀποτελεσμάτων ποὺ ἔδωσαν ἐφέτος, θὰ εἶχε τὴν θέσιν του καὶ θὰ ἦταν πραγματικὰ δίκαιη ἐπιβράβευσις τῆς προσπάθειας τοῦ ζεύγους Σικελιανοῦ καὶ τῶν συνεργατῶν του. Ἀλλὰ στὶς ἐντυπώσεις τῶν περισσότερων δημοσιογράφων καὶ λογοτεχνῶν ποὺ ἔγραψαν γιὰ τὶς Δελφικὲς εορτὲς δὲν διαβάσαμε παρὰ ὑστερικούς ἐπαίνους ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔλειπε κάθε κρίσις καὶ μέτρο. Εἶνε καὶ τοῦτο γνώρισμα ἀνθρώπων ποὺ ἡ πνευματικὴ ζωὴ τους δὲν τοὺς ἔδωσε τὴν ἰκανότητα νὰ ἔξερουν γιὰ τὴν θαυμασίαν ἡ γιὰ τὴν δοκιμαζομένην ἐξοργισμένην. Ἐτσι, οἱ Δελφικὲς εορτὲς, γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ θέλουν νὰ εἶνε οἱ «ἐκλεκτοὶ» τοῦ τόπου, στάθηκαν μὴ μὲν ἀλλοτρίως, ποὺ δὲν λείπει τίποτα τὸ ἐνθαρρυντικὸν σὲ ὅσους δὲν παραινέονται ἀπὸ μεγάλα κούφια λόγια. Εἶνε, βέβαια, καὶ αὐτὸ ἕνα κέρδος, ἀφοῦ τὸ ἀποτέλεσμα μίᾶς δοκιμασίας διαφωτίζει πάντα καὶ κατοπτρίζει. Κέρδος, ἐννοεῖται, ἀρνητικὸν πλὴν σὲ θετικὸν κέρδος, ποὺ θὰ προσπαθῶμεν νὰ ἐξηγήσουμε καὶ νὰ καθορίσουμε.

*

Οἱ «Δελφικὲς εορτὲς» δὲν εἶνε ἡ προσπάθεια ἑνὸς ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἕνας δλόκληρος κύκλος ἐργασιῶν. Ὁ «Προμηθεὺς Δεσμώτης», οἱ «Ἰκετίδες», ἡ Βιοτεχνικὴ ἔκθεσις, οἱ Πυθικοὶ Ἀγῶνες. Στὸ κέντρο ὅμως ὄλων αὐτῶν τῶν ἐργασιῶν, γιὰ τίς ὁποῖες χρειάστηκε ἡ στενὴ συνεργασία καλλιτεχνῶν μὲ διαφορετικὰ εἰδικότητες καὶ ἰκανότητες, βρίσκεται ἡ διδασκαλία τῶν δύο τραγωδιῶν τοῦ Αἰσχύλου. Εἶνε τὸ σημεῖο τῶν εορτῶν ποὺ προκύπτει τὸ ἐξαιρετικὸν συγκινήσιον καὶ τὶς περισσότερες σκέψεις γιὰ τὴν ὅλη Δελφικὴν προσπάθειαν.

Μὲ τὴν διδασκαλίαν τῶν δύο αὐτῶν τραγωδιῶν ἕνας κόσμος δλόκληρος ἔκαμε πρὸ συνειδητῆ καὶ ἀλόγητης τὴν πίστιν του στὸ ἀρχαῖο δράμα. Δὲν ξεχνᾶμε, βέβαια, τίς προσπάθειες ποὺ ἔγιναν σὲ διάφορες ἐποχὰς γιὰ νὰ βρεθῇ ὁ τρόπος ἐκείνος ποὺ θὰ παρουσίαζε τὸν ποιητικὸν ὄγκον τῆς ἀρχαίας τραγωδίας στὴ σύγχρονον σκηνή. Μερικὲς μάλιστα ἀπὸ τίς προσπάθειες αὐτὰς καὶ σὲ ἀληθινὴν ἐμπνευστὴν στηρίχθηκαν καὶ ὑπολογίσματα ἀποτελέσματα ἔδωσαν. Στὸς Δελφούς ὅμως ὁ θεατὴς αἰσθάνθηκε πολὺ βαθύτερον τὸν ποιητικὸν λόγον καὶ πέρασε μερικὲς ἀπὸ τίς στιγμὰς ἐκεῖνες ποὺ μένουν σταθμοὶ στὴ ζωὴ κάθε ἀνθρώπου. Καὶ τοῦτο εἶνε ἕνα κατ' ὄψιν, ποὺ ὀφείλεται στὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖον διδάχθηκαν οἱ δύο τραγωδίαι τοῦ Αἰσχύλου.

Ὁ «Προμηθεὺς Δεσμώτης» δὲν παίχτηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὸς Δελφούς. Εἶνε ἡ τραγωδία μὲ τὴν ὁποία τὸ ζεῦγος Σικελιανῶν καὶ οἱ συνεργάται του κέρδισαν τὸ 1927 τὴν ἐμπιστοσύνην μας καὶ ἔδωσαν στὴ Δελφικὴν προσπάθειαν τὴν σοβαρότητα ποὺ τῆς ταιριάζει. Ἡ διδα-

σκαλία τῆς ὁμῶς, μολοντὶ ἔχει συζητηθεῖ εὐρύτατα καὶ ἔχει κριθεῖ μὲ ὅλα τὰ μέτρα καὶ ὅλες τίς προτιμήσεις, δὲν μπορεῖ νὰ μείνῃ ἀσχολιστή. Καὶ εἶνε ἀλήθεια ὅτι καὶ ἐφέτος εἶδαμε τοὺς ἴδιους σχεδὸν ἡθοποιοὺς καὶ τὸν ἴδιον τρόπον ἐρμηνείας. Ἀπὸ τὴν σκηνοθεσίαν ὅμως τοῦ 1927 δὲν ἔμεινε τίποτα. Καὶ ἡ μεταβολὴ αὐτὴ οὐτε ὅσο ἔπρεπε σχολιάστηκε οὐτε ὅπως ἔπρεπε κριθῆκε. Στὴν πρώτη διδασκαλίαν ὁ βράχος τοῦ μεγάλου Δεσμώτη προσπαθοῦσε νὰ συναγωνιστῇ τὴν γύρω ἐπιβλητικὴν καὶ ἄγρια φύσιν. Ἦταν ἕνα πελώριο ὕψωμα ποὺ εἶχε γίνῃ μὲ τὴν πρὸ ρεαλιστικῆς ἀντίληψιν τῆς τέχνης. Καὶ τοῦτο τῶν βλεπῶν καθαρὰ καὶ στὸν ὄγκον καὶ στὴν κατασκευὴν του. Ἡ ἐφετερινὴ σκηνοθεσία τοῦ «Προμηθεὺς Δεσμώτη» στὴ θέσιν τοῦ βράχου ἐκείνου παρουσίασε ἕνα μικρὸν ὕψωμα ἀπὸ μετὸν ἀομὲ μὲ μὴ ἀπλή στήλην στὴ μέση καὶ δύο σκάλες, τὴν μίαν ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος καὶ τὴν ἄλλη ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἕνα ὕψωμα ποὺ μὲ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἀπλότητά του προσπαθοῦσε νὰ φτάσει σ' ἕνα καλύτερον ἀποτέλεσμα: νὰ μὴν κλείσῃ τὸν ὁρίζοντα τοῦ ἔργου μὲ ὄγκους σκληροῦς καὶ ἄνυχους ἀλλὰ νὰ τὸν ἀφήσῃ ἀνοικτὸν στὴ φαντασίαν τῶν θεατῶν μὲ τὰ μέσα ἐκείνα ποὺ χρησιμοποιοῦν ἡ νεώτερη σκηνοθετικὴ τέχνη. Ἡ ἀντίληψιν αὐτὴ δείχνει ὅτι ὁ σκηνοθέτης (ὁ κ. Γ. Κοντολέων) μῆτε στὴν ἀτμόσφαιραν τῆς τραγωδίας. Κατὰλαβε δηλαδὴ ὅτι ὁ «Προμηθεὺς Δεσμώτης», ποὺ εἶνε ἔργο ποιητικόν, δὲν μπορεῖ νὰ ἐρμηνευθῇ μὲ ρεαλιστικὴν σκηνοθεσίαν. Ἄλλωστε καὶ ἀπὸ τῶν κινήσεων ποὺ ἔχουν τὴν εὐθύναν γιὰ τὴν ὅλη Δελφικὴν προσπάθειαν εἶσι ἐξηγήθηκα ἡ μεταβολὴ αὐτὴ. Καὶ ἡ ἐξηγήσις εἶνε σωστή. Μόνον ποὺ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μεταβολῆς στὴ σκηνοθεσίαν τοῦ «Προμηθεὺς Δεσμώτης» δὲν ἦταν ἀνάλογο μὲ τὴν περίστασιν. Τὸ μικρὸν ὕψωμα μὲ τὴν ἐπιπεδὴ ἐπιφάνειαν, ὅχι μόνον δὲν ἀφῆκε ἐλεύθερον τὴν φαντασίαν τῶν θεατῶν, ἀλλὰ τὴν ἐκλείπει μὲσα στὸ περίγραμμά του. Καὶ τοῦτο γιὰ τοῖς γραμμῆς του δὲν εἶχαν προεκτάσεις. Ὅλες τελείωναν στὸ σημεῖο ἀπὸ τὸ ὁποῖον εἶχαν ἀρχίσει καὶ δὲν μᾶς βοηθοῦσαν νὰ δώσουμε τὸν τραγικὸν βράχον ἱκανὸν νὰ κρατήσῃ ἀπάνω του τὸ μαρτύριον τοῦ Τιτάνος ποὺ μένει μὲς στὸς αἰῶνας ἐν' ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα σύμβολα. Ὅπως δὲ ἔχει πάντα τὴν ἀξίαν τῆς καλῆς προσπάθειας. Κι' ἂν δὲν μπόρεσε ἀκόμα νὰ ἔχει τ' ἀποτελέσματά της, εἶνε ὥστόσο μὴ καλὴ ἀρχὴ ποὺ δὲν ἀποκλείεται νὰ δώσει μὴ μέρη τὴν ἀντιρεαλιστικὴν σκηνοθεσίαν ποὺ χρειάζεται ἡ ἀρχαία τραγωδία.

Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ «Προμηθεὺς Δεσμώτης» δὲν παρουσίασε τίποτα τὸ νέο σὲ ὅσους εἶχαν παρακολουθήσει τίς Δελφικὲς εορτὲς τοῦ 1927. Ὁ χορὸς, καὶ τὴν φορὰ αὐτὴ, στάθηκε πολὺ ψηλότερον ἀπὸ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἄλλων ὁδῶν τοῦ ἔργου. Μὲ τίς ρυθμικώτατες κινήσεις του, μὲ τοὺς ὁραίους ἐλιγμούς του καὶ πρὸ πάντων μὲ τὴν θαυμαστὴν πειθαρχίαν τοῦ ἡνὸς ἑνὸς θεάματος μοναδικῆς. Ὅτι ἀκριβῶς θέλησε νὰ δώσει ἡ διδασκαλία τοῦ «Προμηθεὺς Δεσμώτης». Κι' ὅπως ὁ κ. Μπονδλός (Προμηθεὺς), ὁ κ. Δεστούνης (Ἡ-

φαιστος καὶ Ἐρμῆς), Ἀδωνίτης (Κρόνος) καὶ ἄλλοι ἡθοποιοὶ δὲν μπόρεσαν νὰ δημιουργήσουν τοὺς ρόλους, ὁ χορὸς ἔμεινε κυρίαρχος στὸ δράμα. Ὁ ποιητικὸς λόγος πέρασε ἐστὶν σὲ δευτέρῃ μοῖρᾳ. Δὲν μποροῦσε ὅμως νὰ γίνῃ καὶ ἄλλοιως. Τὸ θέαμα, πλοῦσιον καὶ καλαίσθητον, δὲν βοήθησε καμιά ἀντίσταση γιὰ νὰ πάρῃ τὴν πρώτην θέσιν. Οἱ μεγάλοι ἡθοποιοὶ ποὺ ἔκαναν τὸν ποιητικὸν λόγον ἡ ἀκτινοβολήσῃ καὶ νὰ κρατήσῃ τὴν θέσιν ποὺ τοῦ ἀνῆκει στὴν τραγωδίαν, νὰ τὴν κρατήσῃ μὲσα σὲ ὁποιοδήποτε θέαμα καὶ πλῆθι σὲ ὁποιοδήποτε χορογραφικὸν κατάρθωμα, καὶ εἶνε ἀληθινὸν χορογραφικὸν κατάρθωμα, ὅτι παρουσίασε ὁ χορὸς τῶν τραγωδιῶν ποὺ διδάχτηκαν, —οἱ ἡθοποιοὶ αὐτοὶ ἔλειπαν.

*

Ἄν ὅμως ὁ «Προμηθεὺς Δεσμώτης» ἦταν ἕνα χορογραφικὸν κατάρθωμα, οἱ «Ἰκετίδες» ἦταν ἕνα χορογραφικὸν θαῦμα. Ἄλλωστε στὴν τραγωδίαν αὐτὴν τοῦ Αἰσχύλου, ἀπὸ τὴν ὁποία λείπει κάθε σκηνοθετικὴ δράσις, ὁ χορὸς σκεπάζει κάθε ἄλλο πρόσωπον τοῦ ἔργου καὶ ἀπὸ τὴν πρώτην ἐμφάνισίν του ἔδειξε ὅτι θὰ μᾶς χάριζε μὴ σπάνια αἰσθητικὴ ἀπόλαυσις. Προτὸν ὅμως τὸν παρακολουθήσουμε στὴ θαυμαστὴν τὴν δημιουργίαν, εἶνε ἀνάγκη νὰ καθορίσουμε μὲσα σὲ ποιά σκηνοθεσίαν κινήθηκε.

Ὁ χορὸς ἔκανε τὴν εἰσοδὸν τοῦ στήν ὁρχήστρα κρατώντας τὰ χέρια κλαδιὰ ἐλιάς. Μῆχαν πρῶτα πενήντα Δαναῖδες, μὲ αἰγυπιακὰς κομώσεις ποὺ κατέληγαν σὲ κοντούς πλοκάμους καὶ μὲ λευκοὺς χιτῶνες, καὶ ἀκολούθησαν εἰκοσι τέσσαρες θεοπαῖνιδες, μὲ κίτρινα πετραχήλια καὶ λευκοὺς μακροὺς χιτῶνες. Κι' ὅλες μαζί προχώρησαν μὲ βῆμα κουρασμένο καὶ δεῖλδ στὸ βομὸν ποὺ ὑψωνόταν λιγὸς καὶ ἐπιβλητικὸς. Ἦταν τὸ ἴδιον μικρὸν ὕψωμα μὲ τὴν ἐπιπεδὴ ἐπιφάνειαν ποὺ εἶδαμε καὶ στὸν «Προμηθεὺς Δεσμώτης». Λεῖπει μόνον ἡ στήλη ὅπου καρφώθηκε ὁ Προμηθεὺς καὶ στὴ μέση τοῦ ὑψώματος ὑπάρχει τώρα ἕνα ἀπλὸν ἔδρανο. Εἶνε ὅτι χρειάζεται γιὰ τίς «Ἰκετίδες» τὸ μικρὸν αὐτὸ ὕψωμα, ποὺ ζημιώσε, ὅπως σημειώσαμε παραπάνω, ἀρχεὶ τὸν «Προμηθεὺς Δεσμώτης». Μποροῦν στὴν μίαν σκηνήν του, —τὸ ὕψωμα εἶπαμε ὅτι καταλήγει σὲ δύο σκάλες, —τὸ ἄγαλμα τοῦ Δία (ἔργο τοῦ κ. Τόμπρου) καὶ στὴν ἄλλην τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνα (μοῖσμα τοῦ Ἀπόλλωνα τοῦ Δελφικοῦ μουσείου). Ἀνάμεσα, λοιπόν, στὰ δύο αὐτὰ ἀγάλματα στέκονται λίγες στιγμὲς οἱ Δαναῖδες καὶ οἱ θεοπαῖνιδες, ἀφίρουν στὸ βομὸν τὰ κλαδιὰ τῆς ἐλιάς καὶ ἔπειτα χωρίζονται. Οἱ πρῶτες σὲ πέντε ὁμάδες, καὶ οἱ δευτέρες σὲ δύο σειρές, ἀπὸ δώδεκα στὴν καθεμιά. Κ' ἐνῶ οἱ Δαναῖδες ἀπλώνονται στὴν ὁρχήστρα, οἱ θεοπαῖνιδες παίρνουν θέσιν στὰ πλάγια τῆς.

Κι' ἀμέσως ἀρχίζει ἡ μουσικὴ ποὺ βάσει σὲ κίνηση τὸ χορὸν. Οἱ κορυφαῖες ἀπαγγέλλουν τοὺς στίχους μὲ τὸ ρυθμὸν τοῦ βηματισμοῦ των καὶ ἀκολουθοῦν οἱ Ἰκετίδες καὶ ὁ χορὸς μὲ κινήσεις ποὺ ζωντανεύουν χαρακτηριστικὰ παραστάσεις ἀγγείων. Κάθε ἐλιγμὸς ὅλου τοῦ χοροῦ μαζί καὶ τῶν διαδόων του χωριστὰ εἶνε καὶ τὸν δημιουργία. Εἶνε ἡ ἐκφράσις μιᾶς ψυχικῆς καταστάσεως: τῆς ἀσυγκράτητης ταραχῆς τῶν Ἰκετίδων, τοῦ μεγάλου πόνου των καὶ τῆς

θαυμαστῆς καρτερίας των, τῶν πόθων καὶ τῶν ἐλπίδων τους, ὄλων τῶν μεταβολῶν ποὺ γίνονται ἀπὸ τὴν μίαν στιγμήν στὴν ἄλλη μέσα στὸν ψυχικὸν κόσμον. Καὶ οἱ κινήσεις τῶν ὁμάδων αὐτῶν εἶνε ἀλλεπάλληλες, ποικίλες, ἀτελείωτες. Ὁ χορὸς δίνει τὴν ἐντύπωσιν ἑνὸς σώματος ποὺ πότε κινεῖται ὁλόκληρον καὶ πότε ἀφίρει νὰ κινῶνται μερικὰ μέλη του. Οἱ κινήσεις του ὅμως καὶ στὴν πρώτη καὶ στὴ δευτέρῃ περίπτωσιν εἶνε σοφὰ ὑπολογισμένες καὶ θαυμαστὰ πειθαρχημένες. Ἐχουν μὴν ἁρμονία ποὺ ὁλοῦσε τὸν θεατὴν, ποὺ τοῦ ἱστορεῖ μὲ τὸν ὑποβλητικώτερον τρόπον τὸν πόνο τῶν Δαναῶν ποὺ ἐφυγαν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον ἐπειδὴ δὲν ἠθέλουν νὰ γίνουν γυναῖκες τῶν ξαδερφῶν τους καὶ ἔρχονται στὸ Ἄργος νὰ ζητήσουν καταφύγιον, ποὺ τοῦ δίνει ἀνάγλυφον ὅλη τὴν ψυχικὴν ταλαιπώριαν τῶν θυγατέρων τοῦ Δαναοῦ ποὺ δὲν ἔχουν τί τοὺς περιμένει ἔπειτα ἀπὸ τὴν φυγὴν τους.

Φυσικὰ, ὁ χορὸς δὲν μένει πάντα μόνος. Ἐρχεται ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἄργους, δίνει τῆς Δαναίδος τίς πρὸ καθησυχαστικὰς ὑποσχέσεις, σὲ λίγο φτάνει ὁ Κήρυκας τῶν Αἰγυπτίων, προσπαθεῖ νὰ τίς πάρῃ πίσω, φωνάζει, ἀπειλεῖ. Ὑπάρχει δηλαδὴ σὲ μερικὰ σημεῖα κάποια δράσις. Ὁ χορὸς ὅμως κρατᾷ πάντα τὴν θέσιν του καὶ χαρίζει στὸν θεατὴν κάθε στιγμήν καὶ ἀπὸ μὴν νέα καὶ δυνατὴ αἰσθητικὴ χαρὰ. Τὸ μοναδικὸν αὐτὸ θέαμα τοῦ χοροῦ, ποὺ κάθε κίνησίν του ἦταν καὶ ἀπὸ ἕνα χορογραφικὸν εἶσος, εἶχε, βέβαια, καὶ τὰ τρωτὰ του. Θὰ μπορούσε λ. χ., νὰ σημειωθῇ ὅτι σὲ μερικὰ σημεῖα ἡ μουσικὴ καὶ ὁ χορὸς δὲν παρουσίασαν ἀπόλυτον συγχρονισμό. Καὶ ἡ ἀνωμαλία αὐτὴ, ποὺ θὰ πέρανε ἴσως ἀπαρατήρητη σ' ἕνα ἀθηναϊκὸν θέατρο, ἦταν αἰσθητικὴ μέση στὴν θαυμαστὴν πειθαρχίαν ποὺ εἶχε ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὡς τὸ τέλος τοῦ ἔργου ὁ χορὸς. Δὲν εἶνε ὅμως δίκαιον νὰ σταθῇ σὲ μὴ λεπτομέρειαν ποὺ δὲν ἐνδύχθηκε πολὺ τὸ θεατὴν. Ἄλλωστε ἡ ἀνωμαλία αὐτὴ στὶς ἄλλες σειρὰς τῶν Δελφικῶν εορτῶν δὲν θὰ ὑπάρχει. Θὰ εἶχε διασφαλιστῇ μὲ λίγες δοκιμὰς, ποὺ χρειάζονται νὰ γίνουν ἄμεσα. Τὰ τρωτὰ ποὺ ἔχω τὴν ιδέα ὅτι δὲν μποροῦν νὰ διορθωθῶν εὐκόλως, εἶνε ἄλλα. Καὶ ἀναφέρονται στὴν ἐρμηνείαν τῶν διαφόρων ρόλων τῆς τραγωδίας.

Στὶς «Ἰκετίδες» εἶνε ἀλήθεια ὅτι δὲν ὑπάρχουν οἱ δύσκολοι ρόλοι ἄλλων τραγωδιῶν. Καὶ τοῦτο γιὰ τὸ μεγάλο πάθος βρίσκεται στὴν ψυχὴ τοῦ χοροῦ, ποὺ, ὅπως εἶπαμε, γεμίζει μὲ τὴν παρουσία καὶ τὸν πόνο τοῦ τοῦ ἔργου. Καὶ οἱ ὁμοῖοι αὐτοὶ ρόλοι τῶν «Ἰκετίδων» ἐρμηνεύθηκαν μετρίως, καὶ ὁ χορὸς, βέβαια, εἶνε νὰ σημειωθῇ ὅτι οἱ ἡθοποιοὶ ποὺ ἔπαιζαν τοὺς ρόλους τοῦ βασιλέως τοῦ Ἄργους, τοῦ Δαναοῦ καὶ τοῦ Κήρυκα τῶν Αἰγυπτίων εἶχαν πολὺ καλὰς ἐμφάνσεις. Καὶ περισσότερον ἀπ' ὅλους ὁ κ. Αἰδωνίτης (Κήρυκας). Ἀλλὰ οἱ ρόλοι δὲν ἐρμηνεύονται μόνον μὲ τὴν καλὴ ἐμφάνισιν. Στὴν ἀπαγγελίαν τῶν στίχων προπάντων ὑπῆρξαν ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ ἡθοποιοὶ. Δὲν τοὺς ἔλεγαν μόνον ἐντελὲς ἀρρωμάτιστα καὶ κακὰ τονισμένα. Τοὺς μπερδεύουν, τοὺς ἐπαίαν, τοὺς ἀπάγγελναν μὲ τὴν χειρότερη ἀσφρόση καὶ τὴν πρὸ ἀτονὴν συγγένισιν. Καὶ ἡ ἐλπίς αὐτὴ εἶνε ἀσυγχώρητη. Ἡ Δελφικὴ προσπάθεια ἐπιδιώκει κατὰ τὸν

τιο. Θέλει νὰ δώσει τὴν ὑποδειγματικὴν ἐρμηνείαν τῆς τραγωδίας. Καὶ σὲ μὴν ἐργασία, ποὺ ἔχει τέτοιες ἀξιώσεις καὶ διαθέτει τόσα μέσα, ἡ συγκατάβασις καὶ ἡ ἐπιείκεια δὲν ἔχουν τὴν θέση τους. Οἱ ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν ἔλλειψιν αὐτὴν ἔπρεπε νὰ εἶχαν ἀναθέσει τὴν ἐρμηνείαν τῶν ρόλων τῶν «Ἰκετίδων» καὶ τοῦ «Προμηθεὺς Δεσμώτης», —καὶ ἡ ἐρμηνεία τοῦ «Προμηθεὺς Δεσμώτης» εἶχε, ὅπως παρατηρήσαμε, λιγώτερες ἀλλὰ πάντα αἰσθητικὰς ἐλλείψεις, —σὲ ἡθοποιοὺς μὲ μεγαλύτερες ἰκανότητες. Ἐπρεπε νὰ εἶχαν χρησιμοποιήσει τίς καλύτερες δυνάμεις ποὺ ὑπάρχουν στὶς τάξεις τῶν ἡθοποιῶν μας.

Ἀλλὰ καὶ τὴν ἔλλειψιν αὐτὴν, ποὺ εἶνε πολὺ σοβαρὴ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ εἶνε ἀνεκτή σὲ μὴν νέα περίοδον τῶν Δελφικῶν εορτῶν, τὴν ἐσκέπασε ὡς ἕνα σημεῖο ὁ θαυμαστὸς χορὸς τῶν «Ἰκετίδων» ποὺ παρουσίασε ἕνα σπάνιον χορογραφικὸν κατάρθωμα μὲ τὴν ρυθμικότητα τῶν κινήσεών του, τὴν ποικιλίαν τῶν ἐλιγμῶν του καὶ τὴν μοναδικὴν πειθαρχίαν του, καθὼς καὶ μὲ τίς ἀξίες κορυφαίας του, τίς διδὰς Γαλανοῦ, Καραντινοῦ, Κολυβά, τὴν κ. Στρατιγγὴ καὶ προπάντων μὲ τὴν κ. Κούλα Καλλιγὰ. Καὶ τὸ κατάρθωμα αὐτὸ εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς μεγάλης πίστεως τῆς κ. Εὐᾶς Σικελιανοῦ στὸ ἀρχαῖον δράμα, τῆς δημιουργικῆς φαντασίας τῆς, τῆς ἐργατικότητος καὶ τῆς ἐπιμονῆς τῆς ποὺ δὲν γνωρίζει ἐμπόδια. Στὴν κ. Σικελιανῶν ἀνήκει καὶ ἕνα ὁρατότατον σκηνοθετικὸν εἶσος ποὺ ἐποικίλε τὴν παράστασιν τῶν «Ἰκετίδων». Στὸ τέλος σχεδὸν τῆς τραγωδίας ἔρχεται, ὅπως εἶπαμε, ὁ Κήρυκας γιὰ νὰ πάρῃ πίσω τὴν Αἴγυπτον τίς Δαναίδες. Πρὶν ὅμως ἀπ' αὐτὸν μπαίνουν στὴ σκηνὴν οἱ θεοὶ τῶν Αἰγυπτίων, ἡ ἀκριβέστερα τὰ ζῶα ποὺ λάτρευαν οἱ Αἰγύπτιοι γιὰ θεοὺς. (Τὰ ζῶα αὐτὰ παρουσιάζονται, φυσικὰ, μὲ προσωπεῖα. Καὶ εἶνε τὰ μόνον προσωπεῖα ποὺ χρησιμοποιήθηκαν στὶς «Ἰκετίδες»). Μπαίνουν, λοιπόν, οἱ θεοὶ τῶν Αἰγυπτίων καὶ στέκονται προστάτες τοῦ Κήρυκα. Καὶ τὸ πρῶτον ποὺ πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι δὲν εἶχε μόνον διακοσμητικὴν ἀξίαν. Οἷς εἶνε αὐθαίρετον καὶ ἐξαιρετικὸν μὲσα στὸ ἔργο. Εἶνε στενὰ δεμένο μὲ τὸ μῦθον τῆς τραγωδίας καὶ δὲν προκαλεῖ τὴν ἀπορίαν, ὅπως συμβαίνει συχνὰ μὲ τίς νεώτερες σκηνοθετικὰς παλαιῶν ἔργων.

Ἀλλὰ γιὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν «Ἰκετίδων» δὲν ἦταν μικρὴ καὶ ἡ συμβολὴ τοῦ κ. Γ. Γουρῆ. Ἡ μετάφρασίς του θὰ ἔπρεπε, βέβαια, νὰ σχολιαστῇ μὲ ὁλόκληρον μελέτην. Στὸ ἀρχαῖον ὅμως αὐτὸ ποὺ πρέπει νὰ χωρέσῃ ὅλες τίς ἐντυπώσεις μας ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τῶν δύο τραγωδιῶν τοῦ Αἰσχύλου, περιορίζομαστε νὰ σημειώσῃ ὅτι ἡ μετάφρασίς του κ. Γουρῆ εἶνε μὴν ἕνα ἔργο πραγματικὰ σοβαρὸν καὶ νὰ δώσουμε μερικὸς στίχους στὴ τύχη διαλεγμένων:

Ο ΧΟΡΟΣ:

Ἔτσι καὶ ἐγὼ σὲ μελωδίαν ἰωνικὴν
θρήνηντας ἡ γογγύζοντα τ' ἀπαλὰ μου
πεπονημένα στίχοι μάχοντα
καὶ τὴν ἀνάστη ἀπὸ πόνου
βῆσιν μὲ κλάματα καθδιὰ μου
πάνθ' αὐτὸν θρήνον, ὠμίμ, κορυφολογῶ,
γιὰ τὸν φόβον εἶνε ἡ ψυχὴν γιομάτην,
μήπως σ' ἀντὶ μου τὴν φυγὴν
ἀπὸ τὴν Ἀεθρία τῆς γῆς

δὲ βρῶ κανέν' ἀπὸ δικούς προστάτη.
Μὰ, ὦ τῆς γενιᾶς μου ἑσείς θεοί,
ἀπαντοχὴ γενίτε μου καὶ σκέπη
τὸ δίμο βλέποντας καὶ μὴ σκλαβώσετε
τὰ νιάτα μου σὲ χεῖρα πού δὲν πρέπει
στὴν ἄθη βία τὴν ὀργή σας στρέψετε
καὶ δίκια γιὰ τοὺς γάμους μου κάμνετε
[χοῖρη]

ὥς κ' ὅποιος καταπονέθῃ στὸν πόλεμο,
κινηγημένος, τοῦ χαμοῦ του λυτρωμὸ
στὸ θεοδόξαστο βωμὸ
θὰ βοῇ καταφυγὴ ἂν ζητήσῃ.

Ο ΚΗΡΥΚΑΣ:

Μπρός, στὸ καράβι, δρόμο!
τὰ πόδια σας στὸν ὄμο·
εἰδὲ συρμός, εἰδὲ σκισμός
καὶ μαλλιοτραβηγμὸς
καὶ κεφαλὲς κομμένες
καὶ αἱματοκυλισμένες.
Ἐμπρός! στὸ πλοῖο, καταραμένες.

Σὲ μιὰ διεξοδικὴ ἐξέταση τῆς μετα-
φράσεως αὐτῆς θὰ διατυπώσαμε ἴσως
μερικὲς ἀντιρροήσεις γιὰ τὴ χρησιμο-
ποίησιν μερικῶν λέξεων καὶ ἐκφράσεων.
Στὸ σύνολό τῆς ὅμως ἡ μετάφραση τοῦ
κ. Γρυπάρη εἶναι μιὰ ἀληθινὴ προσφορά
στὰ ἑλληνικὰ γράμματα, μιὰ ἀπὸ τίς λί-
γες ἑλληνικὲς μεταφράσεις πού ἔχουν
ἀξία πρωτότυπης ἐργασίας.

Ἀπὸ τίς ἐντυπώσεις αὐτές, ὅπως βλέ-
πει ὁ ἀναγνώστης, δὲν λείπει ὁ ἐνθου-
σιασμός. Ὁ ἐνθουσιασμός ὅμως αὐτὸς
δὲν ἀναφέρεται πρὸς τὴν «νόημα» τῶν Δελ-
φικῶν ἐορτῶν, ὅπως τὸ καταλαβαίνει
κ' ὅπως προσπάθησε νὰ τὸ διατυπώσει
ὁ κ. Σικελιανὸς στὴ συγκέντρωση τῶν
ξένων καὶ δικῶν μὴς διανοουμένων πού
ἔγινε στὸ σπίτι τοῦ ἔπειτ' ἀπὸ τίς πα-
ραστάσεις τῶν δύο τραγωδιῶν. Ἀπλού-
στατα γιὰ τοὺς Δελφικὲς ἐορτές, πέρ-
ἀπὸ τὴν αἰσθητικὴν χαρὰ πού χαρίζουν
μὲ τίς παραστάσεις τῶν ἀρχαίων δραμά-
των, μὲ τὴν βιοτεχνικὴ ἔκθεσι, γιὰ τὴν
ὁποῖαν ἴσως γράψω σὲ ἄλλο τεῦχος τῆς
«Εργασίας» (γιὰ τοὺς Πυθικοὺς Ἀγῶ-
νας, πού ματαιώθηκαν ἀπὸ τὴν κακο-
καιρία δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ λόγος) δὲν
ἔχουν ἄλλο νόημα καὶ σκοπὸ. Ἄλλωστε
ἡ προσπάθεια τοῦ ζεύγους Σικελιανοῦ
καὶ στίς παραστάσεις μόνον τῶν ἀρχαίων
δραμάτων ἂν περιοριστεῖ ἔχει ἀσφαλῶς
μεγάλον σκοπὸ. Ἡ διδασκαλία τοῦ «Προ-
μηθεῖα Δεσμώτη» καὶ προπάντων τῶν
«Ἰκετιδῶν» ἔδωσε, οὔτε λίγο οὔτε πολὺ,
τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο μπορεῖ νὰ γί-
νῃ ἡ ἀναβίωσις τῆς τραγωδίας. Μία ἀνα-
βίωσις, ἐννοεῖται, πού νὰ μὴ γίνῃται δε-
κτὴ ἀπὸ σεβασμὸ στὰ κλασσικὰ κείμενα,
ἀλλὰ νὰ ἐξασφαλίζει τὴ σκηρικὴ ἐμφά-
νισιν τοῦ ποιητικοῦ ὅγκου τῆς τραγω-
δίας στὸ σύγχρονο θέατρο. Ὁ τρόπος
αὐτὸς ἴσως νὰ μὴν εἶναι ὁ καλύτερος.
Ὅπως ὅποτε εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς καλύ-
τερους, ἕνας ἀπὸ τοὺς καλὺς πού κἀνουν
ζωντανὸ ἔργο τὴν ἀρχαία τραγωδία. Καὶ
τὸ ἀποτέλεσμα αὐτὸ νομίζω ὅτι πρέπει
νὰ λογαριάζεται περισσότερο ἀπὸ τίς
ὁμιλίαις φράσεις, πού δὲν κλείνουν παρὰ
ἀπραγματοποίητα ὄνειρα.

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

Ὁδὲμία ἀποδείξει ἀναγνωρίζεται
ἐὰν δὲν φέρῃ τὴν σφραγίδα τοῦ
περιοδικοῦ καὶ τὴν υπογραφήν
κ. Ι. Α. Σοφιανόπουλου

ΜΕ ΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Ἡ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΣΙΑΝ;

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ κ. Ι. Α. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΝ

Ὁ κ. Ι. Α. Σοφιανόπουλος περικλείει
σοφίαν καὶ εἰς τὸ ὄνομά του.
συνήθως δὲ καὶ εἰς τὰς σκέψεις του.
Δι' αὐτὸ καὶ μὲ ἀρκετὴν κατὰπληξιν
ἐδιδάσκει πρὸς ἑβδομάδος εἰκοσι-
τρεῖς ὁγκώδεις στήλας περιοδικοῦ, εἰς
τὰς ὁποίας, διὰ μέσου ἐκδηλώσεων.
δυσπιστίας πρὸς ὅτι τὸ ἀνώτερον ὡς
ἀνθρώπινος πόντος, διὰ μέσου ὑπαιγι-
μῶν περὶ θυσίων σχετικῶν πρὸς ὅτι
ἐθνικῶς ἱερώτερον, διὰ μέσου γεωοι-
κονομικῶν «δογματῶν» καὶ συλλογι-
σμῶν ἀντιφατικῶν, διὰ μέσου σειρᾶς
ὀλοκλήρου παρανοήσεων καὶ συγχύσε-
ων, καὶ διὰ μέσου μιᾶς προβληματικῆς
γνώσεως καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν δεδο-
μένων τῆς διεθνούς καὶ διπλωματικῆς
συγκροτήσεως τῆς σημερινῆς Εὐρώ-
πης, προσπαθεῖ νὰ κατερινευσθῇ τὴν
σημερινὴν προστάθειαν μερικῶν Ἑλλή-
νων ὑπὲρ τῆς βαλκανικῆς συνεννοήσε-
ως καὶ συσσωματώσεως, ἐπιχειρεῖ νὰ
ἀμφισβητήσῃ τὴν δυνατότητα τὸσον
τῆς ὁργανώσεως τῆς εἰρήνης ὅσον καὶ
τῆς ὑπάρξεως μιᾶς βαλκανικῆς ἀλλη-
λεγγύης, — καὶ ὅλ' αὐτὰ, διὰ νὰ υιοθε-
τήσῃ τελικῶς τὸ παλαιὸν παγγερμανι-
κὸν σχέδιον τοῦ Νάουμαν τῆς *Mittel-*
europa, εἰς τὸ ἀνύπαρκτον ἄλλως τε
συγκρότημα τῆς ὁποίας ζητεῖ νὰ προσ-
δέσῃ τὴν Ἑλλάδα, μὲ διακλάδωσιν
ἐλληνικῆς συνεννοήσεως πρὸς τὴν Μό-
σχον καὶ μὲ λύσιν τοῦ ἑλληνικοῦ «προ-
βλήματος» τὴν ἐξαλείψουσιν τοῦ πλεο-
νάζοντος (:) ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ
πρὸς τὴν Τουρκίαν.

ὑπὲρ τῆς βίας, τοῦ Φιοῦμε καὶ τῆς Βουλγαρίας.

Ἡ ἀγνοία τῶν ἐξωτερικῶν ζητημά-
των εἶναι τόση ἐν Ἑλλάδι, ὥστε εἶναι ἐπι-
κίνδυνον τοιαῦτα θεωρεῖν νὰ μέ-
νουν χωρὶς ἀπάντησιν καὶ ἀνασχευήν.
Δι' αὐτὸ καὶ βήμα πρὸς βήμα θὰ ἀπαν-
τήσωμεν ἀμέσως εἰς τὸν κ. Ι. Α. Σοφια-
νόπουλον.
Περὶ τῶν ὁλοῦς τοὺς πολιτικούς
καὶ διπλωμάτας τῆς Εὐρώπης, οἱ ὁ-
ποῖοι καταναλίσκουν ἀπὸ ἐτῶν ὀλην-
των τὴν δραστηριότητά διὰ τὴν ὁργά-
νωσιν τῆς εἰρήνης, διὰ τὴν ἐμπέδωσιν
τοῦ θεσμοῦ τῆς ὑποχρεωτικῆς διαιτη-
σίας, διὰ τὸν περιορισμὸν τῶν ἐξοπλι-
σμῶν, διὰ τὴν συσπείρωσιν τῶν εὐρω-
παϊκῶν κρατῶν, ὁ κ. Σοφιανόπουλος
παραμένει πάντοτε πιστὸς εἰς τὸ γερ-
μανικὸν προπολεμικὸν δόγμα, κατὰ τὸ
ὁποῖον «τὸ δίκαιον δὲν εἶναι τίποτε ἄλ-
λο παρὰ ἡ ἥθικὴ καὶ τὸ συμφέρον τοῦ
ἰσχυροτέρου!» «Ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι, φαί-
νεται, χίμαιραι, διότι κατὰ βάθος ὁ κ.
Σοφιανόπουλος οὔτε τὸ λαϊκὸν ἀντιπο-
λεμικὸν κύμα φαίνεται νὰ ἀντελήθῃ,
οὔτε τὴν σμικρότητα τῶν εὐρωπαϊκῶν
μικροδιαφορῶν ἀπέναντι τοῦ τεραστίου
μεταξὺ ἡπείρων ἀνταγωνισμοῦ, οὔτε
τὴν ἐξέλιξιν τῆς διεθνούς δικαιοσύνης
κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς μεταξὺ ἰδιωτῶν
τοιότητος

Διότι ὁ πόλεμος εἶναι, κατὰ τὸν κ. Σο-

φιανόπουλον, καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην ἀκό-
μη μοιραῖος, ἐφ' ὅσον ἡ Τεργέστη καὶ
τὸ Φιοῦμε κατεδικάσθησαν εἰς ὁικονο-
μικὴν ἀσφυξίαν καὶ ἐφ' ὅσον δὲν ἐπε-
τρέπη εἰς τὴν Ἱταλίαν νὰ συμμετάσχη
εἰς τὴν πανδαισίαν τῶν ἀποικίων! Ἀλλὰ
δὲν νομίζει μήπως ὅτι τὸ πρόβλημα τῶν
ἀδριατικῶν λιμένων ἡμπορεῖ νὰ λυθῇ
καὶ χωρὶς πόλεμον; Δὲν γνωρίζει ὅτι
ἡ Ἱταλία ἀδυνατεῖ τελείως νὰ ἀποδυσθῇ
εἰς πόλεμον ἀνευ τῆς συναιρέσεως τῆς
Ἀγγλίας; Ἀγνοεῖ ἄρα γε ὅτι ἀπὸ ἐτῶν
γίνεται λόγος περὶ ἀνακατανομῆς με-
ρικῶν ἀποικίων πρὸς ἱκανοποίησιν καὶ
τῆς Ἱταλίας καὶ τῆς Γερμανίας; Δὲν
βλέπει δὲ ὅτι καὶ γενικώτερον ἀκόμη,
μετὰ τὰ ὅσα γίνονται καὶ εἰς τὰς Ἰν-
δίας καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἡ ἀποικια-
κὴ πολιτικὴ δὲν εἶναι μόνον ὠφελιμά-
των πηγὴ; Ἡ μήπως καὶ αὐτὰ εἶναι
ὠραιολογία, — ὅπως καὶ ὡς ὠραιολο-
γίαν προφανῶς θεωρεῖ τὴν κατηγορη-
ματικὴν ἀρνησιν τῶν λαῶν τῆς Εὐρώ-
πης νὰ δεχθοῦν νὰ ἀλληλοπαρασχευθῶν
διὰ νὰ διεκδικήσῃ αὐτοὺς ἡ Ἱταλία
τὴν Τύνιδα;

Καὶ εἰς μὲν τὸ ἀποικιακὸν ἐπίπεδον
ὁ κ. Σοφιανόπουλος δὲν πιστεύει ὅτι
ἡμποροῦν νὰ γίνον αἱ ἀπαραίτητοι
θυσίαι πρὸς ἀποσβῆσιν τοῦ πολέμου.
Τέτοιαις ὅμως θύσiais, τουναντίον, ζη-
τεῖ ἐπὶ τοῦ βαλκανικοῦ ἐπιπέδου! Ἐ-
κεῖ, προπαγανδίζει ὁ θυσίας τοῦ θυσιά-
σαντος ὑπὲρ τοῦ «θυσιασθέντος». Δηλ.
ἀναγνώστε: τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Νο-
τιοσλαβίας ὑπὲρ τῆς Βουλγαρίας. Καὶ
ἐν τούτοις, παραδέχεται ὅτι ἡ Μακεδο-
νία μας ἔχει ἐθνολογικὸς ἐλληνισμοῦ
καὶ ὅτι ἡ σερβικὴ Μακεδονία ἀπο-
τελεῖ μέλος ἀναπόσπαστον αὐτῆς ταύ-
της τῆς σπονδυλικῆς στήλης τῆς Νοτιο-
σλαβίας! Πρέπει ὅμως, βλέπετε, νὰ
ἐνισχυθῇ ἡ βουλγαρικὴ προπαγάνδα,
καθ' ἣν στιγμὴν ἐν τούτοις καὶ αὐτοὶ
ἀκόμη οἱ περισσότεροι Βούλγαροι ἀρ-
χίζουν νὰ ἀντιλαμβάνονται ὅτι τοὺς
εἶναι ἀδύνατον νὰ στῇρξουν δημιουργι-
κὴν πολιτικὴν ἐξω τῆς βάσεως τοῦ ση-
μερινοῦ ἐδαφικοῦ καθεστώτος.

Ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως, ὁ κ. Σοφια-
νόπουλος αἰσθάνεται βέβαια ὅτι τὸ
ἔδαφος τῆς ἐπιχειρηματολογίας του εἶ-
νε καὶ ἀσταθές καὶ ἐπικίνδυνον, καί,
ἀφοῦ διμυλεῖ περὶ θυσίων, τονίζει μόνον
τὴν ἀνάγκην τῆς προστασίας τῶν βουλ-
γαρικῶν μειονοτήτων. Ἀλλὰ διὰ τῆς
ἐξασφάλισιν τῆς προστασίας ταύτης,
δὲν ἔχουν παρὰ νὰ ἐφαρμοσθοῦν αἱ ὑπ-
άρχουσαι συνθήκαι. Ταύτας ἡ Ἑλλάς
ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πιστῶς ἐφαρ-
μοζεῖ. Μένει ἡ ὑπὸ τῆς Νοτιοσλαβίας
ἐφαρμογὴ τῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς σιγά-
σιγὰ θὰ ἐπιτευχθῇ. Θὰ ἐπιτευχθῇ ὅταν
προὔπαρξῃ φιλικὴ ἀτμόσφαιρα μεταξὺ
Σόφιας καὶ Βελιγραδίου, καὶ ὅταν παύ-
σῃ ἡ δράσις τοῦ Μακεδονικοῦ κομιτά-
του. Διὰ τοῦτο δὲ κ. Σοφιανόπουλος
περιπαίζει τὰς βαλκανικὰς διασκέψεις,
αἱ ὁποῖαι ἀκριβῶς εἰς τὴν δημιουργίαν
αὐτῆς τῆς ἀτμόσφαιρας ἀποβλέπουν;

Διὰ τὴν δέ, ἀντὶ νὰ πιστοποιῇ μὲ χαρὰν
τὴν προϋποθέσιν τοῦ Μακε-
δονικοῦ κομιτάτου, τουναντίον τὸ ἐν-
σχύει, θεωρῶν ὡς δυνατὴν λύσιν, διὰ
νὰ ἡσυχάσῃ ὁ βαλκανικὸς τομεύς, τὴν
πραγματοποίησιν τοῦ σοβιετικοῦ σχεδί-
ου περὶ βαλκανικῆς αὐτονομίας; Διότι
καὶ εἰς αὐτὸ ἀποδίδει σημασίαν!

Κατὰ τῆς Βαλκανικῆς Ἑνώσεως.

«Εἰς τὰ Βαλκάνια, λέγει, ἐξεκολά-
φθησαν οἱ τελευταῖοι πόλεμοι». Μόνον
φαινομενικῶς, ἀπαντῶμεν. Οἱ τελευταῖοι
οἱ πόλεμοι ἐξεκολάφθησαν μεταξὺ
Βιέννης, Βερολίνου καὶ Πετρούπολεως,
καὶ μερικὰ βαλκανικὰ κράτη δὲν ὑπ-
ῆρξαν ἄλλο τι παρὰ ὄργανα εἰς τὰ χέ-
ρῃ αὐτῶν τριῶν Μεγάλων Δυνάμεων.
Ἀλλὰ τί ζητοῦμεν διὰ τῆς Βαλκανικῆς
Ἑνώσεως; Τί, ἂν μὴ ἀκριβῶς νὰ ἀπο-
μακρύνωμεν ἀπὸ τὰ Βαλκάνια τὰς ρα-
διούργους καὶ πολεμογενεῖς ἐπιρροὰς
τῶν Μεγάλων Δυνάμεων; Καὶ ὅταν ὁ
κ. Σοφιανόπουλος ὑπενθυμίζῃ τὴν ἡδὴ
ἀρχίσανσαν διεδούσαν τῆς Ἱταλίας εἰς
τὰ Βαλκάνια, καὶ τὴν ὁσμὴν ὑπὸ τοῦ
Νίνταϊς διακήρυξιν τοῦ δόγματος «τὰ
Βαλκάνια εἰς τοὺς Βαλκανίους», τί
ἄλλο ἀποδεικνύει ἂν μὴ τὸ κολοσσι-
αῖον λάθος τοῦ Σέρβου διπλωμάτου;
Ἄν ὁ Νίνταϊς εἶχε δεχθῇ τὴν ἐλληνι-
κὴν πρότασιν τοῦ 1925 περὶ Βαλκανι-
κοῦ «Λοκάρνο», ἡ Ἱταλία δὲν θὰ εἶχεν
ἰδρύσει τὸ ἀλβανικὸν τῆς προτεκτορά-
τον. Ἀλλὰ καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐλληνι-
κῆς ἐκείνης προτάσεως, — τῆς ὁποίας
ὑπερφαρνεύμεθα ὅτι ἡμεῖς ὑπῆρξαμεν
οἱ εἰσηγηταί, — παρανοεῖ ὁ κ. Σοφια-
νόπουλος. Δὲν ἐξήγησamen ποτὲ τὴν
συνεγγύησιν τῶν Δυνάμεων τῆς Δύσε-
ως ὑπὲρ τῶν Βαλκανίων. Τουναντίον
ἀπὸ τοιαύτας «ἐγγυήσεις» θέλομεν νὰ
ἀπαλλαγώμεν. Ἐξήγησamen «ἀλληλεγγύ-
ησιν» τῶν Βαλκανικῶν. Καὶ ἡ πρό-
τασις προσέκρουσεν εἰς τὴν ἀπρονοη-
σίαν μας ἀφ' ἑνὸς νὰ προετοιμάσωμεν
διπλωματικῶς τὸ ἔδαφος, καὶ εἰς τὰς
τότε σκέψεις ἀφ' ἑτέρου τοῦ Νίνταϊς,
ὅχι δὲ εἰς τὴν ἀπροθυμίαν τῶν Βαλ-
κανικῶν Κυβερνήσεων νὰ ἀναγνωρί-
σουν τὰ ὑπὸ τῶν συνθηκῶν ὁρισθέντα...

Ἡ ἀποτυχία τῆς τότε προσπάθειας
δὲν σημαίνει λοιπὸν τίποτε. Τουναντί-
ον ἔκτοτε τὰ παθήματα ἔγιναν μαθή-
ματα. Ἀλλ' ὁ κ. Σοφιανόπουλος θέλει
πάσῃ θυσίᾳ νὰ ἐπινόησῃ καὶ ἄλλα ἀ-
κατάβλητα ἐμπόδια ἀπαγορευόμενα τὴν
βαλκανικὴν συνεννόησιν. Καὶ αὐτὰ εἶ-
νε: 1ον) Ἡ ἀναγωγή τῆς Ἱταλίας εἰς
βαλκανικὸν Κράτος, μετὰ τὴν συγκατά-
θεσιν τῆς Ἀγγλίας. Ἀλλ' ἡ ὑπαρξίς
τοιαύτης συγκαταθέσεως εἶναι προβλη-
ματικὴ. Ἡ δὲ διάρκεια τῆς εἰς τὴν Ἀλ-
βανίαν ἰταλικῆς ἐγκαταστάσεως εἶναι
ἀκόμη προβληματικώτερα. (Ἐπὶ τῶν
δύο αὐτῶν σημείων παρακαλοῦμεν
τὸν κ. Σοφιανόπουλον νὰ ἐξακριβώσῃ
ὡς πληροφορίας του). 2ον) Ἡ ἐξωβαλ-
κανικὴ ἐξάπλωσις τῆς Ρουμανίας.
Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1927 εἰς σπουδαῖον πε-
ριοδικὸν τῆς Γενεύης ἀπεδείξαμεν —
καὶ τὸ πρόσφατον βιβλίον τοῦ κ. Εὐ-
ελπίδου μᾶς δικαιώνει — ὅτι, μεθ' ὀλην-
τὴν ἐξωβαλκανικὴν ἐπέκτασιν καὶ τῆς
Ρουμανίας καὶ τῆς Σερβίας, τὸ κέν-
τρον τῆς βαρύτητας τῆς ἐξωτερικῆς
πολιτικῆς καὶ τῆς γεωγραφικῆς ὑπο-
στάσεως ἀμφοτέρων τῶν κρατῶν αὐ-

τῶν παραμένει βαλκανικόν. Ἀποδείξει
δὲ τοῦτο ἀποτελεῖ καὶ τὸ ζῶηρον ἐν-
διαφέρον τὸ ὁποῖον καὶ τὸ Βελιγράδι
καὶ τὸ Βουκουρέστι ἐκδηλώνουν σήμε-
ρον ὑπὲρ τῆς βαλκανικῆς συνεννοή-
σεως.

Ἀλλ' ὁ κ. Σοφιανόπουλος ἀμφισβη-
τεῖ καὶ κάτι ἄλλο: τὸ ὅτι ἡ Βαλκανικὴ
ἀποτελεῖ ἕνα ἐνιαῖον γεωγραφικὸν
σύνολον. Ἄ βέβαια! Γεωγραφικὸν
σύνολον ἀποτελοῦν ἡ Γερμανία, ἡ Γαλ-
λία, τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ἀγγλία, πού
ἠνῶθησαν διὰ τῶν συνθηκῶν τοῦ Λο-
κάρνο, — καὶ ὅχι ἡμεῖς, αἱ Βαλκανι-
καὶ χώραι! Ἀλλὰ μήπως τὰ τρία τέ-
ταρτα τῆς βαλκανικῆς περιφέρειας
δὲν περιβρέχονται ἀπὸ θάλασσαν; Μή-
πως αἱ βαλκανικαὶ πεδιάδες, αἱ βαλ-
κανικοὶ ποταμοί, οἱ βαλκανικοὶ λιμέ-
νες δὲν εἶναι ὅλοι συναρτήμας, ἔδα-
φος καὶ κρῖκος βαλκανικῆς ἀλληλεγγύ-
ης; Καὶ μήπως δὲν εἶναι τοῦλάχιστον
παράδοξος ἡ θεωρία καθ' ἣν ἡ βαλκα-
νικὴ συσπείρωσις εἶναι ὁικονομικῶς ὁ-
λοκλήρως, διότι δὲν ἔχουν αἱ βαλκανικαὶ
χώραι «διαφορισμὸν ὁικονομικῆς δρά-
σεως»; Ἀλλὰ τὸ ὁικονομικὸν ἐπίπεδον
τῆς βαλκανικῆς συνεννοήσεως μᾶς πα-
ρέχεται ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν συγγένειαν
τῆς ἐθνικοοικονομικῆς μας διαμορφώ-
σεως, ἡ ὁποία ἡδὴ, ἐπὶ παραδείγματι,
ὑπαγορεύει σαφῶς τὴν κοινὴν ὁργάνω-
σιν τῆς καπνικῆς παραγωγῆς καὶ ἐξα-
γωγῆς μας. Ἡ συγγένεια ἐξ ἄλλου αὐ-
τὴ σημαίνει καὶ τὸν ἐπίσης πολὺτιμον
συγχρονισμόν τῆς κοινωνικῆς ἐξελίξε-
ως τῶν βαλκανικῶν λαῶν, οἱ ὁποῖοι,
παραλλήλως ἀναπτυσσόμενοι, ἡμποροῦν
νὰ συνεννοηθοῦν, τοῦθ' ὅπερ θὰ τοὺς
ἦτο ἀδύνατον ἂν ἡ ἀνάπτυξις τῶν μὲν
ἦτο κυρίως βιομηχανικὴ καὶ τῶν ἄλ-
λων κυρίως γεωργικὴ.

Ἀλλ' ὁ κ. Σοφιανόπουλος θέλει νὰ
μᾶς ἐγκλείσῃ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς δίλημμα:
ἡ ἀλληλεπιδράσις Ἀδριατικῆς καὶ
Θεσσαλονίκης εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἡ
Ἑλλάς, φιλιταλίζουσα μὲν, ἐνισχύει
τὴν ἐν τῇ Ἀδριατικῇ ἰταλικὴν κατὰ
τῆς Νοτιοσλαβίας ἀντίδρασιν, ἐπομέ-
νως προωθεῖ τὴν Νοτιοσλαβίαν πρὸς
τὴν Θεσσαλονίκην. Προσπλουμένη δὲ
πρὸς τὴν Σερβίαν, ἡ Ἑλλάς ἐνισχύει
τὴν Νοτιοσλαβίαν, ἄρα καὶ τὴν πίεσιν
τοῦ ἐπὶ τῆς Θεσσαλονίκης σερβικοῦ
ὄγκου. Ἀλλ' ὁ συλλογισμός αὐτὸς
ἡμπορεῖ καὶ νὰ ἀντιστραφῇ: διὰ τῆς
ἐλληνοϊταλικῆς φιλίας, χαλαροῦται ἡ
τυχὸν σερβικὴ ἔφεσις ἐπὶ τῆς Θεσσα-
λονίκης, ἐκ τοῦ φόβου τῆς ἀπομονώ-
σεως. Διὰ δὲ τῆς ἐλληνοσερβικῆς φι-
λίας, χαλαροῦται ὁ κίνδυνος ἰταλο-
βαλκανικῆς ρήξεως, ἐκ τοῦ φόβου τῆς
βαλκανικῆς συσσωματώσεως. Δηλ. διὰ
τῆς παραλλήλου αὐτῆς πολιτικῆς ἐξα-
σφαλίζεται καὶ ἡ εἰρήνη καὶ ἡ Θεσσα-
λονίκη. Δὲν ἀρκεῖ πρὸς τὸ παρὸν τὸ
διπλοῦν αὐτὸ κέρδος;

Ἡ θεωρία τῶν τριῶν βελῶν

Ἀλλ' ὁ κ. Σοφιανόπουλος εὐρύνει
εὐθὺς ἀμέσως, τὸ ἐπίπεδον τῆς συζη-
τήσεως. Ἐναντίον τῆς βαλκανικῆς Ἀλ-
ληλεγγύης στρέφονται τρία ἐξωβαλ-
κανικὰ βέλη: καὶ τὸ ἰταλικόν, ἀλλὰ
καὶ τὸ μεσευρωπαϊκόν καὶ τὸ ρωσσι-
κόν. Καὶ τὰ τρία δὲ τείνουν τὴν αἰχμὴν
τῶν πρὸς τὴν ἐλληνικὴν μεσογειακὴν

ζώνην. Ἀλλ' ἤδη, ἀντιφάσκων πρὸς
ὅσα ἔλεγε πρὸ ὀλίγου, εἰς μὲν τὴν ἰτα-
λικὴν διεισδύει δὲν προσιωνίζει μα-
κρὰν διάρκειαν, — μολοντὶ ἀποδίδει
τραγικὴν σημασίαν εἰς τὴν προσεχῆ (;)
ἐγκατάστασιν 40.000 Ἱταλῶν εἰς τὴν
κοιλιάδα τῆς Κορυτσᾶς! Ὁ κίνδυνος
ἔγκειται, φαίνεται, κυρίως ἐπὶ τῇ ἀπει-
λῇ τοῦ ρωσικοῦ καὶ τοῦ μεσευρω-
παϊκοῦ βέλους. Τὰ βέλη ταῦτα,
ἀφοῦ «ἀχρηστεύσονται τοὺς ἐνδιαμέσους»
(Βουλγαρίαν καὶ Σερβίαν) θὰ μᾶς πλή-
ξουν εἰς τὰ καίρια!

Μὲ ποῖαν σκέψιν ὅμως ὁ κ. Σοφια-
νόπουλος συσχετίζει τὴν διπλὴν αὐτὴν
ἀπειλὴν, — καὶ ἐὰν ἀκόμη ὑποθέσωμεν
ὅτι ὑπάρχει; Μὲ τὴν σκέψιν τῆς ἐλλη-
νικῆς ἀσφαλείας καὶ εἰρήνης; Ἀλλὰ τίς
δὲν βλέπει ὅτι ἂν πράγματι διαγραφῇ
εἰς τὰ Βαλκάνια ρωσικὴ ἀπειλή, ὅ-
πως τὸ 1877, ἡ μεσευρωπαϊκὴ, ὅπως τὸ
1914, τὸ ζήτημα θὰ εἶναι πανευρωπαϊ-
κόν, καὶ παρὰ τὸ πλεονὲς τῆς ἀπειλου-
μένης Ἑλλάδος θὰ εἶναι εἰς μὲν τὴν
πρώτην περίπτωσιν ὅλη ἡ Εὐρώπη, εἰς
δὲ τὴν δευτέραν τὰ τρία τέταρτα αὐ-
τῆς; Ἐὰν δὲ τὴν μεσευρωπαϊκὴν καὶ
ρωσικὴν ἀπειλὴν συσχετίζῃ ὁ κ. Σο-
φιανόπουλος μὲ τὸ κατ' αὐτὸν ἀδύνα-
τον τῆς βαλκανικῆς ἐνώσεως, θὰ τοῦ
ὑπενθυμίσωμεν ὅτι καὶ πρὸ τοῦ 1914
ὑπῆρχον αἱ δύο αὐταὶ ἐπιρροαί, ὅτι
δυστυχῶς πράγματι ἐργάσθησαν τότε
ἐπιτυχῶς κατὰ τῆς βαλκανικῆς συνεν-
νοήσεως, ἀλλὰ τότε ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς
τὸ κέντρον τῆς χερσονήσου ἦτο ἐγκα-
τεστημένη ἡ Ὄθωμανικὴ αὐτοκρατορία,
δηλ. ὁ μεγάλος ἐφαρμοστής τοῦ «διαί-
ρει καὶ βασίλευε», ἀφ' ἑτέρου δὲ δὲν
εἶχε μεσολαβήσει ἡ πικρὰ πείρα τοῦ τί
σημαίνει καὶ τί συνεπάγεται ἡ παγγερ-
μανικὴ ἢ ἡ πανσλαβιστικὴ πολιτικὴ.

Ἐκτοτε, καὶ πολιτικῶς καὶ ψυχολο-
γικῶς ἡ κατὰστασις μετεβλήθη τε-
λείως. Κανένα κράτος καὶ κανεὶς λα-
ὸς δὲν θὰ γίνον — τοῦλάχιστον εἰς τὸ
προσεχές μέλλον — συνένοχοι μιᾶς
παγγερμανικῆς ἢ μιᾶς πανσλαβιστικῆς
ἀναστατώσεως. Ἐπὶ δὲ τοῦ ὁικονομι-
κοῦ ἐπιπέδου, οἱ δεσμοὶ καὶ αἱ δυνατό-
τητες τῆς Ἑλλάδος, δὲν βλέπω διατὶ
μοιραῖως καὶ ἀναγκαστικῶς μᾶς καθ-<

ΛΑΚΩΝΙΚΑ

κρας δεξιάς την ιδεολογίαν. Ὑπὸ τὴν γραφίδα τοῦ ἀναξήϊ ἡ Μεγάλη Ἰδέα, ὡς ἀνακάλυψις νέας πολιτικῆς! Καὶ προσπαθεῖ νὰ μᾶς πείσῃ ὅτι τὸ μέλλον τοῦ ἑλληνισμοῦ εἶναι καὶ πάλιν εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ ὅτι πρέπει πρὸς τὰ ἐκεῖ νὰ χυθῇ ὁ πλεονάζων ἑλληνικὸς πληθυσμός!

Ἄλλ' ἀπὸ ἐπταετίας εἰς κάθε ὁπαδὸν τῆς ἰδέας τῆς παλιννοστήσεως τῶν προσφύγων εἰς τὴν Τουρκίαν δὲν παύομεν νὰ τὸ λέγωμεν: ἡ παλιννόστησις εἶναι μία χίμαιρα. Ἄλλ' εἶναι καὶ περιττή, — διότι ἡμποροῦμεν λαμπρὰ νὰ ζήσωμεν 6 καὶ 8 καὶ 10 ἑκατομμύρια εἰς τὸ πλάσιον τοῦ σημερινοῦ Κράτους. Ἡ πολιτικὴ τῆς παλιννοστήσεως εἶναι ἐπὶ πλέον καὶ καταστρεπτική, διότι χαλαρώνει τὸ ἀνίμους τῆς μόνιμου ἐγκαταστάσεως καὶ ἐργασίας τῶν προσφύγων καὶ διότι ὑπονομεύει τὴν μόλις κᾶπως μορφουμένην κρατικήν μας ἀντιλήψιν, ὑποκαθιστῶσα τὴν ἀποκλειστικότητα τῆς ἐθνικιστικῆς τοιαύτης. Ἡ πολιτικὴ αὕτη ἔχει κατὰ τὴν τοῦ μουσολίνειον, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τέλους δὲν μᾶς ἐκπλήσσει εἰς τὰ χεῖλη τοῦ κ. Ζαβριτζάνου. Ἄλλ' εἰς τὴν σκέψιν ἑνὸς σοσιαλιστοῦ.

Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀπόψεώς τοῦ, ὁ κ. Σοφιανόπουλος χαράσσει τὴν ἀπαισιοδοξέστεραν εἰκόνα μιάς Παλαιᾶς Ἑλλάδος καταδικασμένης εἰς τὴν τραγικωτέραν οικονομικὴν ἀτροφίαν, καὶ μιάς Βορείου Ἑλλάδος, καταδικασμένης καὶ αὐτῆς εἰς τὸ νὰ ἐγκλείσῃ ἕνα ἀτυχέστατον προλεταριάτον. Ἄλλ' αὐτὸς ὁ πεσιμισμὸς μετατοπίζει τὴν συζήτησιν εἰς ἕνα ἐπίπεδον ἀνεξάρτητον τοῦ σημερινοῦ μας θέματος καὶ τοῦ ὁποῖο ἡ ἐξερεύνησις θὰ ἀπήτει ἀκόμη στήλας ὀλοκλήρου.

Μίαν γενικὴν σκέψιν μόνον θὰ σημειώσω: ἡ πολιτικὴ αὕτη τῆς ἐξαπλώσεως τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Ἀνατολήν, ὁ κ. Σοφιανόπουλος φρονεῖ ὅτι θὰ ἡδύνατο νὰ προσαχθῇ διὰ μιάς συνεννοήσεως μετὰ τὴν Τουρκίαν, διευκολυνόμενης διὰ μιάς πιέσεως τῆς Ρωσσίας. Ἀλλὰ διὰ τὴν δεχθῇ ἡ Τουρκία πρέπει προηγουμένως νὰ ἀνατρέψῃ ριζικῶς ὀλόκληρον τὴν πολιτικὴν τῆς, ἑσωτερικὴν καὶ ἑξωτερικὴν, δηλ. νὰ μεταβάλῃ ἄρδην αὐτὴν ταύτην τὴν μεταπολεμικὴν διανοητικότητα τῆς.

Αὕτην τὴν μεταβολὴν δὲν ἔχω, τὸ κατ' ἐμέ, τὴν ἀφέλειαν νὰ προσεφλῶ ὡς δυναμένην νὰ πραγματοποιηθῇ ἐπὶ κεμαλικῷ καθεστῶτος. Τὸ δὲ παρὰ τὰς σημερινὰς πραγματικὰς τουρκικὰς ἀντιλήψεις πολιτεύεσθαι, ἀποτελεῖ ἡ οὐτοπίαν ἢ παρακίνησιν πρὸς πόλεμον. Τὸ νόστιμον λοιπὸν εἶναι ὅτι εἰς αὐτὸ τὸ δόγμα ἐγκλείεται ὁ κ. Σοφιανόπουλος, ὁ ὁποῖος ἐν τούτοις ἡμᾶς κατηγορεῖ ὡς οὐτοπιστὰς καὶ ὁ ὁποῖος — εἶναι ἀλήθεια — δυοπιστεῖ ἀπολύτως πρὸς τὴν μονιμότητα τῆς εἰρήνης. Ἄλλ' ἂν ζητῇ λύσιν τοῦ ἑλληνικοῦ προβλήματος διὰ τοῦ πολέμου, ἅς τὸ εἴπῃ σαφῶς καὶ ἀπεριφράστως. Εἰδεμὴ ἅς εὔρῃ ἄλλην λύσιν. Φοβούμεθα ὅμως ὅτι τότε, μοιραίως, θὰ προσχωρήσῃ εἰς τὴν ἰδέαν τῆς βολκανικῆς συνεννοήσεως, μέσα εἰς τὸ πλάσιον τῆς ὀργανωμένης εὐρωπαϊκῆς εἰρήνης. Δυσὸν θάτερον.

Α. Μ.

ΜΑΣ ἀναγγέλλεται πανηγυρικῶς ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας λαμβάνει νομοθετικὴν φροντίδα διὰ τὴν τεχνικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐργαζομένων καὶ βιοτεχνῶν. Καὶ ἡ μὲν πρόνοια αὕτη εἶναι ἐξαιρετικὴ, καίτοι παρατηροῦμεν τὴν διαιώνισιν τῆς ἀποσπαστικῆς ἀπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας τῆς τεχνικῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως. Ἄλλ' ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὕτῃ, ἡμποροῦμεν ἴσως νὰ ἐρωτήσωμεν: τί γίνονται ἐν τῷ μεταξύ τὰ κατωτέρα βιοτεχνικὰ σχολεῖα τὰ ὁποῖα ἐθεοσπίσθησαν θεωρητικῶς πέρσι, μετὰ τὸν νέον μεταρρυθμιστικὸν νόμον περὶ στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως; Τὸ ἀρθρον 45 αὐτοῦ τοῦ Νόμου προανήγγελλε τὴν ἐκδόσιν Π. Διατάγματος διὰ τοῦ ὁποῖου νὰ ὁρισθῇ τὸ διδακτικὸν καὶ βοηθητικὸν προσωπικὸν αὐτῶν τῶν σχολείων, καὶ τὰ σχετικὰ ἐργαστήρια πρὸς λειτουργίαν των. Προφανῶς δὲν ἐπετεύχθη ἀκόμη τὸ ἄνοιγμα τῆς ἀπαραίτητου πιστώσεως. Ἀλλὰ τότε πῶς εὐρίσκονται τὰ χρήματα ποὺ χρειάζονται διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐργαζομένων καὶ βιοτεχνῶν; Καὶ διατὶ ἀρχίζομεν ἀπὸ τὸ τέλος καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν ἀρχήν; Τί μᾶς ὠφελοῦν δὲ αἱ διαρκεῖς εἰς θάνατον καταδίκες τοῦ ψευτοκλιματισμοῦ καὶ οἱ ἀκατάπαντοι ὕμνοι ἐπὲρ τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, ὅταν καὶ ἐνεῖνον διατηροῦμεν (ὅρα καὶ τὰ μὴ καταργηθέντα ἑλληνικὰ σχολεῖα) καὶ αὐτὴν εἰκὴ καὶ ὡς ἐντε, ἀνευ σχεδίου, μεθόδου, συνοχῆς καὶ σοβαροῦτος ὁργανώσεως; Φιλτάτε Κόριε ἐπὶ τῆς Παιδείας Ὑπουργέ, μὴν ἀμελήσετε, βέβαια, καὶ τὸ Μελόδραμα, ἀλλὰ μὴ λησμονήτε ἰδίως ὅτι καὶ μία θαυμασιὰ ἐκπαιδευτικὴ μεταρρυθμῖσις, νομοθετηθεῖσα ἤδη, παραμένει ἀπύνητος εἰς τὸ χροῖ καὶ περιμένει τὸν ἐμφυχωτὴν τῆς!

**

ΘΑ ΟΜΟΛΟΓΗΣΩΜΕΝ ὅτι δὲν μᾶς συνεικνίσαν ἰδιαιτέρως ἡ συναψὶς τοῦ ἑλληνοσυγγενικοῦ συμφέροντος, — οὐτε καὶ ἡ ὑπόμνησις ὅτι μετὰ τοὺς Οὐγγυγγοὺς ἔχομεν . . . κοινήν ἱστορίαν, ἀπὸ ἀμφοτέρων οἱ λαοὶ ὑπέστησαν τὰ δεινὰ τῆς δουλείας. Διότι, φυσικὰ, ἡ ἀξία τοῦ συμφέροντος αὐτοῦ εἶναι καθαρῶς θεωρητικὴ, ὡς ἐάν ἐπρόκειτο περὶ συμφέροντος εἰρήνης καὶ φιλίας μετὰ τὸ Μεξικὸν ἢ μετὰ τὴν Παταγονίαν. Ἀλλὰ καὶ τὸ κατὰ πόσον ὑπερῆξεν ἐπὶκαιρὸς ἡ ἐπογοράῃ τοῦ μᾶς ἀφῆκεν διατακτικούς. Διότι τέλος πάντων δὲν εἶναι ἀγνωστοὶ εἰς ὅλους τοὺς ὁπωσοῦν διαβάζοντας ἐφημερίδα αἱ ζυμώσεις αἱ ὁποῖαι ἐπιχειροῦνται τώρα εἰς τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην. Αἱ ζυμώσεις αὗται ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν προετοιμασίαν ἐνὸς ἀγώνος ἐναντίον τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Μεσόγειον, καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀνατολῆς καὶ τῆς φιλίας μας Νοτιοανατολικῆς ἰδιαιτέρας παρὰ τὸν Δούναβιν. Καὶ τὰ μὲν συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος εἶναι συνπρασιμένα ἢ μετὰ τοὺς φιλεργνητικούς λαοὺς καὶ σκόλους τῆς Μεσογείου ἢ τὸ πολὺ-πολὺ μετὰ τὴν τελευτὴν ἀμεροληψίαν. Ἡ δὲ Οὐγγαρία, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, πρόκειται νὰ διαδραματίσῃ ἕνα κάποιον ρόλον εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον σοβαρὰν σκηνοθεσίαν. Ἄλλ' ὑφίσταται μία ἀσθένεια τὴν ὁποῖαν κάποιος ξένος ὀνόμασε «απακτομανίαν».

**

ΟΥΤΕ νομικῶς οὐτε οὐσιαστικῶς βάσιμος μᾶς φαίνεται ἡ ἐκδοχὴ ποὺ ὑποστηρίχθη εἰς τὴν Κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν περὶ ἀντισυνταγματικότητος τῆς διὰ νόμου ἐξουσιοδοτήσεως τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ρύθμισιν τοῦ ζητήματος τοῦ ἐνοικιστοῦ διὰ Διατάγματος. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀπὸ τοῦ 1916 μετὰ τὸδε, τὸ ζήτημα αὐτὸ ἐρρυθμίσθη συνεχῶς διὰ Διατάγματος ἐνδεδιομένον ἐπὶ τῇ βάσει παλίας νομοθετικῆς ἐξουσιοδοτήσεως. Ὅμοια συζήτησις εἶχε προκληθῇ καὶ κατὰ τὸ 1925, ὅτε ὁ τότε Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης μακαρίτης Τσιτσικλῆς εἶχε δημοσιεύσει τὸ παρ' αὐτοῦ ἐπιστημονικῶς ἐπὶ μακρὸν ἐπεξεργασθὲν διάταγμα. Ἐξητήθη τότε παρὰ τῆς Συνελεύσεως ἡ ἀναστροφή τῆς ἐκφράσεως τοῦ διατάγματος αὐτοῦ καὶ συνεστήθη κοινобουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ μετὰ συμβουλευτικὸν χαρακτῆρα ἢ ὁποῖα ἐπὶ τῇ τροποποιήσει τοῦ νομοθέτου ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, δημοσιεύσαν αὐτὸ ἐν νέον εἰς Διατάγμα. Ἐπίσης ἐπὶ Οἰκουμένης Κυβερνή-

σεως προηγήθη ἡ δημοσίευσίς τοῦ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης καταρτισθέντος Διατάγματος. Ἐπὶ κοινολογήσει μακρὰ συζήτησις εἰς τὴν Βουλὴν καὶ οὐστιαστικῶς κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, μετὰ δὲ τὴν ὁπ' αὐτῆς ἐπεξεργασίαν ἐδημοσιεύθη, χωρὶς νὰ εἰσαχθῇ καὶ συζητηθῇ εἰς τὴν Βουλὴν ὡς σκεδὸν νόμος. Τὰ δύο αὐτὰ ἐνοικιστοῦ διὰ τῶν 1925 καὶ 1927, καταρτισθέντα ἐπὶ ἐπιστημονικῶν βάσεων καὶ ρυθμιζόμενα θεμελιωδῶς τὰς περιπτώσεις τῶν παρατεταμένων μισθώσεων τῶν ἀστικῶν ἀκινήτων, πρόκειται ἤδη ἀπλῶς νὰ παραταθῶν μέχρις οὗτου λήξῃ ὁριστικῶς ἡ περίοδος τῆς ἀρσεως αὐτῶν, εἰς ἣν ἀμφοτέρω μᾶς εἰσάγαγον. Ἡ παρὰ τὰς αὐτὴν μετὰ τῶν ἀναγκῶν μεταρρυθμίσεων δὲν εἶναι νομικῶς καὶ πρακτικῶς ὁρθὴ νὰ γίνῃ διὰ νόμου. Διότι ἐφ' ὅσον ἐν τῷ νόμῳ δι' οὗ θὰ δοθῇ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἡ ἐξουσιοδοτήσις ὑπὸ τῶν νομοθετικῶν ἀσφαλειῶν θὰ ὁρισθῶν σαφῶς καὶ βασικῶς τὰ θέματα τὰ ὁποῖα θὰ ρυθμισθῶν ἐπὶ αὐτοῦ, οὐδεμία ὑπάρχει ἐν τούτῳ ἀντισυνταγματικότης, δεδομένου ὅτι κανόνες δικαίου δύνανται νὰ τίθενται καὶ διὰ Διατάγματος ἐκδιδόμενον καὶ τοιαύτην διὰ νόμου ἐξουσιοδοτήσεως, οὐτε δύνανται νὰ ὑποστηρίχθῃ βασιμῶς ὅτι τὸ ἀρθρον 77 τοῦ νέου Συντάγματος, τὸ ὁποῖον προβλέπει τὰς περιπτώσεις τῆς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐκδόσεως νομοθετικῶν διατάγματος κατ' ἐξουσιοδοτήσιν τῶν Βουλῶν, ἔχει καταργηθῇ τὸ σύστημα τῆς διὰ νόμου, καθορίζοντος οὐδεὶς καὶ ἀκριβῶς τὸ περιεχόμενον τῶν ἐκδιδόμενων διατάγματος, ἐξουσιοδοτήσεως τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας πρὸς ἐκδόσιν αὐτῶν. Ἄλλως ἀνεξαρτήτως τῆς συνταγματικῆς καὶ νομικῆς ἀπόψεως, εἶναι πρόδηλον ὅτι πρακτικῶς ἀποβαίνει ἀνέφικτος ἡ ὑπὸ τῶν Βουλῶν κατὰ τὰς τοιαύτων νομοθετημάτων περιπτώσεων ἐκδόσεως οὐδεὶς μετὰ τῶν διαμαρτυριῶν μερῶν ἀντιθέσεως. Καὶ πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῇ ὅτι ἡ μέθοδος τῶν ὁποίων ἡκολούθησεν ἐν προκειμένῳ ἡ Κυβέρνησις εἶναι ἡ εὐστοχεύουσα. Διότι ὁ ἀκούσθων καὶ τῶν ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων αἱ γνώμαι, ὁ ἀποφειχθῇ ἡ ἐνώπιον πολυμελὺς κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς μακρὰ καὶ μοιραῖως ὑποκειμένη εἰς μυρίας ἐπιδράσεις συζήτησις καὶ θὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ταχὺ καὶ ἐπὶ εὐθύνῃ τῆς Κυβερνήσεως ρύθμισις τοῦ ζητήματος διὰ Διατάγματος.

**

ΜΕ πολλὴν ἱκανοποίησιν ἀναγινώσκοντες εἰς τὸν ξένον τύπον κολεκτικώτατα σχόλια διὰ τὴν ὀγκώδη συγκριτικὴν μελέτην ποὺ ἐσχάτως ἐδημοσίευσεν γαλλιστὶ ὁ φίλος συνεργάτης μας κ. Κ. Εὐελπίδης περὶ τῆς πολιτικῆς, κοινωνικῆς, οἰκονομικῆς καὶ δημοσιονομικῆς ἐξελίξεως τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν. ἔχομεν, βέβαια, ἐπὶ μερικῶν σημείων τοῦ ἔργου οὐδεὶς ἐπιφυλάξεις, ἀλλὰ τοῦτο δὲν μὲνουν τὸν θαυμασμόν μας διὰ τὴν πρωτοτυπίαν τῆς ἐργασίας καὶ τὴν χάραν μᾶς διὰ τὰ συμπεράσματα τῆς. Καθὼς ὁρθότατα παρατηρεῖ ἡ «Ἐφημερίς τῆς Γενεύης», ἡ ἀξία τοῦ ἔργου ἐγκρίται εἰς τὸ ὅτι τὰ βαλκανικὰ Κράτη μελετῶνται ὑπὸ τοῦ κ. Εὐελπίδου ὁριστικῶς, δηλ. ὄχι κατὰ σειρὰν Κρατῶν, ἀλλὰ κατὰ ἐπίπεδον ζωῆς. Τὸ δὲ συμπέρασμα τῆς συγκριτικῆς αὐτῆς ἐρευνῆς εἶναι ἡ πιστοποίησις τῆς συγγενείας των, τῆς κοινότητος τῆς ζωῆς των καὶ τῶν συμφερόντων των, τῆς πολιτικῆς, κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς σκοπιμότητος τῆς φυσικῆς καὶ ἐνδογενεῖας συνεννοήσεως των. Ὁ συγγραφεὺς ἐπιβεβαιώνει, ἐπὶ, μὲ ἀπειρα στοιχεῖα, τὰς ἀποφύσεις μας. Ἄλλ' αὐτὰ μετὰ τὴν ἐπιφυλάξιν, φυσικὰ, ὅτι δὲν συμπεριφέρθη μίαν κάποιαν βουλγαροφιλίαν ποὺ ἀρχίζει καὶ κατὰ μερικὸν «Ἑλληνας μελετητὰς» τῆς χειρονήσου μας.

Τὰς φωτογραφικὰς ἐμφανίσεις καὶ μεγεθύνσεις σας εἰς τὸ Φωτο — Ὀπτικὸν τιμῆμα τοῦ Φαρμακείου Π. ΜΠΑΚΑΚΟΥ (Ὁμόνοια)

Η ΚΑΤΑΡΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

Η ΠΕΡΙΣΤΟΛΗ τῶν δημοσίων δαπανῶν καὶ ἡ ἐναρμόνισις αὐτῶν πρὸς τὴν οικονομικὴν τοῦ τόπου μας ἀντοχὴν ἐπέβαλον, λέγει ἡ εἰσηγητικὴ τῆς Κυβερνήσεως ἔκθεσις, τὴν ὑποβολὴν τοῦ νομοσχεδίου — τοῦ προσεχοῦς νόμου — διὰ τοῦ ἐνὸς καὶ μόνου ἄρθρου τοῦ ὁποῖου ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ τροποποιῇ, νὰ ἐνόποιῇ ἢ καὶ νὰ καταργῇ τὰ διάφορα εἰδικὰ Ταμεῖα.

Συμφωνοῦμεν ἀπολύτως καὶ ἡμεῖς ὅτι πολλὰ τῶν λειτουργούντων Ταμείων δύνανται καὶ πρέπει νὰ καταργηθῶν ἢ νὰ συγχωνευθῶν, διότι πολλὰ ἐν τῇ διοικήσει τῶν διαφόρων εἰδικῶν Ταμείων παρατηροῦνται διοικητικὰ ἢ ἀσκοποὶ δαπάναι.

Ἐλπίζομεν ὅμως ὅτι ἡ κατάργησις δὲν θὰ εἶναι ραγδαία καὶ γενικὴ, διότι ἐάν ἰδρῶνται καὶ εὐμέργησαν τόσον τοπικοὶ ὁργανισμοί, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι καὶ ὁ γενικός τοῦ Κράτους Προϋπολογισμὸς καὶ ἡ Κεντρικὴ Διοίκησις εἶναι, τὰ μάλιστα βεβαρημένοι μετὰ τὰς τόσον ποικίλας καὶ σοβαρὰς ὑπὸ τῶν ἀλλεπαλλήλων πολέμων κληροδοθησάσας φροντίδας καὶ ὑποχρεώσεις, ἀνίκανοι ἢ ἐν πολλοῖς ἀνεπαρκεῖς νὰ ἀντεπεξέλθουν ἢ νὰ θεραπεύσουν τοπικὰς ἀνάγκας αἰτίνας δὲν παύουν ἐν τούτοις νὰ εἶναι ἐπιτακτικὰ καὶ ἐπιγενοῦσαι.

Ζητεῖται ἡ κατάργησις τῶν εἰδικῶν Ταμείων διότι εἶναι πολυδάπανος καὶ πολυτελής ἡ διοίκησις αὐτῶν. Ἀς δώσῃ πρῶτον τὸ Κράτος τὸ παράδειγμα τῆς οικονομίας καὶ τῆς φειδουρίας. Ἀς ἐννοήσουν αὐτοὶ πρῶτοι οἱ δημόσιοι λειτουργοὶ ὅτι ἡ ὑπηρεσία παρὰ τοῖς εἰδικοῖς Ταμείοις δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ ὑπηρεσία κρατικὴ, ὁπωσδήποτε δὲ ὅτι δὲν εἶναι ὑπηρεσία συνεπαγομένη ἀπολαύσεως καὶ ἐπιδόματα. Ἀμα τοῦτο ἐπιτευχθῇ, τότε καὶ οἱ λοιποὶ πολῖται ἀφλοκερδῶς θὰ συνέχωνται, ὅπως ἀμίσθι συνεδριάζουν καὶ ἐργάζονται οἱ Δημοτικοὶ ἢ οἱ Κοινοτικοὶ Σύμβουλοι ὀλοκλήρου τῆς χώρας.

Ἀς μὴ ἰδρῶμεν ἡμεῖς αὐτοὶ πολυμελεῖς διοικήσεις — εἰκοσιπενταμελῆ διὰ τὸν λιμένα Πειραιῶς — ἅς μὴ μετέχη τῆς διοικήσεως τῶν Ταμείων ἀσκόπως καὶ ἀφειδῶς τόσον μεγάλος ἀριθμὸς ὑπαλλήλων, πρὸς βλάβην καὶ παρενόχλησιν τῆς κυρίας, τῆς βασικῆς αὐτῶν ἀπασχολήσεως ἢ τοῦ προορισμοῦ.

Ἀς περιορισθῇ τὸ Κράτος εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς διαχειρίσεως, ἅς ἐγκρίνῃ προϋπολογισμούς τε καὶ ἀπολογισμούς. Ἀλλ' ἅς μὴ ἀξιόμην τὰ πάντα ἐκ τοῦ Κέντρου νὰ ἐξαρτῶμεν καὶ νὰ ἀναμένωμεν. Ἀς ἀναλάβουν τὸν ἔλεγχον, τὴν ἐποπτείαν, τὴν ἐπιμέλειαν, οἱ οἰκονομικοὶ ἐπιθεωρηταί, οἱ ἐφοροὶ, εἰδικοί τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου ὑπάλληλοι, ὅπου παρίσταται ἀνάγκη, καὶ ἅς ἀποφειχθῇ ἡ κατάργησις θεσμοῦ χρησίου καὶ ἐπιφλοῦς, συνήθως ἀκόμη σκοπίμου καὶ τελεοφόρου.

Ἐπιδιώκεται, λέγει περαιτέρω ἡ εἰσηγητικὴ ἔκθεσις, ἡ ἐφαρμογὴ ἐνιαίου συστήματος φορολογικοῦ, ἰδίᾳ ἡ κατάργησις ὀρισμένων εἰδικῶν Ταμείων, ὅσων οἱ σκοποὶ δύνανται νὰ ἐξυπηρετηθῶν ἀπ' εὐθείας διὰ τοῦ κρατικοῦ Προϋπολογισμοῦ, ὅπως δηλαδὴ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ πολιτισμένα Κράτη συμβαίνει.

Εἶναι βεβαίως ἀναμφισβήτητον ὅτι εἰς τὰ λοιπὰ πολιτισμένα Κράτη, πληθώρα εἰδικῶν Ταμείων δὲν παρατηρεῖται. Ἀλλὰ τὰ πολιτισμένα Κράτη τῆς σέβονται τοὺς ὑπ' αὐτῶν θεσπιζόμενους νόμους καὶ ἀναγράφουν πιστὰς εἰς τοὺς προϋπολογισμοὺς αὐτῶν ὅσα οἱ νόμοι αὐτῶν ὑπαγορεύουν καὶ ἐπιτάσσουσιν.

Ἀς παρέλθωμεν τὴν πείσμονα περὶ τὴν ὁδοποίησιν οἰκονομίας τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ἢ μάλλον ἅς ἐπιμείνωμεν διὰ νὰ διαπιστώσωμεν πόσον εἶναι ἐπικίνδυνον τοιοῦτον καταργήσεως τῶν εἰδικῶν Ταμείων πειραματισμοί, καὶ ὅταν ἀκόμη παρέχεται ἡ βεβαίωσις ὅτι ὁ κρατικὸς Προϋπολογισμὸς προτίθεται νὰ τὰ ὑποκαταστήσῃ. Ἀσφαλὲς τοῦτο θὰ γίνεταί εὐχερῶς ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἔσοδα ἢ τὰ ἀποθέματα, πολλοὶ ὅμως θὰ ἀπέχωμεν νὰ ἴδωμεν καλυπτόμενα ἀναλόγως καὶ ἀντιστοίχως τὰ ἔσοδα.

Ἐπειρασθήμεν ἤδη ἐπαρκῶς ἐπὶ τῆς ἀναγραφῆς εἰς τὸν κρατικὸν Προϋπολογισμὸν εἰδικῶν ἐσόδων καὶ πόρων πρὸς κάλυψιν ὀρισμένων ἐξόδων. Εἶναι τὸ σὺνθετον δέλεαρ, ἡ ταχύτερα καὶ ἡ συνθετοτέρα μέθοδος διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἕνας Ὑπουργὸς τὰς πιστώσεις του. Ἄλλ' εἶναι ἐπίσης γνωστὸν πῶς λησμονοῦνται ταχέως οἱ προορισμοὶ καὶ πῶς παραμένουν οἱ πόροι.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀξία προσοχῆς μόνον ἡ ἀποψὶς αὕτη ὑπάρχει ἄλλη σοβαρὴ τέρα, ὑπάρχει ἡ συνταγματικὴ ὑποχρέωσις τῆς αὐτοδιοικήσεως.

Πῶς δύνανται λοιπὸν νὰ βοηθῇ αὐτοδιοίκησις, πῶς θὰ ἐπικρατῇ καὶ θὰ καρποφορήσῃ ὁ συνταγματικὸς χρησιμότητος οὗτος θεσμός ἐάν δὲν καταστῶν οἰκονομικῶς αὐτάρκεις τοπικοὶ ὁργανισμοί, ἐάν δὲν ριζωθῇ βαθειὰ εἰς τὸν λαὸν τῶν ἐπαρχιῶν τὸ συναίσθημα ὅτι τῶν τοπικῶν αὐτῶν ἔργων τὴν φροντίδα ὀφείλουν νὰ ἔχουν οἱ ἴδιοι, ὅτι τὴν δαπάνην τῶν ἔργων αὐτῶν οἱ ἴδιοι ὀφείλουν νὰ τὴν ὑποστούν ὅπως καὶ οἱ ἴδιοι τὰ ἀποκομισθόμενα ἀγαθὰ θὰ ἀπολαύσωσιν; Ἡ μήπως οἱ δήμοι καὶ αἱ κοινότητες προάρισται νὰ ἀποτελέσωσιν διὰ πολλὴν ἐξέτι χρόνον τὸ ἄπαιτον τοῦ θεομοῦ τῆς αὐτοδιοικήσεως, ἀγνωστομένης τῆς ἐν πολλοῖς ὀργανωμένης ἐπαρχίας, ἢ τοῦ νομοῦ, ἢ ἀκόμη περισσώτερον τῆς οἰκονομικῆς, ὑδραυλικῆς, γεωργικῆς, ὑγειονομικῆς ἢ ἄλλης ἀπόψεως θὰ ἦτο ἐνεία ἢ αὐτάρκης;

Μήπως αἱ ἐπιστημονικαὶ ἀπόψεις τῆς αὐρίου ἢ μεθαυρίου θὰ ἀπατήσουν καὶ τὴν κατάργησιν τῆς οἰκονομικῆς ἀνα-

αρτησίας τῶν δήμων καὶ κοινοτήτων, τῶν δαπανῶν αὐτῶν ἀναλαμβανόμενων ὑπὸ τοῦ Κράτους;

Οὐδαμῶς τὸ Κράτος ἀσχολεῖται μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τοπικῶν ἔργων, οὐδ' ἀκόμη ὅτε γενικότεροι λόγοι ἐπιβάλλουν ἐνίσχυσιν, προκροδοτήσιν, ἢ ἀρωγὴν τῶν ἔργων τούτων. Οὐδαμῶς ὁ κρατικὸς Προϋπολογισμὸς καλεῖται νὰ μεριμνήσῃ καὶ νὰ καλύψῃ δαπάνας δι' ἐπαρχιακὰ ἔργα, ἐν πολλοῖς δὲ δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ἐκπαίδευσιν ἢ τὴν ἀσφάλειαν.

Ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης, διὰ νὰ μὴ ἐπικαλεσθῶμεν τὰ ὁμοσπονδιακὰ τῆς Ἀμερικῆς Κράτη, ὅλα αἱ κοινότητες, οἱ δήμοι, αἱ ἐπαρχίαι, οἱ νομοί, γενικώτερον οἰαδήποτε ἄλλα οἰκονομικὰ περιφέρειαι ἐπιμελοῦνται τῶν ἰδίων αὐτῶν ἔργων καὶ θεραπεύουσιν τὰς ἰδίας αὐτῶν ἀνάγκας. Τοῦτο, φυσικὰ, δὲν ἐπιτυγχάνεται ἀνευ ἀναλόγων πόρων, τοὺς ὁποῖους ὁ λαὸς καλεῖται νὰ εἰσφέρει, ὅπως αὐτοὺς τούτους τοὺς πόρους τοῦ Γενικοῦ Προϋπολογισμοῦ. Ἰσως μόνον εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ ξενίζῃ ἡ λέξις τοῦ Εἰδικοῦ Ταμείου ἢ μάλλον ἴσως διότι τὰ Εἰδικὰ Ταμεῖα ἐν Ἑλλάδι δὲν ὑπῆρξαν ἀρκετὰ ἐφευρετικὰ εἰς τὴν ἐπὶ πολλῶν εἰδικῶν φέρων, ἀσχετὰ πρὸς τοὺς κρατικούς, καὶ ἡρκεσθῶσαν εἰς τὸ εὐκόλον, τὸ πρόχειρον σύστημα τῶν ποσοστῶν ἐπὶ τῶν δημοσίων φόρων.

Τὸ νὰ ζητῇ τις, μετὰ τὴν ἐφαρμοσθεῖσαν ἤδη σχετικὴν ἀποκέντρωσιν καὶ αὐτοδιοίκησιν, νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν γενικὸν «κορβανᾶν», δηλαδὴ τὸ νὰ ἐπιμελῆται ἡ μάλλον τὸ νὰ μὴ ἐπιμελῆται τὸ Κράτος τῶν τοπικῶν ἀναγκῶν, θὰ ἦτο σωστός ἀναχρονισμός, τὸν ὁποῖον ἐλπίζομεν ὅτι τὰ ἐκδοθόσμενα διατάγματα δὲν θὰ ἐπιδιώξουν.

Ἐάν δὲν καθιεροῦντο εἰδικὰ Ταμεῖα, ἐάν δὲν ἐδημιουργοῦντο εἰδικοί προϋπολογισμοί, ἐάν δὲν εἰργάζοντο εἰδικαὶ διοικήσεις, οὐδεὶς λιμὴν τῆς Ἑλλάδος θὰ εἶχε κατασκευασθῇ, οὐδὲ αὐτὸς ἴσως ὁ τοῦ Πειραιῶς.

σκευαστής, ο των πάντων επιμελητής, διότι δεν θέλουμε να αταπατωμένα και να αποβλέπουμε προς το Κράτος ως προς τον καλλίτερον ρυθμιστήν, ως προς τον καλλίτερον διαχειριστήν.

Θά ηγούμεθα να λείψη η ρουφετολογία, θά ηθέλωμεν να βλέπωμεν άπανταχοδ έκτελούμενα έργα, και ουχί μόνον εκεί όπου Ισχυροί η κραταιοί παράγοντες έπιτυχάνουν η επιβάλλονται.

Δέν βλέπομεν τί το άντεπισημονικόν διαπράττεται όταν επιτρέπωμεν εις τοπικούς αυτοδιοικουμένους οργανισμούς να ιδρύνται η να συνισθύνουν διά την έκτέλεσιν έργων η δια την έξυγιάνσιν των ιδίων αυτών περιφερειών.

Δέν βλέπομεν άν κάν το Κράτος διακαιούται να άφαιρέση το στοιχειώδες τουτο δικαίωμα, άν εινε καν σκόπιμον να έμποδίζη τους κατά τόπους παράγοντας να εργάζονται, να συνεισφέρουν η να έπουλώνουν τας ίδιαις αυτών πληγας.

Έκτος εάν δεχθώμεν ότι οι μόνιμοί φόροι άσμένως και προθύμως καταβάλλονται και εισπράττονται, έν αντιθέσει προς τους ειδικούς, προς τους τοπικούς φόρους, τους όποιους ο λαός άρνείται να καταβάλη, τους όποιους θεωρεί βαρείς η ίσως άσκόπους. Έκτος άν άκόμη δεχθώμεν την δοξασάν του άρχηγού της «Προοδευτικής Ένώσεως», δηλαδή κηρύζωμεν και ήμεεις ότι οι δημόσιοι φόροι εινε ήδη επαχθείς, πολύ βαρύτεροι του δέοντος, και ότι κατά φυσικήν συνείπειαν ο έλληνικός λαός δέν δύναται να ύποστη ούδεμίαν άλλην θυσίαν... Έν τούτοις την επιβαρύνσιν ταύτην δέν την άρνείται διότι τα άποτελέσματα αυτής εινε συχνότατα άμεσα, εάν δέ την άρνείται κάποτε, τουτο όφειλεται εις το ότι έξάκολουθει άκόμη να πιστεύη ότι το Κράτος δέν δι' όλα να προνοή και ότι οι δημόσιοι φόροι ουχί τας γενικάς αλλά τας τοπικάς ανάγκας δέν να καλύψουν και να θεραπεύσουν.

Ούδεις ούδέποτε θά άρνηθη την κρατικήν έμπέρασιν, τούναντίον θά εινε πάντοτε πρόθυμα τα τοπικά Ταμεία να βοηθούν την κρατικήν άρωγήν και να την επιδιώξουν. Μήπως εις την οικονομικήν συνεργασίαν Κράτους και κοινοτήτων δέν όφειλεται η άνέγερσις τόσων κατά τα τελευταία έτη διδακτηρίων; Μήπως εις την πρόβλεψιν της κρατικής άρωγής δέν όφειλεται η κατασκευή τόσων κοινοτικών η άγροτικών οδών;

Δέν εινε όρθόν να αναχαιτισθ η τοπική προσπάθεια και πρωτοβουλία. Πολλά Ταμεία θά ναυαγήσουν ένψ άλλα θά εύμερήςουν. Θά άποτύχουν εκείνα όσα θά επιδιώξουν έργα και σκοπούς ανωτέρους των δυνάμεων αυτών, δέν θά γίνουν δηλα δή τα έργα εκείνα όσα οικονομικώς άντενδείκνυνται.

Δέν πρέπει όμως τοιαύτα μεμονωμένα παραδείγματα η έσπευσμένα και επιτόλαιοι προσπάθειαι να γίνουν άφορμή μιάς γενικωτέρας καταστροφής ενός άριστου κατά τα άλλα θεσμού, όστις μάλιστα εύλόγως θεωρείται ως πρόδρομος της αυτοδιοικήσεως.

ΑΔΕΣ. ΒΕΡΔΕΛΗΣ

Βουλευτής — Μηχανικός

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ(*)

Β'

Β' Υγιεινή δημοσίων ιδρυμάτων.

Την έπίδρασιν ην έχουν επί της υγείας των κατοίκων μιάς πόλεως αϊ συνθήκαι ύφ' άς έχουν άνδρυθη τα ιδρύματα δημοσίας φύσεως, έν τοις όποιαις συγκεντρώνται πολλά άτομα, δεικνύει και η άπλη άπαριθμιαίς αυτών. Άλλ' εινε άπολύτως άδύνατον να γίνη κατά την σύντομον ταύτην εισήγησιν ειδικός λόγος επί έκάστου τουτων.

Ευτυχώς διά τινά των δημοσίας φύσεως ιδρυμάτων έχουν όρισθ έν τω Συνεδρίω ειδικοί εισηγηταί, όπως διά την υγιεινήν των σχολείων, των φυλακών και των στρατών. Θά ήτο πολύ ώφέλιμον εάν ύπάρχον τοιούτοι και διά τας άλλας, τας δημοσίας πλυντήριας, τα κέντρα διασκεδάσεως, τα φιλικήν θρωπικά ιδρύματα, τα νοσοκομεία, τα νεκροταφεία κτλ.

Άκόμη περισσότερο ήτο ένδεδειγμένος ειδικός εισηγητής διά την υγιεινήν εις τα βιομηχανικά εργοστάσια και εις τους τόπους εργασίας, οι όποιοι εινε συνήθως, και ίδιαις παρ' ήμιν, σοβαρώτατα άνθυγιεινά κέντρα.

Έπίσης μεγίστην σημασίαν διά την υγείαν των μελλουσών ιδίως γενεών έχει η κατάλληλος ίδρυσις γυμναστηρίων και άθλητικών χώρων. Κατενοήθη σήμερα πανταχοδ η άνάγκη της ίδρύσεως όχι μόνον πολλών, αλλά και ιδίως καταλλήλων από υγιεινής άπόψεως τοιούτων χώρων. Ο άθλητισμός πρέπει να άποβλήη όχι εις την δημιουργίαν όλίγων πρωταθλητών, αλλά εις την διάδοσιν του έλαφροδ άθλητισμού εις τας μάζας.

Σήμερον έγινε άποδεκτή η άρχη ότι οι γυμναστικοί και άθλητικοί χώροι πρέπει να εινε εγκατεστημένοι εις μέρη άνοικτά και υγιεινά. Ο γυμναζόμενος έχει άνάγκην περισσοτέρου όξυγόνου από τον καθήμενον.

Παράδειγμα ιδεώδους άθλητικού χώρου εινε το πρό τινον ένών περατωθέν σχετικόν ίδρυμα της πόλεως Φραγκφούρτης. Όλα τα άθλητικά τμήματα, ήτοι στίβος, γυμναστήριον, ποδηλατοδρόμιον, χώρος διά τέννις, ποδόσφαιρον και άλλας μικροαθλητικές παιδιάς, κολυμβητικά δεξαμενάι κτλ. όλα εινε εγκατεστημένα έντός ενός μεγάλου δάσους έκ πεύκων. Ούτως ο γυμναζόμενος, ο τρέχων, ο παίζων, ο κολυμβών άναπνέει συγχρόνως τον ζωογόνον άέρα του δάσους.

Εις τας Αθήνας ύπάρχει άκόμη έλευθερος χώρος άρκετά κατάλληλος διά τοιοϋτον ίδρυμα και ούτος θά ήτο ο μεταξύ Άγ. Παρασκευής, Μονής Θεολόγου, Γουδί, και Σωτηρίας χώρος, όστις εινε εύάρεος και έν μέρει πευκόφυτος. Άλλά τον χώρον τούτον έπιζητεί η στρατιωτική υπηρεσία διά πεδιά άσκήσεων βολής πυροβολικού.

Έπί τη εύκαιρία, ένδεικνύται να τοις κατά ποίον παράλογον τρόπον

(*) Εισηγήσις εις το Α' Πανελλήνιον Συνέδριον της Υγιεινής.

κανονίζονται παρ' ήμιν αϊ τοποθεσίαι των διαφόρων δημοσίας φύσεως ιδρυμάτων, περί των άκριβώς το παρόν μέρος της εισηγήσεως.

Η άπλη λογική λέγει ότι πρέπει να παίρνη κανείς τον χάρτην μιάς πόλεως, να βλέπη ποίοι χώροι μένουν διαθέσιμοι και να εξετάζη έπειτα εις έκαστην έλευθέραν θέσιν ποίον ίδρυμα εινε πλέον ένδεδειγμένον να τοποθετηθη. Άντ' αυτού παρ' ήμιν γίνεται το αντίθετον. Οσάκις παραστή μία άνάγκη, το ένδιαφερόμενον ίδρυμα ζητεί να εγκατασταθ η εις τον χώρον που το άρέσει περισσότερο.

Ούτω π. χ. σήμερον έν Αθήναις οι γυμναστικοί κύκλοι θέλουν να εγκατασταθουν εις τον παρά τον Ίλισσόν χώρον, ένψ ούτος εινε καταλλήλότερος διά πάρκα, περίπτερα, και έκθέσεις έν συνδυασμō προς το Ζάπτεϊον. Τούναντίον ο άθλητισμός εινε ένδεδειγμένον να τοποθετηθ εις όν χώρον προηγουμένως υπέδειξε, άντι της στρατιωτικής πόλεως, η οποία πρέπει να τοποθετηθ εις το δυτικόν μέρος της πόλεως, παρά τας σιδηροδρομικάς γραμμάς και την θάλασσαν. Εις τον παρά το Γουδί χώρον εινε επίσης ένδεδειγμένον να τοποθετηθουν και τα νέα πανεπιστημιακά κτίρια και όχι εις το άπέναντι της Ακαδημίας άνθυγιεινόν τετράγωνον, όπου ένδεικνύται να γίνη το θέατρον η το Δημαρχείον. Ταύτα ως παραδείγματα.

Γ'. Υγιεινή της κατοικίας. — Διά την προστασίαν της υγιεινής της κατοικίας ύπάρχουν έν πρώτοις κανόνες άρχιτεκτονικοί διά το καθαρώς οικοδομικόν μέρος της κατοικίας. Περί του τεχνικού τούτου μέρους δέν εινε δυνατόν να γίνη έκτενέστερος λόγος εις την παρούσαν εισήγησιν. Γενικώτερον ένδιαφέρον έμφανίζει η κοινωνική άποψις του προβλήματος της εύθυνης υγιεινής κατοικίας.

Δυνάμεθα να διαιρέσωμεν τας έν Ελλάδα κατοικίας εις τρεις κατηγορίας, ήτοι: πολυτελείς, μεσαίας και λαϊκάς. Εινε γνωστόν ότι μόνον εις τας κατοικίας της πρώτης κατηγορίας ύπάρχουν όλοι οι έπισημονικώς απαιτούμενοι όροι υγιεινής. Εις τας μεσαίας τάξεις κατοικίας δέν ύπάρχουν μόνον άλλ' όπωσδήποτε εινε δυνατόν οικονομικώς να επιβληθουν όρισμένα υγιεινά διατάξεις.

Υπάρχει όμως μία δλόκληρος τάξις πολιτών, των όποιων η οικονομική άντοχη εινε τοιαύτη, ώστε να καθίσταται άπολύτως άδύνατον εις αυτούς να κατοικήσουν εις μίαν όπωσδήποτε υγιεινήν και άνθρωπινήν κατοικίαν, εάν και έφ' όσον θά ήσαν υποχρεωμένοι να πληρώσουν διά την κατοικίαν αυτήν το ένοίκιον, το όποιον αϊτη στοιχίζει.

Εάν άφθεθουν οι άνθρωποι αυτοί εις την τύχην των θά κατοικοουν αιώνας εις άθλιας τρώγλας και θά άποτελουν διηνεκή έστίαν λοιμωδών νόσων και κοινωνικών ανατροπών. Η κυβερνώσα όθεν τάξις άπανταχοδ του κόσμου άντελήθη ότι το κοινωνικόν σύνολον έχει καθήκον και συνάμα συμφέρον να βοηθήση τους μη δυνάμενους διά των ιδίων μέσων να κατοικήσουν εις ύποφερτην κατοικίαν.

και ότι προς τουτο έπομένως εινε άνάγκη ν' αναλάβη η κοινωνία εις βάρος της έν μέρος της δαπάνης, ούτως ώστε να κατέλθ η ένοίκιον εις έπίπεδον προσιτόν εις τας άπορωτέρας τάξεις.

Προς έπίτευξιν του ανωτέρω σκοπού έθεσπίσθη εις όλα τα πολιτισμένα κράτη ειδική νομοθεσία, διά της οποίας παρέχονται όρισμένα πλεονεκτήματα εις τους οικοδομούντας όχι οιαδήποτε κτίρια, αλλά μόνον μικράς υγιεινής κατοικίας, και όχι δι' όλον τον κόσμον, άλλ' αποκλειστικώς διά τους πτωχούς και τους κατοικοούντας υπό άθλιας συνθήκας. Διότι μόνον διά τους τελευταίους τουτους ύφίσταται ο ύψηλότερος κοινωνικός σκοπός, ο όποιος δικαιολογεί και επιβάλλει τας θυσίας.

Σκοπός των καταβαλλομένων προσπαθειών εινε να έπιτευχθ διά τον εργάτην η τον υπάλληλον κατοικία εύθυνη και υγιεινή. Βεβαίως εις μίαν εύθυνήν κατοικίαν δέν εινε δυνατόν να τηρηθουν όλοι οι κανόνες οι ύποδεικνυόμενοι υπό των υγιεινολόγων. Εάν τουτο εγίνετο, η κατοικία θά έπαυε να εινε οικονομική. Άλλά πρέπει να καταβάλλεται πάσα προσπάθεια, όπως όσον το δυνατόν ληφθουν ύπ' όψιν οι στοιχειωδέστεροι υγιεινοί όροι.

Η έπίδρασις των άνθυγιεινών κατοικιών επί των έπιδημικών νόσων εινε γνωστή και άναμνηστική.

Εινε άποδεδειγμένον ότι όσάκις έμφανισθ χολέρα, πανώλης, τύφος, κλπ. η μεγαλειτέρα θραύσις γίνεται πάντοτε εις τας πτωχάς και άνθυγιεινάς συνοικίας. Μερικοί τοιοϋτοι συνοικισμοί δικαίως επωνομάσθησαν προθάλαμοι του κοιμητηρίου. Εις τας μεγάλας ευρωπαϊκάς πόλεις αϊ στατιστικά των θανάτων άποδεικνύουν έναργέστατα την όλεθρίαν έπίδρασιν των σκοτεινών, υγρών, άνεπαρκώς αερίζομένων και μη ήλιαζομένων σπιτιών.

Και παρ' ήμιν η κατάσταση δέν εινε καλλίτερα. Εις πολλούς συνοικισμούς η αϋλή ούδέποτε καθαρίζεται. Εις άλλους ύπάρχει έν άποχωρητήριο διά δέκα οικογενείας. Έκάστη οικογένεια υποχρεούται να το καθαρίζη κατά σειράν, ο έστι, τουτο δέν καθαρίζεται ποτέ. Άλλα τα δέν εινε πράγματι άποχωρητήριο, εινε συνήθως μία τρύπα, η οποία άγει εις βόθρον, η άπλουν λάκκον. Συνέπεια τούτου εινε ότι όλοκληρον το υπό το έδαφος στρώμα εινε μεμολυσμένον. Επί πλέον, ουχί σπανίως πλησίον του βόθρου εύρίσκεται και τηγάδι, έξ οϋ όδρεύονται όλοι οι περίοικοι. Συχνότατα δέν ύπάρχει διόλου άποχωρητήριο και ως τοιοϋτο χρησιμεύουν αϊ γωνίαι της μάνδρας, έντός η έκτός αυτής. Τα άκάθαρτα ύγρά φέρονται από τας γυναίκας έντός δοχείων και ρίπτονται άπλούστατα εις την επιφάνειαν του έδάφους, πίσω από την μάνδραν η και εις τον δρόμον η και έντός της αϋλής. Τα άκάθαρτα πάσης φύσεως ύδατα σχηματίζουν συνήθως ένα μαύρον ρύακα, ο όποιος διασχίζει άσκεπής την αϋλήν, και άφου κάμει όχι όλίγας λοξοδρομίας και σχηματίζει έν τφ μεταξϋ μερικά τέλματα, έξέρχεται εις τον δρόμον, τοϋ όποιου την πλευράν παρακολουθεί μέχρις οϋ εξέρρει στόμιον ύπόνομου. Ουχί σπανίως δέν ύπάρχει τοιοϋτον στόμιον, διότι δέν ύπάρχει ύπόνομος, και τότε όλα τα βρωμερά ύδατα εύρίσκουν κοιλότητά τινά του έδάφους, ην μετασχηματίζουν εις δζουσας λιμνοθάλασσας. Όταν τα ύδατα ταύτα σηπόμενα έξατμίζονται, πληροϋν την ατμόσφαιραν μεμολυσμένου άέρος. Όταν

κατά το θέρος μέρος του πλημμυρίσαντος έδάφους άποξηρανθ η μαύρη επιφάνεια του χώματος μετατρέπεται εις σκόνην, της όποιας έκαστος φαντάζεται την σύστασιν.

Εις πολλάς επίσης περιπτώσεις η άνθυγιεινότης της κατοικίας όφειλεται εις την έλλειψιν ποσίου ύδατος. Ποτέ σχεδόν δέν ύπάρχει κρήνη ποσίου ύδατος. Σχεδόν πάντοτε η οικοκυρά δέν να μεταβή να φέρη νερόν από βρύσιν κειμένην 200 η 300 μέτρα μακράν. Πολλάκις έκει εινε υποχρεωμένη να μελή ώρας μακράς, έως ότου πάρη λίγο νερό. Οθεν εύνόητον ποία οικονομία γίνεται εις την χρήσιν του τόσον έπιπλέον άποκτηθέντος νερού. Ούτε εις το άποχωρητήριο ρίπτεται νερό, ούτε το πάτωμα πλύνεται, ούτε τα παράθυρα, ούτε και οι ένοικοι κατ' ουσίαν πλύνονται. Οσον άφορσ το λουτρόν, περί αυτού δέν εινε άνάγκη να γίνη λόγος. Μόνον εις τα παραθαλάσσια μέρη λούεται άπαξ η δις του έτους μικρόν μέρος του εργατικού πληθυσμού.

Έτερος λόγος της άνθυγιεινότητος των εργατικών οικημάτων εινε η ύπερβολική συσώρευσις των κατοίκων. Διά να έκπληρωθουν οι στοιχειωδέστεροι όροι του άερισμού απαιτούνται έν τφ δωματίω του ύπνου 20 κυβικά μέτρα άέρος κατ' άτομον, άλλ' έν άνάγκη και 15 θά ήσαν άρκετά. Και τί γίνεται εις τας εργατικάς οικίας σήμερον;

Υπάρχουν δωμάτια διαστάσεων 3 μέτρων με 4 και με ύψος 2,50 μέτρα και επί τέσσαρς υπόγειαι, τα όποια στεγάζουν 6 — 7 πρόσωπα, δηλαδή μόλις αντιστοιχούν 5 κ. μ. κατά κάτοικον. Υπάρχουν δωμάτια άκόμη μικρότερα τα όποια στεγάζουν οικογενείας άκόμη μεγαλειτέρας, ούτως ώστε ο κόβος του άέρος μόλις αντιστοιχεί εις 3 και εις 2 κ. μ. κατ' άτομον.

Έκ στατιστικής, γενομένης επί 1.000 εργατικών οικογενειών των Αθηνών, άπεδείχθη ότι:

30	οικογέν.	διαθέτουν	3	παράθυρα	
240	»	»	2	»	
690	»	»	1	»	
30	»	οϋδέν	παράθυρον	είχον.	
Επίσης	έκ των 1.000 κατοικιών	είνε:			
72	άνώγειοι,	831	ισόγειοι,	91	υπόγειοι.

Έκ των τελευταίων ύπογειων 7 εινε έντελως σκοτεινά, χωρίς κανέν παράθυρον. Έκ των λοιπών τα πλείστα έχουν μόλις φωτίζοντας φεγγίτας.

Επίσης έκ των 1.000 οικογενειών μόνον αϊ 100 διαθέτουν μαγειρείον και μόνον 10 διαθέτουν πλυντήριο. Έξ άλλου άπεδείχθη ότι έκ των 1000 τούτων οικογενειών αϊ 767 κατώκρον εις έν μόνον δωμάτιον, και έξ αυτών πάλιν

των τελευταίων αϊ 70 ήσαν πλέον η έπταμελείς.

Κυρία βασίς του θεσμού της λαϊκής κατοικίας εινε όθεν η άπόδοσις της υγείας εις τον πληθυσμόν.

Υπολογίζω ότι προς σχετικήν θεραπείαν του μαστίζοντος τον τόπον μας κακού θά άπαιτείτο η άνέγερσις έν Ελλάδα τουλάχιστον 150 χιλ. λαϊκών κατοικιών, μη συμπεριλαμβανομένου, έννοείται, του άγροτικού πληθυσμού, όστις κάθε άλλο παρά υγιεινώς κατοικεί.

Μεγίστης σημασίας ζήτημα από άπόψεως κοινωνικής όσον και υγιεινής εινε το ζήτημα ποίον σύστημα δέν να προτιμηθ η το του συνοικισμού μεμονωμένων μικρών σπιτιών η το της μεγάλης οικίας με πολλάς κατοικίας, της λεγομένης «στρατώνος».

Βεβαίως η μονοκατοικία εινε πλέον εύχάριστος, πλέον υγιεινή, πλέον έλκυστική, από πάσης άπόψεως, όθεν προτιμότερα.

Τά άνυπολόγιστα κοινωνικά, υγιεινά και ήθικά πλεονεκτήματα που παρουσιάζει το σύστημα των μεμονωμένων οικιακών ένέπνευσε πολλούς ιδεολόγους να εργασθουν υπέρ της διαδόσεως των μονοκατοικιών.

Άτυχώς ύπάρχουν σοβαρά οικονομικά μειονεκτήματα.

Έν πρώτοις εινε δυσχερέστατον, εις τας μεγάλας ιδίως πόλεις, να έξευρεθουν γήπεδα άρκετης έκτάσεως, ίνα οικοδομηθ συνοικισμός κατά το σύστημα της μεμονωμένης κατοικίας.

Έξ άλλου τα τεράστια γενικά έξοδα όδοποιίας, όδρεύσεως, φωτισμού, ύπονομών και συγκοινωνίας που απαιτούνται διά την ίδρυσιν άνεξαρτήτου συνοικισμού η πόλεως-δορυφόρου καταστήσαν άδύνατον την πραγματοποίησιν του έπιδικωμένου ιδεώδους.

Πανταχοδ όθεν άτυχώς έλαττοϋνται αϊ μονοκατοικία και αυξάνουν αϊ πολυκατοικία, και κατέστη άπανταχοδ δεκτόν ότι η πολυκατοικία εινε ένα αναγκαίον κακόν. Διά τουτο η νομοθεσία όλων των κρατών ούδεμίαν διακρίσιν κάμνει κατά την προστασίαν μεταξϋ των δύο συστημάτων.

Άνυτέρβλητος όθεν οικονομική άνάγκη υποχρεώνει σήμερον άπανταχοδ τους μεριμνώντας δια την στέγασιν των πληθυσμών να έφορμώζουν εις μεγαλειτέραν κλίμακα το άνεπιθύμητον σύστημα της πολυκατοικίας από το της μονοκατοικίας.

Όπωσδήποτε εινε άναμφισβήτητον ότι άνευ ειδικής προστατευτικής νομοθεσίας εινε άδύνατον να στεγασθουν υγιεινώς μεγάλοι μάζαι λαϊκών πληθυσμών, και έπομένως η λήψις όλων των άλλων υγιεινών μέτρων θά αποτελή μάταιον.

Η τρομερά άνθυγιεινή κατάσταση

ΑΤΕΚ

ΑΝΩΝ. ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΔ. ΚΥΡΙΑΖΙΔΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ 5.000.000 ΔΡΑΧ.

ΜΕΛΕΤΑΙ — ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ — ΕΡΓΟΛΗΨΙΑΙ

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΩΝ & ΕΝ ΓΕΝΕΙ

ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

ΑΘΗΝΑΙ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 23
ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ
ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ

ΚΥΔΕΣ — ΑΘΗΝΑΙ
68-00

τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ πρέπει νὰ κτυπηθῇ εἰς τὰς πηγὰς. Καὶ αὐταὶ εἶνε κυριώτατα δύο: ἡ ἐλ ο ν ο σ ῖ α εἰς τὴν ὑ π α ῖ θ ρ ο ν καὶ ἡ τ ρ ῶ γ λ η εἰς τὰς πόλεις.

Νομοθεσία.

Εἶνε ἀπαραίτητον νὰ λεηθοῦν ὀλίγα λέξεις διὰ τὴν σχετικὴν μὲ τὸ θέμα τῆς παρούσης εἰσηγήσεως νομοθεσίαν.

Τὸ Ν. Δ. τῆς 17ης Ἰουλίου 1923 «περὶ σχεδίου πόλεων κτλ. καὶ τῆς οἰκοδομῆς αὐτῶν» (τροποποιηθὲν κατόπιν διὰ 4 ἄλλων νόμων) ὁρίζει ὅτι διὰ διαταγμάτων θὰ καθορίζωνται οἱ ὅροι ὑγιεινῆς τῶν ἐγκρινόμενων σχεδίων τῶν πόλεων καὶ τῶν ἀνεγειρομένων οἰκοδομῶν.

Τὸ τελευταῖον σχετικὸν διάταγμα χρονολογεῖται ἀπὸ 3 Ἀπριλίου 1929.

Τὸ διάταγμα τοῦ ἀποτελεῖ ἀξιόλογον πρῶτον διὰ τὴν σχετικὴν νομοθεσίαν, θὰ ἡδυνάτο τις μόνον νὰ εἴπῃ ὅτι ἐρχεται ὀλίγον ἄργα. Ὁ ἥτο ἀπαραίτητον νὰ ὑπῆρχε καὶ πρὸ τοῦ νόμου τοῦ 1923, τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦ 1919, ἀπὸ τῆς ἐπιμέλειας τῶν πόλεων, πρὶν δηλαδὴ πραγματοποιηθῇ ἡ ἀναπόφευκτος καὶ ἀπότομος αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος. Ἀπὸ ἀπόψεως ἀρχιτεκτονικῶν διὰ τὴν ὑγιεινὴν διατάξεω ἡ ἀνωτέρω νομοθεσία εἶνε ὁπωσδήποτε ἐπαρκὴς ὅσον ἀφορᾷ τὰς τεχνικὰς λεπτομερείας τῶν οἰκοδομῶν. Ὑστερεῖ ὅμως αὕτη ἀκόμη ἀπὸ ἀπόψεως γενικῶν ὑγιεινῶν καὶ λοιπῶν ὁρων τῆς συντάξεως τῶν σχεδίων τῶν πόλεων καὶ τῆς ἐπεκτάσεως αὐτῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρόβλημα τῆς εὐθιγῆς λαϊκῆς κατοικίας, σχετικὴ νομοθεσία ἐν τῇ πραγματικότητι οὐδόλως ὑπάρχει παρ' ἡμῖν. Διὰ τῶν Ν. Δ. τῆς 4ης Μαΐου 1923 καὶ τῆς 12ης Μαΐου 1923 ἐδόθησαν διάφοροι ἀπαλλαγαὶ φόρων καὶ τελῶν ὡς καὶ ἄλλαι εὐκολαί εἰς τοὺς οἰκοδομοῦντας, ἀλλ' οἱ νόμοι ἐκεῖνοι δὲν περιεῖχον διατάξεις ἐξυμνητοῦσας τὴν ὑγιεινὴν καὶ κοινωνικὴν σκοπιμότητα.

Ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις διὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας κατέθεσε τὴν 30ην Μαρτίου 1929 ἐν τῇ Βουλῇ σχέδιον νόμου μετὰ εισηγητικῆς ἐκθέσεως, καταρτισθὲν παρὰ τοῦ εισηγουμένου τὴν παροῦσαν «περὶ μικρῶν ὑγεινῶν οἰκίδων». Τὸ νομοσχέδιον τοῦτο ἐμπνέεται ἀπὸ τὰς γενικὰς παραδεδομένας κοινωνικὰς καὶ ὑγιεινὰς ἀρχάς, ἐνεκρίθη δὲ παρὰ τῆς ἀρμοδίας Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐν τούτοις, καίτοι παρήλθε πλέον τοῦ ἔτους, τὸ νομοσχέδιον ἀκόμη δὲν ἐψηφίσθη.

Τῇ 11ῃ Μαΐου 1929 ἐξεδόθη παρὰ τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Νομοθετικῶν Διαταγμάτων Ν. Δ. «περὶ διευκολύνσεως τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων πρὸς ἀπόκτησιν κατοικίας». Ὁ νόμος οὗτος οὐδεμίαν ἔχει σέβαν πρὸς τὸν ἐπιδικώμενον ἀνώτερον κοινωνικὸν σκοπὸν παρὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς εὐθιγῆς ὑγιεινῆς κατοικίας. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ὅθεν ταύτης ἡ νομοθεσία μας εὐρίσκεται εἰς τὸ μηδέν.

Ἡ πρώτη σχετικὴ νομοθεσία ἐν Ἀγγλίᾳ ἐθεσπίσθη τῇ 1851, ἐν Δανίᾳ τῇ 1866, ἐν Ἑλβετίᾳ τῇ 1884, ἐν Βελγίῳ τῇ 1889, ἐν Αὐστρίᾳ τῇ 1892, ἐν Γαλλίᾳ τῇ 1894, ἐν Γερμανίᾳ τῇ 1895 κτλ. Ἡ καθυστέρησις μας εἶνε καταπληκτικὴ, ἐνῷ ἐξ ἄλλου ἡ θέσις τῶν πληθυσμῶν μας, ἀπὸ ἀπόψεως ὑγιεινῆς τῆς κατοικίας, εἶνε εἰς ἀσυγκρίτως κατωτέραν βαθμίδα ἀπὸ οἰοδήποτε ἄλλο κράτος ἐν τῇ οἰκουμένῃ.

ΣΠΗΛ. ΑΓΑΠΗΤΟΣ

Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΩΝ ΦΥΛΑΚΩΝ(*)

I

Εἰς ἔν καλῶς ὁργανωμένον σωφρονιστικὸν σύστημα τὰ ζητήματα τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας τῶν φυλακῶν πρέπει νὰ κατέχουν τὴν πρώτην θέσιν. Ἡ ἔκτισις τῆς ποινῆς, κατὰ παραδεδομένην παγκοίνως σήμερον ἀρχήν, δὲν ἀποτελεῖ ἀνταπόδοσιν μόνον τοῦ κακοῦ τοῦ ὁποῖον πρόξενος ἐγένετο ὁ ἐγκληματίας, ἀλλ' ἐπιδιώκει πρὸ παντός τὴν ἐπαναφορὰν αὐτοῦ βελτιωμένην ἀπὸ σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ἀπόψεως εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωὴν. Διότι εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι σημαντικὸν ποσοστὸν ἐκ τῶν τροφίμων τῶν σωφρονιστικῶν καταστημάτων ἦλθον μέχρις αὐτῶν ὑπὸ τὴν ὄψιν παραγόντων τοὺς ὁποῖους μία φωτισμένη κοινωνικὴ ὑγιεινὴ ἡδύνατο κάλλιστα νὰ ἔχῃ ἐξουδετερώσῃ. Δύναμαι νὰ βεβαιώσω ὅτι ὁ συντελεστὴς ἀσθένεια ὑπὸ τὴν εὐρείαν αὐτῆς σημασίαν, εἴτε δηλ. ὡς διατάραξις τῶν ὁργανικῶν λειτουργιῶν τοῦ σώματος παρουσιάζεται εἴτε ὡς ἀνωμαλία τῶν ψυχικῶν ἰκανοτήτων τοῦ ἀνθρώπου, παίζει σπουδαιότατον ρόλον εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἐγκληματικότητος. Εἶνε ὡς ἐκ τούτου προφανὴς ἡ ἀλληλεξάρτησις τῶν σωφρονιστικῶν καὶ ὑγειονομικῶν συνθηκῶν ἐνὸς τόπου.

Ἡ ὑγειονομικὴ καὶ ἱατρικὴ ὑπηρεσία τῶν φυλακῶν ὀφείλουσα νὰ ὁργανωθῇ σύμφωνα πρὸς τὰ τελευταῖα δεδομένα τῶν ἱατρικῶν ἐπιστημῶν παρουσιάζει μολαταῦτα παρ' ἡμῖν ὠρισμένας ἰδιαιτέρας πλευρὰς τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἐκθέσω ἐνώπιον ἡμῶν διότι θέλω εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ δηλώσω ὅτι, ὅς ἔχουν σήμερον τὰ πράγματα, ἡ ὑγειονομικὴ κατάσταση τῶν περισσοτέρων φυλακῶν μας εὐρίσκεται εἰς δυσάρεστον σημεῖον. Καὶ τοῦτο διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους:

Αἱ ἀρχαὶ τῆς ὑγιεινῆς πρέπει νὰ ἀποτελοῦν ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας μερίμνης εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἅμα τῇ καταρτισμῷ τῶν σχεδίων ἀνεγέρσεως μιᾶς φυλακῆς ἢ διαρρυθμίσεως ὑπαρχούσης τοιαύτης. Πρέπει τούτεστι νὰ προβλέπεται ἡ χωρητικότης τῶν κελλίων, ἡ διάθεσις ἰδιαιτέρων θαλάμων διὰ τὸ ἱατρεῖον, φαρμακεῖον καὶ νοσοκομεῖον, ἡ ὁργάνωσις τῶν λουτήρων καὶ τῶν ἀπομονωτηρίων διὰ τὰς μεταδοτικὰς νόσους, καὶ νὰ προικοδοτηθῇ ἡ φυλακὴ μὲ τέλειον σύστημα ὑδρεύσεως, φωτισμοῦ καὶ ἀερισμοῦ. Δυστυχῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐλάχιστα κτίρια ἐγένοντο μὲ πρόβλεψιν ὅτι θὰ χρησιμοποιηθῶν ὡς φυλακαί. Τὸ μεγαλύτερον μέρος εἶνε κτίρια ἰδιωτικὰ ἢ δημοσία μὴ πληροῦντα οὐδένα ἐκ τῶν προεκτεθέντων ὁρων, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα προωρισθῆσαν διὰ φυλακὰς ἀνηγέρθησαν ἢ μὲ ἀτελεῖς τὰς ἀνωτέρω προβλέψεις ἢ δι' ὠρισμένον μόνον ἀριθμὸν καταδικῶν, εἰς τὸν ὅσον ὥστε μὲ τὴν ἐπελθούσαν ἀπὸ δεκαετίας μεταβολὰς καὶ τὴν μεγάλην αὔξησιν τοῦ ἐγκληματικοῦ μας πληθυσμοῦ ἀνετράπησαν αἱ προϋποθέσεις ἐφ' ὧν ἐστηρίχθη ἡ ἀνέγερσις των, καὶ ἡ δημιουργηθεῖσα καὶ ἐκεῖ κατάστασις, χωρὶς νὰ εἶνε κακὴ ὅπως εἰς τὰς ἄλλας φυλακὰς, δὲν εἶνε μόλα ταῦτα ἡ ἀρμόζουσα. Ἡ ἑλλειψὶς

(*) Εἰσηγήσεις εἰς τὸ Α' Πανελλήνιον Συνέδριον τῆς Ὑγιεινῆς.

ἐπίσης πιστώσεων ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ διὰ τὴν ἀνέγερσιν, ἐκεῖ διου τοῦτο θὰ ἦτο δυνατόν, ἰδιαίτερον διαμεριζόμενων ἵτινα θὰ ἐχορησιμοποιούντο ὡς νοσοκομεῖα καὶ ἱατρεῖα τῶν φυλακῶν, ὡς καὶ ἡ κατάρτησις τῆς θέσεως τῶν ἱατρῶν τῶν μὴ ὁργανωμένων φυλακῶν, πρὸς ἐπίτευξιν οἰκονομικῶν, συντέλειαν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς σημερινῆς λυπηρᾶς καταστάσεως. Πραγματικῶς εὐχάριστοι ὑγειονομικαὶ συνθήκαι δὲν ὑπάρχουν σήμερον παρὰ εἰς τὰς ἐν Ἀθήναις φυλακὰς Ἀβέρωφ καὶ Κεντρικὰς Γυναικείας καὶ εἰς ὅλας τὰς ἀγροτικὰς φυλακὰς. Θὰ μοι ἐπιτραπῇ νὰ ὑπογραμμίσω ἰδιαίτερος τὰς τελευταίας ταύτας διότι πράγματι ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἔχοντες ἐπιτελέσει προόδους ὑπερβαίνουσας ἴσως καὶ τὰς εἰς τὰ μᾶλλον πεπολιτισμένα κράτη πραγματοποιηθείσας. Ἀφ' ὧν κατὰ μέρος τὰ μεγάλα οἰκονομικὰ καὶ σωφρονιστικὰ πλεονεκτήματα τῶν ἀγροτικῶν φυλακῶν θέλω ἐνταῦθα νὰ ἐπιμείνω ἐπὶ τῶν λαμπρῶν αποτελεσμάτων τὰ ὁποῖα ἐπετύχοντες ἀπὸ τῆς καθαρῶς ὑγειονομικῆς πλευρᾶς. Ἡ ἐπαφὴ τῶν καταδικῶν, οἵτινες πρότερον ἐσήποντο ἐν ἀποτελματώσει καὶ ἀνεργίᾳ εἰς τοὺς ἀνηλίους καὶ βρωμεροῦς θαλάμους τῶν μεγάλων φυλακῶν, πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὸν ἀέρα τοῦ ἀγροῦ, ἡ βελτίωσις τῆς διατροφῆς αὐτῶν ἐπερχομένη ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς γεωργικῆς καὶ κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς τῶν ἀγροτικῶν φυλακῶν καὶ ἡ ὑπαγωγὴ τῶν εἰς μίαν αὐστηρῶς παιδαρχημένην ζωὴν καὶ ἐργασίαν εἶχον θαυμασία ἀποτελέσματα ἐπὶ τῆς ὑγείας αὐτῶν. Μόνον κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῆς ἐξόδου πρὸς ἐργασίαν, λόγῳ τῆς ἐξασθενήσεως τοῦ ὁργανισμοῦ των ἐκ τῆς μακροχρονίου ἐν κλειστῇ χώρῳ διαβιώσεως καὶ τῆς ἀνεργίας, ἔχοντες μερικὰ κρούσματα ἀσθενειῶν, ἀλλὰ καὶ ταῦτα καταπολεμοῦμεν διὰ τῆς ἀπασχολήσεως τῶν κατὰ πρῶτον δι' ἐργασίαν ἐξερχόμενων εἰς ἐλαφρὰς καὶ διηρημένας ἐργασίας μὲχρι προσαρμογῆς τοῦ ὁργανισμοῦ των πρὸς τὸ νέον περιβάλλον. Κατὰ κανόνα ἡ νοσηρότης μιᾶς πρωτοῖδρουμένης ἀγροτικῆς φυλακῆς ἀρχίζει κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα τῆς ἰδρύσεώς της μὲ ἔνα 10 ἕως 12%, διὰ νὰ καταπέσῃ ἐντὸς τομῆν συνήθως εἰς 5% καὶ μετὰ ἐξάμηνον νὰ περιορισθῇ εἰς 2 ἢ 3%. Ἐξ ἀντιθέτου ἡ νοσηρότης τῶν ἄλλων φυλακῶν συνήθως κυμαίνεται περὶ τὸ 13-15%. Ἡ λειτουργία τῶν ἀγροτικῶν φυλακῶν ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 1919, ἡ ἐπέκτασις δὲ τοῦ συστήματος διὰ τῆς κατ' ἐτος ὁργανώσεως καὶ νέων τοιούτων ἀποτελεῖ τὸ σπουδαιότερον μέλημα τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης. Ἀρκεῖ νὰ σὰς εἴπω ὅτι εὐρισκόμεθα ἤδη, παρὰ τὰς μεγάλας οἰκονομικὰς δυσχερείας τὰς ὁποίας ἀντιμετωπίζομεν, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ὁργανώσεως μιᾶς σημαντικωτάτης τοιαύτης φυλακῆς εἰς τὴν Κασσάνδραν τῆς Χαλκιδικῆς ἐπὶ ἐκτάσεως 15 περίπου χιλιάδων στρεμμάτων καὶ ἥτις βαθμιαίως θὰ δύναται νὰ ἀπασχολῇ ἄνω τῶν 1.500 καταδικῶν. Ἐλπίζομεν οὕτω βαθμιαίως ν' ἀπασχολήσωμεν τὰ 4)5 τοῦ ἐγκληματικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς ἀγροτικὰς φυλακὰς καὶ οἷτο αὐτομάτως

σχεδὸν ἡ ὑγειονομικὴ κατάστασις θὰ βελτιωθῇ σημαντικῶς.

II

Ἡ ὁργάνωσις τῆς ἱατρικῆς καὶ ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας τῶν φυλακῶν δύο κυρίως σκοποὺς πρέπει νὰ ἐπιδιώξῃ: τὴν θεραπείαν ἐκείνων ἐκ τῶν καταδικῶν ἢ υποδικίων οἵτινες φθάνουν μέχρι τῶν θυρῶν τῶν φυλακῶν βεβαρημένοι δι' οἰασδήποτε ἀσθενείας, καὶ τὴν πρόφύλαξιν τῶν ὑγίων τοιούτων ἀπὸ πάσης νόσου ἥτις δύναται νὰ ἐκκολαφθῇ ἐν τῇ φυλακῇ, εἴτε ἐκ τοῦ συγχρωτισμοῦ εἴτε ἐκ τῶν ἰδιατέρων συνθηκῶν διαβιώσεως τῶν καταδικῶν. Εἰς τὴν προσηκουμένην πρὸς ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν τούτων θὰ βοηθηθῇ κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον ἀπὸ τὸν τρόπον ἀνεγέρσεως καὶ συντηρήσεως τῶν κτιρίων τῆς φυλακῆς. Ἀναγνωρίζεται σήμερον γενικῶς, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς παλαιότερας ἀντιλήψεις, ὅτι τὰ κελιά τῶν φυλακῶν πρέπει νὰ ἔχουν διαστάσεις τοῦλάχιστον 2,40 x 3 μ. καὶ ὕψος 3 μ. καὶ νὰ δέχονται ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον ἥλιον καὶ ἀέρα. Τὸ προτιμώμενον σύστημα ἀνεγέρσεως φυλακῶν εἶνε τὸ λεγόμενον *système pavillonnaire*. Δηλαδὴ ἡ φυλακὴ πρέπει νὰ ἀποτελῇται οἷχι ἀπὸ ἓν βαρὺ καὶ ἀνθυγιεινὸν οἰκοδόμημα ἀλλὰ ἀπὸ συγκρότημα κτιρίων συνδεδεμένων πρὸς ἄλληλα καὶ παρουσιάζοντων τὰς μεγαλύτερας δυνατότητας κανονικοῦ φωτισμοῦ καὶ ἀερισμοῦ. Τὰ διαμερίσματα τὰ προοριζόμενα διὰ νοσοκομεῖον ἢ ἀναχωρητῆριον καταδικῶν πρέπει νὰ ἀκολουθοῦν τοὺς γενικοὺς κανόνας ἀρχιτεκτονικῆς τῶν παρεμφερῶν ἰδρυμάτων, ὑπὸ τοὺς περιορισμοὺς ἐννοεῖται τοὺς ὁποῖους ἐπιβάλλει ἡ ἀνάγκη τῆς ἀσφαλείας καὶ τάξεως ἐντὸς τῶν σωφρονιστικῶν καταστημάτων.

Ἡ ἱατρικὴ ὑπηρεσία τῶν φυλακῶν πρέπει νὰ ἀποτελῇ ἰδιαν ἐδικὴν ὑπηρεσίαν ἀπαρτιζομένην ἐκ νοσοκόμων, ἱατρῶν καὶ ἐνὸς ἱατροῦ προϊσταμένου. Ἐννοεῖται, τοῦτο μόνον εἰς τὰς μεγάλας φυλακὰς δύναται νὰ κατορθωθῇ, διότι εἰς τὰς ἐπαρχιακὰς αἱ συνθήκαι δὲν εὐνοοῦν τὴν ὁργάνωσιν μεγάλων ἱατρικῆς ὑπηρεσίας καθόσον αὕτη ἀπαιτεῖ πολλὰς δαπάνας καὶ δὲν δύναται νὰ ἀσκηθῇ παρὰ ἐπὶ ἀριθμοῦ κρατουμένων λίαν περιορισμένον.

Εἰς μίαν ἢ δύο κεντρικὰς φυλακὰς θὰ ἡδύνατο ἐπίσης νὰ ἰδρυθῶν ἱατρεῖα καὶ νοσοκομεῖα ἐν εἴδει πολυκλινικῶν καὶ ἐξωκρίστων τμημάτων διὰ πάσας τὰς ἐιδιότητας τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης, ὅπου θὰ μεταφέροντο πρὸς θεραπείαν πλὴν τῶν τροφίμων τῶν φυλακῶν τούτων καὶ ὅλοι ὅσοι ἐκ τῶν περιφερειακῶν φυλακῶν δὲν θὰ καθίστατο εὐκόλῳ νὰ ὑποστοῦν θεραπείαν ἐπὶ τόπου.

Ἰδιαίτερα τμήματα πρέπει νὰ ὁργανωθῶν διὰ τοὺς ψυχιατρικὸς καταδικῶν καὶ διὰ τοὺς παρουσιάζοντας δείγματα διανοητικῶν ἀνωμαλιῶν. Αἱ δύο αὗται κατηγορίαι εἶνε κατ' ἐξοχὴν πολυπληθεῖς εἰς τὰς φυλακὰς καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐπικίνδυναι, ἐπιβάλλεται δὲ ἡ λήψιν ἐξαιρετικῶν μέτρων δι' αὐτάς. Εἰς ὅλα τὰ προαναφερθέντα τμήματα πρέπει νὰ τοποθετηθῶν ἐξειδικευμένοι ἱατροί. Οἱ ἐπὶ κεφαλῇ τῆς ὑγειονομικῆς καὶ ἱατρικῆς ὑπηρεσίας τῶν φυλακῶν τούτων, βοηθούμενοι ἀπὸ τοὺς προϊσταμένους τῶν τμημάτων θὰ ἀναλάβουν σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν ἐξῆς λεπτὴν ἀποστολήν.

III

Θὰ προβοῦν εἰς σειράν ἐπιστημονικῶν παρατηρήσεων ἐπὶ ἀρκετὰ ἔτη καὶ θὰ συλλέξουν καὶ θὰ συγκρίνουν τὰ συγκομισθησόμενα ἐκ τῶν παρατηρήσεων στοιχεῖα, ἵνα ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ καθορισθῇ ἐν Ἑλλάδι ἡ αἰτιολογία τοῦ ἐγκλήματος. Διότι δυστυχῶς παρ' ἡμῖν δὲν ἔχει ἀκόμη καὶ ἀρχισθῇ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπὸ μακροῦ χρόνου τὰ περισσότερα πεπολιτισμένα κράτη ἐπέτυχον, νὰ καθορίσουν δηλ. τοὺς γενεσιουργοὺς λόγους τῆς ἐγκληματικότητος αὐτῶν καὶ νὰ κατευνάζουν ἀναλόγως τὴν ἐγκληματικὴν των πολιτικὴν. Θὰ ἐπιδιωχθῇ τούτεστι καὶ παρ' ἡμῖν νὰ διαπιστωθῇ ποῖον ρόλον παίζει ἡ νοσηρότης εἰς τὴν γένεσιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ ἐγκλήματος, ἵνα ἐκ τούτου ὀδηγηθῶμεν εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν ληπτέων μέτρων πρὸς περιορισμὸν του.

Ὁ Goodal ἔλεγεν εἰς τὸ δὸν Διεθνὲς Σωφρονιστικὸν Συνέδριον τῶν Βρυξελλῶν ὅτι «Crime is medical question», τὸ ἴδιον δ' ἐπαναλαμβάνουν σήμερον οἱ μόνον πολλοὶ ἀνθρωπολόγοι ἱατροὶ ἀλλὰ καὶ ὠρισμένας ἐπιφυλάξεις καὶ πολλοὶ μετριοπαθεῖς ἐπιστήμονες. Διότι ὅσον δῆποτε καὶ ἐὰν ἔχῃ περιορισθῇ ἡ ἀπολυτότης τῶν ὑπὸ τῆς ἐγκληματολογικῆς ἀνθρωπολογίας ἀπὸ πενηκονταετίας ἐξαγγελθέντων δογμάτων, εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ ἐπιστήμη αὕτη ἡνοῖε σπουδαίους ὁρίζοντας εἰς τὴν ἀνθρωπίνην γνῶσιν καὶ μᾶς ἔκαμε νὰ γνωρίσωμεν τὸν ἐγκληματικὸν μέσον εἰς τὴν κίνησιν τῆς πολυπλοκῆς καὶ ἀνωμίλου πολλὰς φυσιολογικῆς καὶ ψυχολογικῆς του συγκροτήσεως. Σήμερον ἡ ἐγκληματολογικὴ ἀνθρωπολογία, πλέον μετριοπαθὲς ἀλλὰ καὶ πλέον συγκεκριμένη καὶ — ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ ἡ ἐκφρασις — πλέον ἐπιστημονικὴ — μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ψυχιατρικῆς, τῆς γενικῆς ἀνθρωπολογίας, τῆς κοινωνιολογίας, τῆς νευροπαθολογίας, τῆς ψυχοφυσιολογίας καὶ αὐτῆς τῆς ἐθνομρφίας προορίζεται νὰ παῖξῃ σπουδαιότατον ρόλον εἰς τὰς ἐγκληματολογικὰς ἀναζητήσεις.

Διὰ πάντα εἰσαγόμενον τὸ πρῶτον εἰς τὰς φυλακὰς ἔπρεπε νὰ καταρτίζεσθαι ἰδιαιτέρως ὑγειονομικὸς φάκελλος εἰς τὸν ὁποῖον νὰ καταχωρῆται λεπτομερῶς μετ' ἐπιμελῆς ἱατρικῆς ἐξέτασιν πλήρης περιγραφή τῆς καταστάσεως τοῦ εἰσερχομένου ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως, τοῦ ἱστορικῶν τῶν προηγουμένων ἀσθενειῶν αὐτοῦ, αἱ παρατηρούμεναι ἤδη ἀνωμαλίες αὐτοῦ ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη λεπτομέρεια ἱκανὴ νὰ διαφορίσῃ τὸς ὁποῖον ἀπὸ τοῦ ὁποῖου θὰ παρακολουθῇ παντοῦ τὸν αὐτὸς καὶ θὰ ἀποτελῇ τὸν ἀπαραίτητον ὁδηγὸν ὅχι μόνον τοῦ ἱατροῦ τῶν φυλακῶν ἀλλὰ καὶ τῆς διεκύνσεως τῶν φυλακῶν διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ εἴδους ἐργασίας δι' ἣν κρίνεται κατάλληλος ὁ καταδικῶς, τῆς διατροφῆς τῆς ὁποίας πρέπει νὰ λαμβάνῃ καὶ τῆς δυνατότητας τῆς ἐπιβολῆς ὠρισμένων πεινῶν καὶ ποινῶν, αἱ ὁποῖαι δύναται ἐνδεχομένως νὰ ἔχουν ἐπιβλαβεῖς συνεπείας ἐπὶ τῆς ὑγείας αὐτοῦ. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ὅτι ἡ παρουσία καὶ ἡ συμβολὴ τοῦ ἱατροῦ ἐν ταῖς φυλακαῖς διὰ τὴν προσπαθειάν τῆς σωματικῆς καὶ ἡθικῆς ἀναγεννήσεως τῶν καταδικῶν εἶνε οὐ μόνον ἐπιβεβλημένη ἀλλὰ καὶ πρέπει νὰ κατέχῃ περιβλεπτόν

θέσιν ἐν τῇ ὁργανώσει τῶν σωφρονιστικῶν μας ὑπηρεσιῶν. Ἡ ἐπίσκεψις τῶν ἀσθενῶν, ἡ ἐπιθεώρησις τῆς καθαρότητος τῶν φυλακῶν, ὁ καθορισμὸς τῆς περιεκτικότητος εἰς θεραπευτικὰς οὐσίας τοῦ παρεχομένου εἰς τοὺς καταδικῶν συσσιτίου καὶ ἡ λήψις τῶν ἐνδεικνυμένων μέτρων πρὸς ἀποφυγὴν μολύνσεων ἐν ταῖς φυλακαῖς ἀποτελοῦν λειτουργήματα τὸσον ὑψηλὰ καὶ τὸσον βαρῆα ὥστε ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Συνεδρίου θὰ ὑποβάλλω ἐν εἴδει συμπεράσματος τὴν κάτωθι πρότασιν, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι αὕτη θέλει ἀποτελέσῃ εὐχὴν τοῦ Συνεδρίου ὑποβληθῆσομένη μετὰ τῶν ἄλλων πρὸς τὴν Κυβέρνησιν.

Τὸ Συνέδριον

Διαπιστοῦν: ὅτι ἡ ὑγειονομικὴ κατάσταση τῶν φυλακῶν, λόγῳ ἐλλείψεως τῶν ἀπαιτούμενων πιστώσεων, ἰδίᾳ ὅμως λόγῳ τῆς κακῆς καταστάσεως τῶν κτιρίων, δὲν εὐρίσκεται εἰς εὐχάριστον σημεῖον ὅτι τὸ σύστημα τῶν ἀγροτικῶν φυλακῶν ἔχει ἄμεσον καὶ ριζικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς βελτιώσεως τῆς ὑγείας τῶν κρατουμένων τῶν φυλακῶν τούτων καὶ ὅτι ἡ Κυβέρνησις χωρεῖ ἤδη εἰς τὴν βαθμιαίαν ἀνέγερσιν νέων φυλακῶν διὰ τῶν ἐκ τῶν Ν. 3782 «περὶ μετατροπῆς ποινῶν» καὶ 4438 «περὶ αὐξήσεως τελῶν ποινικῆς διαδικασίας» δημιουργηθέντων πόρων (ἀνερχομένων εἰς 30 ἐκ. ἐτησίως).

Ἐκφράζει τὴν εὐχὴν

Ὅπως κατὰ τὴν κατάρτισιν τῶν σχεδίων τῶν σωφρονιστικῶν καταστημάτων καὶ τὴν ἀνέγερσιν αὐτῶν ληφθῶν τὰ ἐνδεικνυόμενα μέτρα, διὰ νὰ θεραπευθῶν πᾶσαι αἱ ἀπὸ ὑγειονομικῆς ἀπόψεως παρατηρούμεναι σήμερον ἐλλείψεις.

Ὅπως ἐπεκταθῇ ὅσον τὸ δυνατόν εἰς μεγαλειέραν κλίμακα τὸ σύστημα τῶν ἀγροτικῶν φυλακῶν καὶ τῶν ἐν ὑπαίθρῳ ἐργασίῶν τῶν καταδικῶν.

Ὅπως εἰς μίαν ἢ δύο μεγάλας φυλακὰς ὁργανωθῶν ἐδικὰ τμήματα πάντων τῶν κλάδων τῆς ἱατρικῆς, ὅπου θὰ μεταφέρονται οἱ καταδίκαι τῶν περιφερειακῶν φυλακῶν οἱ ὁποῖοι δὲν θὰ δύνανται νὰ θεραπευθῶν ἐπὶ τόπου καὶ ὅπως ἐπιπευθῇ ἡ ἰδρυσις σανατορίου καταδικῶν καὶ ψυχιατρικῶν παρατηρημάτων εἰς τὰς σπουδαιότερας φυλακὰς.

ΠΑΝ. ΣΚΟΥΡΙΩΤΗΣ

Διευθυντὴς τῆς Διοικήσεως φυλακῶν

ΑΝΩΝ. ΕΛΛΗΝ. ΕΤΑΙΡΙΑ
ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
● ΚΑΙ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ ●

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ—ΣΤΑΔΙΟΥ 25

Χημικά Λιπάσματα
Ἀπλά καὶ Σύνθετα.
Ὅξέα ἐν γένει.
Γεωργικά φάρμακα.

Υαλουργεῖα λευκῆς καὶ
πρασίνης ὑάλου, διὰ πᾶ-
σαν χρῆσιν.

ΥΕΛΟΠΙΝΑΚΕΣ

μην ὅτι ἡ ἡθικὴ δύναμις
αὐτοῦ τῶν μυστῶν τῇ

(*) Εισήγησις εἰς τὸ Α' Πανελλήνιον Συνέδριον τῆς
Υγιεινῆς.

διά τούς προγόνους του ο Spengler ότι δεν έχει μνήμη;

Αλλά και πού να ζητήσωμεν «άρχας»; Μέσα εις την επί της τελευταίας οικονομικής κυβερνήσεως μετατροπήν του Κράτους εις ένα είδος «εταίριας» «περιορισμένης ευθύνης»; Μέσα εις την μαζώδη, κατόπιν, διά του πλειοψηφικού εκδήλωνσιν της λαϊκής ψήφου; Μέσα εις την «αντιπολιτευσιν», (εάν ούτως ήδυνάτο να ονομασθῇ ἡ υποστήριξις των υποθέσεων της πάλαι ποτέ διαλυθείσης κρατικής «εταίριας»), τοῦ ἀρχηγού της μίας των «προοδευτικῶν» λέξεων, εξαντλουμένην εις την ἀπολογίαν της οικονομικῆς «ἐξυγιάνσεως» της «Ελλάδος»; Μέσα εις την μπόταν ἐνὸς πολιτευομένου στρατηγού, κομικῶς ἀνατρεπομένην εις κάθε πεπονόφλουδαν της Πολιτικῆς Οικονομίας; Μέσα εις τὰς φράσεις ἐνὸς μετεώρου καὶ ρευστοῦ ἀκόμη «Ἀγροτικοῦ κόμματος», στηρίζοντος την πολιτικὴν του εις τὰς καιρικὰς μεταβολάς; . . . Μέσα εις ένα κόμμα «Λαϊκόν», τοῦ ὁποῦ ἡ ὑπαρξίς συζητεῖται, καὶ τοῦ ὁποῦ ἡ μεγάλη ἀληθὺς, διά την «Ελλάδα», ἀξία συνίσταται εἰς τὸ νὰ μὴ διακηρύσσῃ τοῦλάχιστον «άρχας»;

Διὰ νὰ δικαιολογήσῃ φιλοσοφικῶς την ὑπαρξίν του ὁ γερμανικὸς ἀπολυταρχισμὸς εἶχεν ἕνα Hegel. Ποῖος θὰ ἠμπούσε τὸν ἑλληνικὸν «προοδευτισμὸν» νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν «Αἰνστάιν»; Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν «Ἀγγλον Hume» ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀναγκήν καὶ αὐτοῦ τὸν νόμου της σκέψεως εἰς . . . συνήθειαν, δὲν ἀποκλείεται, συνειθίζοντες πλέον ὀριστικῶς εἰς τὸ νὰ μὴ εἴμεθα ποτὲ συνεπεῖς πρὸς ὅσα χθὲς ἐκηρύξαμεν ἢ ἐπράξαμεν, νὰ παύσωμεν ἐπὶ τέλους νὰ θεωροῦμεν την συνέπειαν, ὅ ἐστι πολιτικῶς: τὰς ἐϋθυίας, ὡς ἀναγκαίαις. Δόγμα ἐπαναστατικὸν ἐν σχέσει πρὸς την λογικὴν καὶ ἠθικὴν καὶ σύμφωνον καὶ πρὸς την . . . διαλεκτικὴν τοῦ Ἡρακλείτου!

Διότι, βέβαια, τί σημαίνουν αἱ φάσεις, αἱ φράσεις καὶ ἀντιφάσεις τῶν «προοδευτικῶν» ἐμπρὸς εἰς τὰ ζωτικὰ συμφέροντα της. . . «κινδυνεύουσης πατρίδος»; Τίς δὲ — διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν μετὰ τὸν προπολεμικὸν ἐπαρχιωτικὸν ἐκείνον στόμφον ποῦ χαρακτηρίζει πολὺς — βλέπων κλυδωνιζόμενον τὸ «σκῆφος» της Πολιτείας καὶ ἐπικρεμάμενον τὸν «πέλεκυν» της Δικαιοσύνης, καὶ «ἄλλα ἡχηρὰ παρόμοια», καθὼς λέγει καὶ ὁ Καβάφης, θὰ ἐδίσταζε νὰ ζητήσῃ «σανίδα σωτηρίας» ἀπὸ ἐκείνου ποῦ τσακίζουν ἐπίτηδες τὸ «σκῆφος» αὐτὸ διὰ νὰ προσφέρουν ἐκ τῶν «θρυμμάτων» του εἰς τὸν «λαόν» τοιαύτην; Καὶ τί θὰ ἐγένετο, λόγου χάριν, ἐάν ὁ περιούσιος «λαός» της περιφήμου ταύτης χώρας ἐννοήσῃ, ὅπως συμβαίνει πολὺ σπανίως, περὶ τίνος πρόκειται, καὶ ἐάν ἀληθεύσῃ, παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν, ἢ ὑπόθεσιν, ὅτι ὁ «λαός» οὗτος εἶνε πιθανὸν νὰ ἔχῃ ἐπὶ τέλους καὶ νοημοσύνην, καὶ ἐάν, λαμβάνων πᾶσαν «σανίδα σωτηρίας» ποῦ τοῦ προσφέρεται, χρησιμοποίησιν ταύτην ἐντελῶς δι' ἀφοροτρόπως, διὰ νὰ σωθῇ . . . ἀπὸ τῶν σωτηρίας;

Ε. ΔΕΜΠΕΣΗΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΤ. ΔΙΑΝΟΜΗΣ Α. Ε.

ΚΑΤΑΡΓΗΣΙΣ ΥΠΑΡΧΟΝΤΩΝ ΔΙΑΚΤΩΝ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΡΕΥΜΑΤΟΣ ΙΔΙΩΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΖΙΤΖΙΦΙΩΝ

Φέρεται εἰς γνώσιν τῶν ἐνδιαφερομένων κατοίκων τῆς περιοχῆς Τζιτζιφίω, οἱ ὅποιοι καταναλίσκουν ἤλεκτρικὸν ρεῦμα διανεμόμενον ὑπὸ ιδιωτῶν, ὅτι τὴν 2ην Μαΐου 1930 θέλουν ὑποχρεωτικῶς ἀφαιρεθῇ τὰ δίκτυα ἐξ ὧν τροφοδοτοῦνται, συμφώνως πρὸς σχετικὴν διαταγὴν τοῦ ὑπουργείου Συγκοινωνίας, διακοπτομένης κατὰ συνέπειαν τῆς ρευματοληψίας των.

Ὅσοι ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐπιθυμοῦν νὰ τροφοδοτηθῶν ἀπὸ τὸ δίκτυον τῆς Ἡλεκτρικῆς Ἑταιρείας Διανομῆς παρακαλοῦνται, ὅπως διέλθουν τὸ ταχύτερον ἐκ τῶν ἐν Πειραιεὶ Γραφείων της (Μέγαρον Στάθμοι Ἑλληνικῶν Ἡλεκτρικῶν Σιδηροδρόμων Α' ὁρφοφ) πρὸς συνεννόησιν καὶ κανονισμὸν τοῦ ζητήματος.

Ἡ Η. Ε. Διανομῆς ὑπενωμίζει καὶ πάλιν, ὅτι διὰ τὴν ἐκ τοῦ δικτύου της χορήγησιν ἠλεκτρικοῦ ρεύματος παρέχει τὰς ἐξῆς εὐκολίας:

Α') ΔΑΠΑΝΑΙ ΠΑΡΟΧΕΤΕΥΣΕΩΣ

Πληρωμὴ εἰς μηνιαίας δόσεις, δώδεκα μὲν μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 1200 δραχμῶν, δέκα ὀκτώ δὲ ἀπὸ τοῦ ποσοῦ τούτου καὶ ἄνω. Ἐάν πληρωθῇ ὁλόκληρον τὸ ποσὸν γίνεται ἔκπτωση 10 ο.ο. Ἡ καταβολὴ γίνεται συγχρόνως μετὰ τὸν πρῶτον λογαριασμὸν καταναλώσεως.

Β') ΔΑΠΑΝΑΙ ΔΙΑΣΚΕΥΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Ἡ Ἑταιρεία δύναται νὰ φροντίσῃ αὐτὴν διὰ τὴν τυχόν ἀπαιτούμενην δια-

σκεύην τῆς ἐσωτερικῆς ἐγκαταστάσεως, προκαταβάλλουσα διὰ λογαριασμὸν τοῦ καταναλωτοῦ τὴν δαπάνην, τὴν ὅποιαν ἀκολουθῶς εἰσπράττει παρ' αὐτοῦ εἰς μηνιαίας δόσεις, 36 κατ' ἐλάχιστον ὄριον.

(Ἐκ τῆς Διευθύνσεως)

ΔΙΑΚΗΡΥΞΙΣ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΙΓΝΙΤΟΥ

Ἡ Ἡλεκτρικὴ Ἑταιρεία Παραγωγῆς διακηρύττει ὅτι δέχεται ἐνσφραγιστοὺς προσφορὰς διὰ τὴν προμήθειαν ποσότητος τοῦλάχιστον δέκα χιλιῶν (10.000) τόννων ἑλληνικοῦ λιγνίτου παραδοτέου ἐν τῷ ὄρμῳ Ἀγίου Γεωργίου Πειραιῶς, κατὰ τοὺς λεπτομερεῖς ὁρους συγγραφῆς ὑποχρεώσεων, ὧν οἱ ἐνδιαφερόμενοι δύνανται νὰ λάβωσι γνώσιν ἐν τοῖς γραφείοις τῆς Ἑταιρείας (ὁδὸς Παπαρρηγοπούλου 9) καθ' ἑκάστην 11,30' — 12,30' π. μ.

Δεκτοὶ εἰς τὸν συναγωνισμὸν γίνονται προμηθευταὶ καταθέτοντες ἐγγύησιν ἐκ διακοσίων (200) λιρῶν Ἀγγλίας.

Προσφοραὶ γίνονται δεκταὶ μέχρι τῆς 12ης ὥρας τῆς 12ης Ἰουνίου ἡμέρας Πέμπτης.

Ἡ Ἑταιρεία ἐπιφυλάσσει εἰς ἑαυτὴν τὸ δικαίωμα νὰ ἀποφασίσῃ ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ὑποβολῆς τῶν προσφορῶν, ποῖαν ἐξ αὐτῶν θέλει προτιμῇ δι' ἑαυτὴν συμφέρουσαν, κατὰ τὴν ἀπόλυτον αὐτῆς κρίσιν, ἢ ν' ἀπορρίψῃ ἀπάσας τὰς προσφορὰς ἐφ' ὅσον δὲν ἤθελε κρίνει ταύτας ἱκανοποιητικὰς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Μαΐου 1930

(Ἐκ τῆς Διευθύνσεως)

Η ΕΘΝΙΚΗ ΜΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΠΕΡΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ

ΠΡΟ πολλῶν ἐτῶν, ἐν Εὐρώπῃ καὶ κατὰ πρῶτον ἐν Αὐστρίᾳ, ἐθεωρήθη ἐπιβαλλομένη ἡ ἰδρυσις, συμμετοχῇ τραπεζικῶν οἰκῶν, Ἑταιρείας ἀσφαλείσεως τῶν πιστώσεων, ἐχούσης κύριον σκοπὸν τὴν προστασίαν τῶν ἐμπόρων καὶ βιομηχάνων κατὰ τοῦ κινδύνου τῆς ἀφερεγγυότητος τοῦ ὀφειλόμενου αὐτῶν, ἐναντίον τῆς ὁποίας δὲν ὑπῆρχε τρόπος ἀποτελεσματικὸς ἐξασφαλίσεως διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν μέτρων τῆς συναλλακτικῆς κυκλοφορίας εἰς ἅπαντα τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη, περιλαμβανόντων οὐ μόνον τὸν κύκλον τῶν πιστώσεων τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐκάστου, ἀλλὰ καὶ τῶν πιστώσεων τῆς ἐξαγωγῆς του ἐν ἀλλοδαπαῖς χώραις, εἰς τὸν ὅσον παρέχεται εἰς τοὺς ἐμπόρους ἐν γένει σημαντικὴ προστασία, ὅπως περιορίζουν τὰς ζημίας των καὶ διαπραγματεύονται ἐν ἀσφαλείᾳ τὰς ἐργασίας των.

Εἰς τὰς ἐπὶ προθεσμίᾳ συναλλαγὰς καὶ πρὸ παντὸς εἰς τὰς μετὰ τῶν ἐσωτερικῶν ἀγορῶν τοιαύτας, ὁ σοβαρὸς κίνδυνος παρίσταται ὁ τῆς πιστώσεως. Καὶ ἂν παραδεχθῇ τις ὅτι ἡ πίστις παρέχωρήθη εἰς ὀφειλέτην ἀπολύτου φερεγγυότητος, δύναται οὐχ ἥττον κατόπιν — μεταξύ παραδόσεως καὶ πληρωμῆς — νὰ ἐπέλθουν περιστατικὰ ἀπρόοπτα δυνάμενα νὰ ἀλλοιώσουν ἀποτόμως τὴν κατάστασιν τοῦ ὀφειλέτου, εἰς βαθμὸν ὥστε ἡ δεικναιολογῆσιν παρασχεθεῖσα πίστις νὰ παρίσταται κατὰ τὴν λήξιν σφόδρα ἐκτεθειμένη.

Εἶνε δὲ οὐχὶ ἀσυνήθης ἡ συρροὴ τοιούτων περιστατικῶν δυναμένων ν' ἀνατρέψουν τὴν ἰσορροπίαν καὶ τοῦ εὐσταθεστέρου ἐμπορικοῦ οἴκου. Αἱ αἰφνίδιαι συναλλαγματικαὶ διακυμάνσεις, τὰ ἐξ ἀφορίας καὶ θεομηνίων χρεωστάσια, ἢ ἀφερεγγυότητος τῆς πελατείας τοῦ ὀφειλέτου, καὶ αἱ ἐκ διαφόρων αἰτίων οικονομικαὶ κρίσεις ἀποτελοῦν περιπτώσεις ἀκούσιας ἀνωμαλίας ἃς ἀδύνατον νὰ προῖδῃ καὶ ὁ συνετώτερος πιστωτής.

Ἐπὶ τῶν σκέψεων τούτων ἐσθηρίχθη ἡ δικαιολογία τῆς ἰδρύσεως τῶν Ἑταιριῶν ἀσφαλείσεως πιστώσεων, ὧν ὁ σκοπὸς ἐκπληροῖ ἔργον πρωτίστης σημασίας διὰ τὴν οικονομικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐργασιῶν ἐκάστης χώρας, καὶ ἀποτελεῖ ἀσάλευτον βάθρον προστασίας τῆς βιομηχανικῆς καὶ ἐμπορικῆς αὐτῆς κυκλοφορίας, ἰδιαίτερος κατὰ τὴν ἐξαγωγικὴν τῆς προσπάθειαν, ἥτις παρίσταται μᾶλλον περίπλοκος.

Δύο κυρίως στοιχεῖα χαρακτηρίζουν τὴν ἐνδιαφέρουσαν σημασίαν τοῦ ἀσφα-

λιστικοῦ τούτου μέσου, ὅπερ ἐν Εὐρώπῃ καὶ κυρίως ἐν Αὐστρίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ λειτουργοῦν ὡς ἀνεγνωρισμένους πολιτικῶς θεσμοῦ, διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ τὸν ἑλεγχον τῶν οἰκείων Κυβερνήσεων.

Α) Τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία μετὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν πιστώσεων, εὐρίσκουν τὸν τρόπον παροχῆς περισσοτέρων εὐκολιῶν εἰς τὴν πελατείαν των, ἐξ ὅς ἐπέρχεται αὐξήσις τῶν ἐργασιῶν διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῶν κινδύνων.

Β) Αἱ τράπεζαι ἐλαφρυνόμεναι ἐν μέρει διὰ τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν πιστώσεων, δύναται νὰ ἀναπτύσσουν εὐρύτερον τὴν λειτουργίαν τῶν πιστωτικῶν χορηγήσεων πρὸς ὄφελος τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς καὶ πρὸς εὐρύτεραν κατὰκτησιν τῶν ξένων ἀγορῶν ὑπὸ τῶν ἀσφαλιζομένων πελατῶν των.

Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων ἡ ὡς ἄνω ἀσφάλις ἐπέφερε καὶ τὰ ἐξῆς ἀποτελεσματικώτερα πλεονεκτήματα:

1) Ἰσχυροποιεῖ τοὺς ἐμπορευομένους ἐν τῇ ἐπαγγελματικῇ των προσπάθειᾳ, καὶ ἀπαλλάσσει τοὺς τοὺς τῆς προκαταλήψεως — φυσικῶς ἀντιδρώσης — διὰ τὰς ἐνδεχομένας ζημίας.

2) Ἐπιτρέπει εἰς τοὺς ν' ἀναπτύσσουν τὸν κύκλον τῶν ἐργασιῶν χωρὶς νὰ αὐξάνουν καὶ οἱ κίνδυνοι κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν. Οὕτω ὁ ἡσφαλισμένος ἐμπόρος μέχρι τῆς συμμετοχῆς τῶν 75 % τῶν ἐνδεχομένων ζημιῶν δύναται νὰ αὐξήσῃ τὴν πίστιν τῆς πελατείας του μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 400 χιλ. δραχμῶν, διαφυλάττων εἰς βάρος του πραγματικὸν κίνδυνον 100 χιλ. δραχμῶν.

3) Διευκολύνει καὶ προωθεῖ τὰς μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ συναλλαγὰς καὶ παρέχει πᾶσαν εὐχέριαν ἐδραίωσεως καὶ συναγωνισμοῦ μετ' ἄλλων ἰσχυρῶν οἰκῶν.

4) Ἰσχυροποιεῖ ὡσαύτως τὸν ἐμπόρον ἐν αὐτῇ τῇ ἐστία του καθόσον τὸν διευκολύνει εἰς τὰς μετὰ τῶν πιστωτικῶν τραπεζῶν δυσκολίας του, ἐφ' ὅσον αἱ ἐκ τούτων προεξοφλητικαὶ πιστώσεις, ὧν ἀπαραίτητος ἔχει ἀνάγκη, παρέχουν ὡς ἐκ τῆς ἀσφαλείσεως των πᾶσαν ἐγγύησιν ἐλευθέρως χρησιμοποίησιν. Εἶνε δὲ ἡλίω φαεινότερον, ὅτι ἐμπόρος ἐφοδιασμένος μετὰ ἀσφαλιστικῆς συμβολαίας τοῦ πιστωτικοῦ κύκλου, ἀντὶ μετρίας δαπάνης, ἐξασφαλίζει ἀκλόνητον ἐμπορικὴν πίστιν εἰς τὴν ἐν γένει κίνησιν του, καὶ παρέχει ὅλα τὰ ἐχέγγυα τῆς προσελκύσεως τῶν τραπεζικῶν κεφαλαίων.

5) Ἡ Ἑταιρεία ἀσφαλείσεως ἔχουσα ἐνδιαφέρον νὰ ἐπιτηρῇ τοὺς ἀναλαμβανομένους κινδύνους πιστώσεων εἶνε φυσικὸν νὰ ἔχῃ ὀργανωμένην καὶ συγκεντρωμένην ἀνταποκριτικὴν ὑπὲρ

ρεσίαν παρακολούθησιν τῶν πελατῶν, μαθάνουσα ἐγκαίρως τὰς μεταβολὰς εἰς τὴν οικονομικὴν κατάστασιν τῶν ὀφειλετῶν. Ἐνῶ τὴν τοιαύτην ἐξερεύνησιν εἶνε ἀπολύτως δύσκολον νὰ παρακολουθῇ ἕκαστος τῶν ἀσφαλιζομένων ἀποτελεσματικῶς. Ὡσαύτως διὰ τῆς μεσολαβήσεως τῆς Ἀσφαλιστικῆς Ἑταιρείας παρέχονται μείζονες εὐκολαὶ βεβαιώσεως καὶ εἰσπράξεως τῶν ἀπαιτήσεων ἐναντίον ἀφερεγγύων ὀφειλετῶν, καθὼς καὶ ἐλαττοῦνται αἰσθητῶς τὰ δικαστικά ἐξόδα, καὶ μάλιστα ὅταν πρόκειται περὶ πιστώσεων τοῦ ἐξωτερικοῦ. Οὐδεὶς ἀγνοεῖ τὰς δυσκολίας τοῦ ἐμπόρου ἐν τῇ διεκδικήσει τῶν ἀπαιτήσεων του, ὅταν πρόκειται νὰ ἀποταθῇ εἰς δικαστήρια καὶ δικηγόρους ἐκτὸς τῆς ἑδρας του. Ἡ δυσχέρεια ἐξευρέσεως ἱκανοῦ δικηγόρου, ἢ ἀναπόφευκτος βραδύτης εἰς τὴν διαβίβασιν τῶν σχετικῶν ὁδηγίων, τὸ σύνθημα γεγονὸς τῆς ἀργοπορίας τῆς λύσεως τῆς ἐπιδικίας καὶ ἡ πληρωμὴ ὀδρῶν ἀμοιβῶν καὶ δικαστικῶν ἐξόδων, ἔστιν ὅτε ἀνωτέρων τῆς ἐπιδίκου διαφοράς, ὅλα ταῦτα ὑπερπηδῶνται καὶ θεραπεύονται ἀποτελεσματικῶς διὰ τῆς παρεμβάσεως τῆς συνενδιαφερομένης Ἑταιρείας ἀσφαλείσεως πιστώσεων, ἥτις ἔχουσα μόνιμον δικηγορικὸν δίκτυον, ἐπιτυχᾶναι ὅλας τὰς ἀναγκαίας οικονομίας καὶ ταχύτητα χρόνου.

6) Διὰ τῆς συνδέσεως τῶν τοιούτων ἑταιριῶν μετ' ἄλλων τοῦ ἰδιοῦ σκοποῦ ἀσφαλιστικῶν ἑταιριῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ, συνενδιαφερομένων ὡς συνασφαλιστῶν διὰ τὴν εὐδότησιν τῶν ἀναληφθεῖσων ἀσφαλειῶν, κέκτηνται πληρὴν τὴν ἐγγύησιν, τὸσον διὰ τὴν πρόληψιν τῶν κινδύνων καὶ παρακολούθησιν τῆς πελατείας, ὅσον καὶ διὰ τὴν οικονομικώτερον καὶ ἐπιμελεστέραν ἐκκαθάρισιν τῶν ζημιῶν.

Αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ τῶν ἀσφαλιστηρίων συμβολαίων, οἱ ἀσφαλιζόμενοι κίνδυνοι, τὰ ὅρια τούτων, τὰ ἀσφάλιστρα καὶ αἱ πληρωμαὶ τῶν ἀποζημιώσεων, χρῆζοντα ἰδιαίτερας ἀναπτύξεως, δὲν δύναται ν' ἀποτελέσουν ἀντικείμενον τῆς παρούσης μελέτης, καθ' ὅσον ἄλλως τε ἀπαντᾷ οἱ ὡς ἄνω ὅροι ἔχουν καθιερωθῇ κατὰ διεθνή ἀναγνώρισιν εἰς τὰ κατὰστατικά τῶν ἑταιριῶν.

Παρ' ἡμῖν, τέλος, ὅπου αἱ γενικώτεροι κοινωνικαὶ καὶ νομοθετικαὶ προσπάθειαι διὰ τῆς ἰδρύσεως ἐπιμελητηρίων, ὁργανισμῶν, συνδικάτων, ἐνώσεων, Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς, κλπ. πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμποροβιομηχανικοῦ μας ὀρίζοντος καὶ βελτίωσιν τῶν πλουτολογικῶν μας τάσεων, καίτοι ἀρτιγενεῖς τείνουσιν οὐχ ἥττον γοργῶ τὸ βήματι εἰς τὴν ἀποτελεσματικὴν ἐφαρμογὴν τῶν νεωτέρων πλουτολογικῶν συστημάτων, ἢ ἐκ παραλλήλου πρὸς ταῦτα ἰδρύσας καὶ Ἑταιρείας ἀσφαλείσεως πιστώσεων θέλει ἀσφαλῶς προσθέσει ἕνα κύριον μέσον προστασίας τῆς βιομηχανικῆς καὶ ἐμπορικῆς μας παραγωγῆς καὶ πρὸς τοῦ, ἐν τῇ δημιουργίᾳ δραστηρίου καὶ ἀπλοῦ μέσου περιορισμοῦ τῶν ζημιῶν καὶ εὐχερείας διαπραγματεύσεως ἐν ἀσφαλείᾳ.

ΑΛΕΞ. ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ

Οὐδεμίαν ἀπόδειξιν ἀναγνωρίζεται ἐάν δὲν φέρῃ τὴν σφραγίδα τοῦ περιοδικοῦ καὶ τὴν ὑπογραφήν κ. Ι. Καραμανώλη

ΝΕΑ ΑΝ. ΕΛΛΗΝ. ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΗ ΕΤ. ΝΑΟΥΣΣΗΣ

“ΕΡΙΑ”

ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΟΛΟΜΑΛΛΙΝΑ
ΣΕΡΖ, COATING, Κ. Λ. Π.
ΚΛΙΝΟΣΚΕΠΑΣΜΑΤΑ
PURE LAINE

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ: ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: ΕΝ ΝΑΟΥΣΣΗ

Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΠΙΣΤΙΣ

ΠΟΥ όφειλεται ή μαστίζουσα τήν άγοράν μας χρηματική κρίσις και κατά τίνα τρόπον θά εξέλθωμεν αύτης; Μεταξύ τών πολλών άσχοληθέντων με τό θέμα τοῦτο, βαθύτατη παρουσιάσθη διχογνωμία, φθάσασα μέχρι τοῦ σημείου ν' άμφισβητηθῇ και αύτή ή ύπαρξις κρίσεως, λόγω τής στατιστικῶς παρουσιαζομένης αναπτύξεως έκδηλώσεων τινων τής οικονομικῆς μας ζωῆς.

Εν τούτοις, μικρά έπαφή με τας εργαζόμενας τάξεις καταδεικνύει ότι αἱ συνθήκαι, ύφ' ας κινείται ή οικονομική μηχανή σήμερα, εἶνε πολὺ δυσκολώτεροι, ὅλοι δέ άποδίδουν τήν δυσκινησίαν ταύτην εἰς τήν έλλειψιν τής λιπαντικῆς οὐσίας, τοῦ χρήματος. Νομίζομεν ότι ή λαϊκή διαίσθησις, ή άποδίδουσα εἰς τήν «στενότητα τοῦ χρήματος» τήν παροῦσαν κρίσιν, δέν εὐρίσκειται έντελῶς έν σφάλματι, διότι ή αὐτή έλλειψις ρευστοῦ χρήματος παρατηρεῖται εἰς τοὺς πτωχοὺς και τοὺς πλουσίους, εἰς τας Ισχυράς και τας άσθενεστεράς επιχειρήσεις. Άκούομεν δέν πανταχόθεν τό ερώτημα: «Τί έγινε τό χρήμα»;

Εἶνε αληθές ότι τό αὐτό περίπου ποσόν χαρτονομίσματος κυκλοφορεῖ από εἰς τήν ήδη (με μικράς μόνον αὐξομειώσεις), και μάλιστα σήμερα με χαμηλότερους τόκους. Άλλά δέν πρέπει νά λησμονώμεν ότι τό κυκλοφοροῦν χαρτονομίσμα δέν εἶνε τό μόνον χρήμα. Τούναντίον, τόν σπουδαιότερον ρόλον ὡς ανταλλακτικόν μέσον παίζει σήμερα ή πίστις, μολονότι εἰσέτι δέν ἔχομεν προσδεύσει ὅσον άλλαι χώραι εἰς τό κεφάλαιον τοῦτο. Η πίστις κυρίως διευκολύνει τήν μεταβίβασιν τών ἐμπορευμάτων από τοῦ παραγωγοῦ (ή μεταπωλῆς) εἰς τήν διαφόρων ἐνδιαφερόμενων εἰς τὸν καταναλωτήν, και πολλάκις (ὡς εὐρύτατα συμβαίνει σήμερα) αὐτή διευκολύνει και τὸν καταναλωτήν νά κάμῃ χρῆσιν τών περαιομένων εἰς αὐτὸν τεχνικῶν τελειοποιήσεων (πωλήσεις με δόσεις κλπ.).

Πίστιν λέγοντες δέν έννοοῦμεν μόνον τας παρά τών τραπεζῶν χορηγούμενας πιστώσεις. Όσον και άν αἰται, έν τῷ συνόλῳ τών, άνέρχονται εἰς 2 — 3 δισεκατομμύρια δραχμῶν, εἶνε άσήμαντοι έναντι τοῦ συνόλου τών παρ' ιδιωτῶν, έν τῷ κύκλῳ τής εργασίας ἐκάστου, παραχωρουμένων πιστώσεων. Αἱ ιδιωτικαὶ αἰται πιστώσεις οὐχί μόνον συμπληροῦν τας τραπεζικάς, ὅπου ἐκείναι εἶνε άνεπαρκεῖς, αλλά και καθ' ὅλοκληρίαν άναπληροῦν αὐτάς, εἰς τας περιπτώσεις καθ' ας τό εἶδος τών πιστώσεων δέν εἶνε κατάλληλον διά τραπεζάς (μικροτέρα άσφάλεια, ή πίστις στηριζομένη μόνον εἰς τήν πρὸς τό ἄκρον ἐκτίμησιν, κλπ.). Αἱ πιστώσεις αἰται άποτελοῦν τό μόνον σχεδόν μέσον αναπτύξεως τών μικροτέρων ἐμπορικῶν και βιοτεχνικῶν επιχειρήσεων, εἰς ας κατά πρώτον λόγον σημειοῦται ή σημερινή κρίσις, και τό άποκλειστικόν μέσον αύξήσεως τής καταναλώσεως (διότι βεβαίως δέν δύναμεθα νά ζητήσωμεν από τας τραπεζάς νά ἀναλάβουν τήν εξυπηρέτησιν τών πωλήσεων με δόσεις).

Θά ἐκόμίζον γλαῦκα εἰς Ἀθήνας,

άν διέτριβον διά μακρῶν περὶ τήν διάγνωσιν τής καταπτώσεως τής ιδιωτικῆς πίστεως έν Ἑλλάδι. Διοίσεις, νομοθεσία, δικαιοσύνη και ιδιωτικὸ ἔχομεν κάμει τό πᾶν διά νά ἐξοστρακίσωμεν τήν ἐμπιστοσύνην. Ένῳ ιδρύομεν π. χ. Ἀγροτικήν Τράπεζαν ἵνα χορηγήσωμεν ἑκατοντάδας τινὰς ἐκατομμυρίων εἰς τοὺς αγρότας, καταστρέφομεν πᾶσαν ιδιωτικὴν πίστιν αὐτῶν διά τής νόμῳ άναστολῆς τής πληρωμῆς τών χρῶν τῶν (ἀγροτικῶν δικαιοστάσιον), λησμονοῦντες ότι τό σύνολον τών πρὸς τοὺς αγρότας συναλλασσομένων ἐμπόρων εἶνε πολὺ μεγαλύτερον και Ισχυρότερον οικονομικῶς από τήν Ἀγροτικήν Τράπεζαν. Ἀφ' ἑτέρου, πληθώρα νόμων, άποτελούντων κυριολεκτικῶς «ἠθικόν σκάνδαλον», ἐψηφίσθη από δεκαετίαν ἵνα προστατεύσῃ τὸν κακόπιστον ὀφειλέτην: άκατάσχετον μισθῶν, προθεσμιαί μετὰ τήν λήξιν συναλλαγματικῶν, πολύμηνοι άναστολαί πλειστηριασμῶν, τὸ αἰσχος τής δι' εἰκονικῶν ἐταιρειῶν ματαιώσεως τών ἐκτελέσεων κλπ. κλπ. Εἰς ταῦτα δέ πάντα προστίθεται ὡς κορωνίς τό παραμεινάν ἄ λ υ τ ο ν π ρ ὶ ὅ β λ η μ α τής βραδύτητος τών δικαστηρίων, πρόβλημα τό ὅποιον με ὀλίγη καλὴν θέλησιν (διότι τὰ απαιτούμενα ποσά εἶνε αἰσίως μικρά έναντι τών διατιθεμένων δι' άλλους σκοποὺς) θά ἀνῆκε πρὸς πολλοὺ εἰς τας μαύρας σελίδας τής Ιστορίας.

Εἶνε αληθές ότι ὁ ταχὺς και αὐστηρὸς ἐξαναγκασμὸς τηρήσεως τών υποχρεώσεων ἐκάστου θά ἦτο κάπως ὀδυνηρὸς, αλλά γρήγορα θά άνεκούφιζε τό σύνολον διότι θά άνεπτύσσετο ή ἐμπιστοσύνη και θά ἠύξανον αἱ ἐργασίαι ὅλων. Τὸ μόνον πραγματικόν άποτέλεσμα θά ἦτο ή ἐκκαθάρισις τής οικονομικῆς ζωῆς από τὰ παρὰ ταῦτα, τὰ προσπαθοῦντα ν' άποζήσουν ἐκ τής ὑφαρπαγῆς ξένων περιουσιῶν, και άποτελοῦντα άνυπερβλήτον πρόσκομμα εἰς τήν πρόδον ἐκείνων οἵτινες θέλουν νά προσδεύσουν τιμᾶς.

Νομίζομεν ότι δέν κινδυνεύομεν νά γίνωμεν ὑπερβολικοὶ ἐπιμένοντες διά τήν σημασίαν τοῦ ζητήματος τοῦτο. Τὰ δάνεια, ἄτινα με βαρυντάτους ὄρους συνάπτει τό Κράτος εἰς τό ἐξωτερικόν, εἶνε άσήμαντα πρὸ τοῦ ὀλικοῦ ποσοῦ, με τό ὅποιον ξέναι ιδιωτικαὶ επιχειρήσεις πιστώνουν τὰς ιδικάς μας. Όσον δέ και άν καταδιώξωμεν τοὺς δυσφημοῦντας τήν αγοράν μας ξένους, οἰονδήποτε άλλοῦ ἀποπνέοντος ἔργου, άναγκάζομενον ἅπασι νά προσφύγῃ εἰς τὰ ἑλληνικά δικαστήρια διά νά διεκδικήσῃ τὰ δικαιώματά του, μοιραίως θά καταλήξῃ εἰς τήν άπόφασιν ότι πρέπει νά περιορίσῃ τὰς πρὸς τήν χώραν ταύτην πιστώσεις του.

Διά νά σταθεροποιήσωμεν τό νόμισμά μας ὑπεβάλομεν τό τε Κράτος και τοὺς ιδιώτας εἰς σημαντικές θυσίας και στενωχίας. Ἀξίζει τὸν κόπον νά υποβληθῶμεν και εἰς τὰ ἐπιβαλλόμενα πικρά πλὴν δραστικά φάρμακα τῶν αἰσθητικῶν τής ιδιωτικῆς μας πίστεως. Τοιαῦτα δέ φάρμακα εἶνε, πλὴν άλλων:

1. Ἡ άμεσος βελτίωσις τής δικαστικῆς μηχανῆς (πρόσληψις δικαστῶν, χρησιμοποίησις ἀμειβαν παρεδρων, ιδιωτικῶν δακτυλογράφων, τέλος παντὸς μέσου δυναμένου νά ὀδηγήσῃ εἰς τήν ταχύτεραν άπονομήν τής δικαιοσύνης, ἔστω και άν θά ἐπιβαρυνθῇ ὁ διάδικος διά προσθέτου τινὸς δαπάνης).

2. Τροποποίησις νόμων τινῶν προστατευόντων τοὺς δολίους ὀφειλέτας (κατάργησις άκατασχετῶν, ἴδια ἐπὶ πλὴν πολυτελείας κλπ., άμεσος ἐκδίκασις και ἐκτελέσις τών συναλλαγματικῶν, άπαγόρευσις εἰς τοὺς πρόεδρους νά δίδουν εἰσὶ καὶ ὡς ἔτυχεν άναστολάς, τροποποίησις τών περὶ τας κατασχέσεως ἐταιρικῶν πραγμάτων κρατούντων, κλπ.).

3. Κατάρτισις ἐμπορικῶν μητρώων (ἀνάλογον πρὸς τό Γερμανικόν), ὥστε νά καταστή βεβαία ή ἐμπορικὴ ἰδιότης.

4. Εἰσαγωγή τοῦ θεσμοῦ τών ἐπισήμων ἐλεγκτῶν (κατὰ τὰ έν Ἀγγλίᾳ κρατοῦντα), με εὐρυτάτην δικαιοδοσίαν, και δι' τοῦ νά θεωροῦν τὰ βιβλία ὅλων τών ἐμπόρων, τοῦλάχιστον ἁπαλ' καθ' ἐξαμηνίαν, ἵνα οὕτω κατοχυρωθοῦν οἱ πρὸς τοὺς ἐμπόρους δανειζόντες.

5. Τροποποίησις τοῦ περὶ χαρτοσήμων νόμου, οὕτως ὥστε νά μὴ καθίσταται πρῶτον μέλημα τών συμβαλλομένων πῶς θά άποφύγουν τό χαρτόσημον, αλλά νά δύνανται ὅλοι νά συντάσσουν τὰ άποδεικτικά τών συναλλαγῶν τῶν ἑγγραφῶν συμφώνως πρὸς τὸν νόμον. Ἐποικοδομητικὴ τής ιδιωτικῆς πίστεως θά ἦτο και ή εἰσαγωγή υποχρεωτικοῦ τρόπου βεβαίωσεως τής ἡμερομηνίας τῶν ἑγγράφων, ὑπὸ τὸν ὅρον νά εἶνε εὐθηνός.

Οὕτως ἐνισχυομένη ή ιδιωτικὴ πίστις θά δώσῃ εἰς ὅλους τὰ μέσα νά ἐργασθοῦν τιμᾶς και νά άναπτυχθοῦν, θά βοηθήσῃ δέ τήν οικονομικὴν ζωὴν τής χώρας μας νά ἐξέλθῃ τῶν σημερινῶν δυσκόλων συνθηκῶν.

ΠΑΝΤ. Κ. ΡΑΠΤΑΡΧΗΣ

Δικηγόρος

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΤΕΦ. Κ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ & ΣΙΑ Πρόσκλησις Γενικής Συνελεύσεως

Προσκαλούνται οἱ κ. κ. Μέτοχοι εἰς Γενικὴν Συνέλευσιν τὴν 31ην Μαΐου ἐ. ε. ἡμέραν Σάββατον καὶ ὥραν 4 μ. μ. εἰς τὰ έν Πειραιῇ γραφεῖα τῆς Ἑταιρείας δόδς Νικητᾶ ἀριθ. 8.

Ἡμερησία Διάταξις:

- 1) Ἐκθεσις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τῆς χρήσεως 1929 καὶ ὑποβολή πρὸς ἔγκρισιν τοῦ Ἰσολογισμοῦ.
- 2) Ἐκθεσις Ἐλεγκτῶν.
- 3) Ἀπαλλαγὴ Διοικητικῶν Συμβουλίου καὶ Ἐλεγκτῶν από πάσης εὐθύνης.
- 4) Ἐκλογὴ Ἐλεγκτῶν διά τὴν χρῆσιν 1930 καὶ προσδιορισμὸς τῆς ἀμοιβῆς αὐτῶν.

Εἰς τήν Συνέλευσιν δικαιούται νά λάβουν μέρος καὶ νά ψηφίσουν αὐτοπροσώπως ή δι' ἀντιπροσώπου οἱ κάτοχοι δύο (2) μετοχῶν. Οἱ δικαιούμενοι νά μεταχωρίσῃ τῆς Συνελεύσεως δέον νά καταθέσωσι μέχρι τῆς 29ης Μαΐου ἐ. ε. συμπληρωμένης, ἐπὶ ἀποδείξει τῆς μετοχῆς τῶν εἰς τό Ταμεῖον τῆς Ἑταιρείας, τό Ταμεῖον Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων ή οἰσδήποτε άλλης Ἀνώνυμης Τοραπευτικῆς Ἑταιρείας. Μέχρι τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας δέον νά προσάγῃσιν εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Ἑταιρείας αἱ ἀποδείξεις καταθέσεως ὡς καὶ τὰ ἑγγράφα ἀντεπρόσωπίας εἰς τήν Συνέλευσιν.

Εν Πειραιῇ, τῇ 29 Ἀπριλίου 1930

Τὸ Διοικητικόν Συμβούλιον

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

ΕΜΦΥΛΙΟΙ ΣΠΑΡΑΓΜΟΙ

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ τοῦ 1821 διεφθάρη κατά μέγα μέρος και διέφθιρε τήν ὑστερίνην μας ζωήν, με τοὺς ἐμφυλίους σπαραγμούς οἱ ὅποιοι, ὡσαν νά ἦσαν ή σκιά τῆς, άκατάπαυστα τήν παρηκολούθησαν. Ἀλλά διά νά ἐκτιμήσωμεν ὅπως πρέπει τήν σημασίαν και ἐπιρροήν αὐτῆς τῆς νοσηρᾶς ἐκφάνσεως τοῦ ἐπαναστατικοῦ μας ὁργανισμοῦ, ὀφείλομεν πρῶτα ἀπ' ὅλα ἀντικειμενικῶς νά χαρακτηρίσωμεν τήν ἐννοίαν τῶν ἐμφυλίων ἐκείνων. Ἐρίδων. Ἦσαν ἀρά γε, ὅπως ὑπεστήριχθῃ, ή μοιραία ἐκδήλωσις τῆς πάλης μεταξύ ὀημοκρατικῶν και μοναρχισμοῦ;

Εἰς τήν ρίζαν αὐτῆς τῆς τραγικῆς διχονοίας πού ἔχωρισε τοὺς συνδημιουργοὺς τῆς ἐθνικῆς μας ἀναγεννήσεως διακρίνει κανεῖς ἰδίως μίαν φυσικὴν ἰδιότητα τοῦ νοσηροῦ ὁργανισμοῦ μας, δηλ. τό παμπάλαιον ἐλάττωμα τῆς ἐλληνικῆς σπειρωχίας πού οἱ αἰῶνες τῆς δουλείας εἶχαν ὀξύνει εἰς τό κατακόρυφον. Εἰς τήν σκῆψιν ταν, τό αἰσθημα τῆς ἐλευθερίας ἔχει μίαν ἀξίαν ἀπόλυτον, μίαν ἔκτασιν ἐφαρμογῆς ἀπερίοριστον. Μόλις λοιπὸν ἐσήκωσαν τήν σημαίαν τῆς Ἐπαναστάσεως, ἐφαντάσθησαν ότι κανεῖς φραγμὸς δέν ὑψάνετο πλέον ἀπέναντι ταν, κανεῖς ζυγὸς δέν ἔπρεπε τό λοιπὸν νά βαρύνῃ τὸν τράχηλόν ταν. Η πειρατεία εἰς τήν θάλασσαν, και ή ληστεία εἰς τήν ἑρράν μὴ δέν ἦσαν και ἔως τότε τὰ πεδία τῆς φιλελευθερίας των προπονήσεως; Τοῦ λοιποῦ ή άσκησις τῶν ἐπαγγελμάτων αὐτῶν ἐφάνη ακόμη πλέον δικαιολογημένη. Ἐπὶ πλέον ποία μοναδικὴ εὐκαιρία βίαιας άποσπάσεως από τῶν Τούρκων τοῦ πλοῦτου πού εἶχαν αὐτοὶ άπορροφήσει από τοὺς δούλους των! Προθύμως πρὸς τό εὐχερές κέρδος φερόμενος, ὁ Ἕλλην ἐθεώρησε συχνά τήν Ἐπανάστασιν ὡς «ἐπικερδὴ ὑπεχίρσιν», από τήν ὅποιαν δέν ἤμποροῦσε νά τὸν άπομακρύνῃ ή συναίσθησις τοῦ πρὸς τὰ κοινὰ καθήκοντάς του, διά τὸν ἀπλούστατον λόγον ότι τιαύτη κρατικὴ, ἐθνικοκοινωνικὴ συνείδησις δέν ὑπῆρχε.

«Ο Ζημιῶνων τό Ἔθνος, ἔλεγαν οἱ κοτζαμπάσδες, κατὰ τὸν Μένδελσον Βαρθόλδη, κανένα δέν ζημιώνει». Ο λαὸς ἐξ άλλου ἐζητοῦσε νά τὸν χαρίσθοῦν οὐσιαστικῶς τὰ ἐθνικά κτήματα. (Πρότασις Ν. Φλογαίτη, 18 Ἰανουαρίου 1826). Οἱ ὀλίγοι φόροι πού εἰσέπραττοντο κατὰ τήν Ἐπανάστασιν ἔληθεύοντο. Τὸ προῖόν τῶν πρώτων δανείων ἐπροκάλεσαν ἐπίσης ἀθρόας καταχρήσεις, πού μόλις συνεκάλυπταν αἱ πλασταὶ ὀποδείξεις καὶ καταστάσεις στρατιωτικῶν δῆθεν δαπανῶν κλπ. Κ' ἔτσι ή ξένη αὐτὴ οικονομικὴ ἀρωγή ἐνίσχυσε τοὺς ἐμφυλίους σπαραγμούς άντι νά προσάγῃ τὸν ἔθνικόν μας ἀγῶνα. Κατὰ πόσον λοιπὸν μελζονα λόγον οἱ Ἕλληνες νά μὴ θεωρηθοῦν τελείως

άσυδοτοι εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν, ή και ἀπλῶς εἰς τήν ὑπαιθρον χώραν και εἰς τό άνοικτὸν πέλαγος! Εἰς τήν θάλασσαν ή ἑλληνικὴ πειρατεία πού ἔθιγεν έν τούτοις καὶ Μεγάλαν Δυνάμεαν συμφέροντα εἶχεν ὁργανωθῇ κατὰ τρόπον σκανδαλώδη (Ἴδε Γερβίνον). Εἰς δέ τήν ἑρράν, μετὰ τήν ἄλυσιν τῆς Τριπολιτσᾶς διέπρεψαν ὁ Κολοκοτρῶνης και ή Μπουμπουλίνα (Ἴδε Χέρτσμπεργκ). Τὸ 1824 ὁ «Φίλος τοῦ Νόμου» κατήγγελλε τὸν Πάνον Κολοκοτρῶνην πού ἀντὶ χρημάτων διεπραγματεύετο τήν παράδοσιν τοῦ Ναυπλίου, και έν γένει τοὺς ληστὰς πού «καταπίνουνε τὰ ἐθνικά ἅπαντα».

Εἰς μίαν ἐποχὴν ὅπου ἐβασίλευε μία τέτοια ἠθικὴ ἀναρχία και κατάπτωσις, ἦτον φυσικόν τὰ ὀρμητικά αὐτὰ ἐνστικτα νά μὴν ὀπισθοχωροῦν οὔτε καν πρὸ τῆς ἀδελφοκτονίου συρράξεως. Ἀνάλογα θεάματα ἠθικῆς ἐξαχρείωσεως ἑλληνικῶν ὁμάδων πού νά φθάνουν μέχρι τοῦ ἐμφυλίου σπαραγμοῦ με ἐλατήριον τό ταπεινὸν κέρδος, εἶδομεν και ἔκτοτε, διακρίνοντες εἰς αὐτάς τας περιπτώσεις τήν ἐπικράτησιν τῆς ἀπαισίας αὐτῆς ἐπαναστατικῆς μας παραδόσεως. Ἀλλ' ἐρωτᾶται: έν ὀνόματι ποίας προτιμήσεως, δύναμι ποίου κοινοῦ συμφέροντος, ἔχωρίζοντο τὰ στρατόπεδα τῶν ἀπειθαρχῶν και ἀλληλοῦπολέμοις ἀγωνιστῶν μας; Ἐστρέφοντο πάντοτε οἱ δημοκρατικοὶ κατὰ τῶν μοναρχικῶν; Δέν τό νομίζω. Ἐν πρώτοις, διότι από πολιτικῆς ἀπόψεως σαφῶς μοναρχικοὶ Ἕλληνες δέν ὑπῆρχαν τότε, και διότι και οἱ δημοκρατικώτεροι τῶν πολεμιστῶν ἦσαν ὑπὸ ἔσπιμν ἰδιοσυγκρασίας ἐπίσης αὐταρχικοὶ ὅσον και οἱ συντηρητικώτεροι μοναρχικοί.

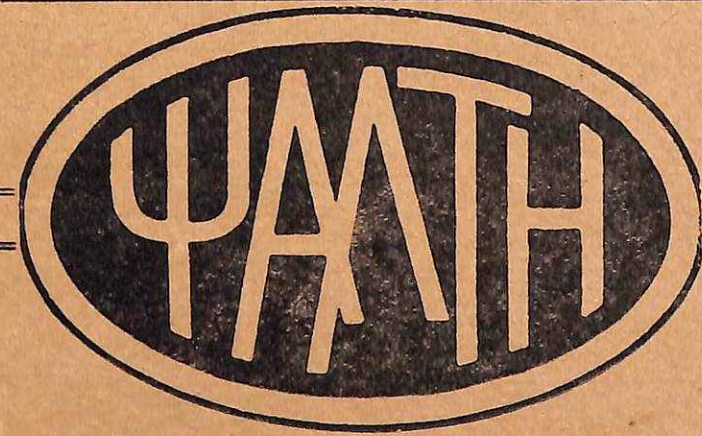
Η μελέτη δ' ἐξ άλλου τῶν μαῦρων αὐτῶν σελίδων τῆς Ἐπαναστάσεως δείχνει πολὺ ὅλον πολυποικίλον και πολὺπλοκον, συχνά δέ και ἐντελὴς συγκεχυμένην τήν γ ρ α μ μ η ν τοῦ ἐκάστοτε σχίσματος μεταξύ τῶν Ἑλλήνων. Γενικῶς μόνον ἡμπορεῖ κανεῖς νά διακρίνῃ πέντε κατηγορίων ἐσωτερικᾶς διαμάχας πού διεγράφοντο συχνά διασταυρούμεναι εἰς τὸν σπαρακτικόν αὐτὸν ἑλληνικὸν ὀρίζοντα. Ἀλλοτε ἐπάλειψαν μεταξύ των οἱ στρατιωτικοὶ και οἱ πολιτικοί. Ἀλλοτε οἱ στρατιωτικοὶ μεταξύ των. Ἀλλοτε πάλιν οἱ πολιτικοὶ μεταξύ των. Ἐκ παραλλήλου ἐσυνεχίζετο σχεδόν άκατάπαυστα ἕνας ἀγῶν μεταξύ λαοῦ και κοτζαμπάσδων. Ὅλοι δ' αὐτοὶ οἱ ἀγῶνες περιεπλέκοντο συνάμα περισσότερον από τήν πρόσθετον και λανθάνουσαν διαμάχην μεταξύ τῶν διαφόρων τοπικιστικῶν μερίδων.

Και θά ἐπιμείνω ἐπὶ τῆς πολυσυνθέτου αὐτῆς μορφῆς τῶν ἐμφυλίων μικροπολέμων μας τῆς ἐπαναστατικῆς περιόδου, διότι πότε μποῦλοι, πότε ὀξεῖ

αι, αἱ αὐταὶ ἀκριβῶς διαίρεσεις ἐκλήροδοτήθησαν από τὸν ἀγῶνα εἰς τήν σύγχρονον πολιτικὴν μας και κοινωνικὴν ζωήν.

Η συνηθεστερά διαίρεσις ἦτο ή χωρίζουσα τοὺς πολεμικοὺς ἀρχηγούς από τό ένα μέρος και τοὺς πολιτικούς από τό άλλο, συνετεία τῆς κλασσικῆς διαφορᾶς τῆς νοσηροφίας τῶν δύο αὐτῶν κόσμων πού κ' ἔκτοτε συχνά ἐξεδηλώθη εἰς τήν Ἑλλάδα, (ἰδίως μετὰ τό 1897 κ' ἐπὶ Παγκαλικῆς δικτατορίας). Ἐτοι, ἦδη τό πρώτον ἔτος τοῦ πολέμου, ὁ Κολοκοτρῶνης ὕψωσε τό ἀνάστημά του κατὰ τῶν πολιτικῶν ἀντιλήψεων τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας. Ἐπειτα, ὅταν ἦρχισε νά δῇ τό ἄστρον τοῦ Δημ. Ὑψηλάντη, ὁ ἀνταγωνισμὸς ἐφερε πλέον, πάντοτε εἰς τό ἴδιο ἐπίπεδον, ἀντιμετώπους τοὺς καπετανεοὺς με τὸν Ἀλέξ. Μαυροκορδάτον. Ο τελευταῖος καταγγέλλει ἐπὶ προδοσίαν τὸν Πάνον Κολοκοτρῶνην και τὸν Πετρόμπεην Μαυρομιχάλην. Ἀλλά κυριώτατα ή διαπάλη ἐνετοπίσθη βαθέως μεταξύ Μαυροκορδάτου και Θ. Κολοκοτρῶνη. Ἐσυνεχίσθη δέ εἰς τὰ παρασκήνια ὅλων τῶν ἐπαναστατικῶν ἐναργειῶν, ἐξώθησε τὸν δεύτερον μέχρι τοῦ νά γίνῃ «ἀρχηγὸς τῆς ἀνταρσίας» συνήσπισε περὶ τὸν πρώτον και τοὺς άλλους ἰσχύοντας πολιτικούς, τοὺς Κουντουριώτηδες και τὸν Κωλέττην, προσεκδύλησεν εἰς αὐτοὺς ἀκόμη και τοὺς ριζοσπάστας πολιτικούς (Παπαφλέσσας, Ἀναγνωστόπουλον), και ἐφθασε τέλος εἰς τό κατακόρυφον τῆς πέρις τῆς Συνελεύσεως τῆς Ἐπιδάουρου. Ἐπειτα δέ πάλιν, κατὰ τήν προεδρείαν του, ὁ Καποδίστριας συνεκέντρωσε και αὐτὸς τήν ἑρράν τοῦ στρατιωτικοῦ κόμματος, ὅπο στρατοκρατικῶν τύπων, ἐπὶ τέλους, δολοφονήθηκε. Κατόπιν δ' ἀκόμη, ὅταν ή Κυβέρνησις κατ' οὐσίαν περιήλθεν εἰς τὰ χεῖρά τῶν Κολοκοτρῶνην ή μάχη διεξήχθη ἐκ νέου μεταξύ στρατιωτικῶν και πολιτικῶν. Αὐτοὶ ἔπολεμοῦσαν φονάζοντες: «Ζήτω τό Σύνταγμα!» και ή νίκη τοῦ Κωλέττη τήν ὀποίαν ἦδη ἐχαρακτήρισαν ὡς δημοκρατικὴν — ὀπῆρε συγχρόνως ἀντιστρατοκρατικὴ. Ὅπωδότησε, καθ' ὅλην τήν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος, διά τοὺς πολιτικούς οἱ ἀντιπαλοὶ των, «οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἀρμάτων, ἦσαν κλέπται και ἀνδράποδα, σκοτὸν ἔχοντες τήν φιλαρχίαν, ἰδιοκτησίαν και ἀσχορκερδεῖαν» (Ὁρλάνδος). Διὰ δέ τοὺς στρατιωτικούς, οἱ πολιτικοὶ ἦσαν «οἱ καλαμαράδες πού θά μᾶς φάν τό κεφάλι μιά μέρα» (Ἐὸδ. Ἀνδρουτσος).

Ποιοὶ ἐκ τῶν δύο εἶχαν δίκαιον; Εἰς τό ἐρώτημα αὐτό θά ἀπαντήσωμεν ἀναπολύντες ἀφ' ἐνὸς τὰς μεταξύ στρατιωτικῶν, ἀφ' ἑτέρου δέ τὰς μεταξύ πολιτικῶν ὑποδιαίρεσεις. Αἱ πρώται ἦσαν ἀσφαλῶς συχνώτεραι και καταστρεπτικώτεραι από τὰς άλλας, ὥστε ὁ στρατιωτικὸς κόσμος τῆς Ἐπαναστάσεως

Ἡ ἐγγύησις τοῦ ἐπίπλου ἀνωτέρας ποιότητος εἰς χαμηλὴν τιμὴν.
Διότι πωλοῦμεν ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ ἐργοστάσιον πρὸς τὸν πελάτην
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ—ΕΚΘΕΣΙΣ: ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΣΥΓΓΡΟΥ
(πλησίον τοῦ φόρου διόδου)

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛ. ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ Α. Ε.

(ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 1879—ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΑΛΑΜΩΝ Α. Ε. 1918)

Ταμιευτήριο — Καταθέσεις — Ἐπιταγαὶ
Συνάλλαγμα — Προεξοφλήσεις.

ΤΑΧΙΣΤΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΙΣ ΠΕΛΑΤΕΙΑΣ

Ἡ κατ' ἐξοχὴν Πελοποννησιακὴ Τράπεζα.

ΘΑΛΑΣΣΙΟΝ ΥΔΩΡ ΕΙΣ ΤΑ ΣΠΙΤΙΑ ΣΑΣ
ΕΙΣ ΕΥΘΗΝΑΣ ΤΙΜΑΣ
ΥΓΕΙΑ — ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΣ

Η ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΥΔΑΤΩΝ

γνωστοποιεῖ τοῖς ἐνδιαφερομένοις, ὅτι ἀπὸ 1ης Μαΐου 1930 τὰ τιμολόγια
ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΥΔΑΤΟΣ ἐμειώθησαν ὡς ἀκολούθως:

ΔΙΑ ΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ... Δραχ. 3. — τὸ κυβικὸν μέτρον.
ΔΙΑ ΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ καὶ τὰς κατοικίας... » 4. — τὸ » »
ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ ἐν γένει Λουτρὰ κλπ. » 6. — τὸ » »

Ἡ ὡς ἄνω σημαντικωτάτη μείωσις ἐγένετο ἐπὶ σκοπῷ ὅπως ἐνθαρρύνῃ τοὺς πολίτας εἰς τὸ νὰ ἐγκαταστήσῃ παρ' αὐτοῖς θαλάσσιον ὕδωρ, ἢ χρῆσις τοῦ ὁποῦ πλεῖστα ὅσα παρέχει πλεονεκτήματα, τῶν ὁποίων δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ ἐπωφεληθῶσιν ὅλοι λόγοι τῶν μέχρι τοῦδε ἱσχυόντων ὑψηλῶν τιμολογίων.

Διὰ πλείονας πληροφορίας ἀπευθυνθῆτε εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Ἑταιρίας, Ἀμερικῆς 2 ὡρὰ 8 π.μ.—1½ π.μ.

Ἡ ΚΟΛΥΝΟΣ εἶναι
ἐξόχως δροσιστικὴ. Τὸ
ἀφρώδες καὶ δραστή-
ριον περίτρισμα δια-
λύει τὰς ξένας οὐσίας.
Ἡ ΚΟΛΥΝΟΣ κατα-
στρέφει τὰ ἐπικίνδυνα
μικρόβια. Οὐδὲν ἄλλο
ὀδοντοκαλλυντικὸν εἶ-
ναι τόσο δροσιστικόν.
Ἀρκεῖ ἡ χρῆσις ἑνὸς
ἐκατοστομετρου ἐπὶ ξη-
ρὰς ψήκτρας.

ΟΔΟΝΤΟΚΡΕΜΑ
ΚΟΛΥΝΟΣ

203

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Συνέντευξις μετὰ τὸν κ. Γ. Φίλην,
Ὑπατον Πρόεδρον τῶν «Ἀχέπας».

Ἡ «ΕΡΓΑΣΙΑ» θεωρεῖ ἐαυτὴν εὐ-
τυχὴ διότι πρώτη ἀπεφάσισε νὰ
μελετήσῃ διὰ συστηματικῆς καὶ τακτικῆς
ἀρθρογραφίας τὰ ζητήματα τὰ ἀναγό-
μενα εἰς τὰς σχέσεις Ἑλλάδος καὶ Ἑλ-
λῆνων Ἀμερικῆς, ἐκθέτουσα τὰς γνώ-
μας διαπρεπῶν Ἑλλήνων καὶ Ἀμερι-
κανῶν τῆς Ἀμερικῆς, διὰ μονίμου ἐκεῖ
ἀντιπροσώπου τῆς, ἀπολαύοντος τῆς
κοινῆς ἐκτιμήσεως τῶν Ἑλλήνων τῆς
Ἀμερικῆς καὶ τῶν Ἀμερικανῶν.

Ἐν τῇ κατευθύνσει ταύτῃ ἀπρηθύν-
θημεν κατὰ πρότερον πρὸς τὸν Ὑπατον
Πρόεδρον τῶν «Ἀχέπας» κ. Γεώργιον
Φίλην, τὸν ὁποῖον παρακαλέσαμεν νὰ
ἐκθέσῃ τὰ τῆς κραταιᾶς ὁργανώσεως.

«Οἱ Ἀχέπας, εἶπεν ὁ κ. Φίλης ὅχι
μόνον εἶνε πιστοὶ φρουροὶ ὅλων τῶν
πατρογονικῶν τῶν παραδόσεων καὶ συν-
επὶς ἐνθερμοὶ ὑποστηρικταὶ τῆς Ἑλλη-
νικῆς τῶν γλώσσης, ἀλλὰ καὶ συμφώνως
μετὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ὁργανώσεως, κατα-
βάλλουν πᾶσαν ἐνέργειαν σκοποῦσαν
ἵνα μεταξὺ μὲν τῶν Ἑλλήνων δη-
μιουργητῇ συνειδησις ἀδελφική, μεταξὺ
δὲ τῶν Ἀμερικανῶν πνεῦμα φιλελλη-
νισμοῦ καὶ ἀλληλεγγύης.

«Φρονοῦμεν ὅτι συγκεκριμένον φιλελ-
ληνισμόν θὰ δημιουργήσωμεν διὰ τῶν
πράξεών μας ὡς καλῶν Ἀμερικανῶν
πολιτῶν. Καὶ ἀποκτώντες τὴν ἐκτι-
μῆσιν καὶ ἐμπιστοσύνην τῶν συμπολιτῶν
μας, περαιτέρω δὲ κερδίζοντες ἔδαφος
πολιτικῶς καὶ κοινωνικῶς θὰ δυνηθώ-
μεν, μεταξὺ ἄλλων ὠφελιμάτων, νὰ ἐξα-
πλώσωμεν καὶ διαωνίσωμεν ἀποτελε-
σματικώτερον ὅτι καλὸν ἔχομεν ὡς
Ἕλληνες. Ἀναμφισβητήτως διὰ τῆς
χρηστῆς μας συμπεριφορᾶς σὺν τῷ χρό-
νῳ θὰ ἀποκτήσωμεν οὐσίωδῃ ἐπάρκειν,
ὅπως οἱ παράγοντες ἄλλων φυλῶν, καὶ
οὕτω θὰ κατορθώσωμεν νὰ φανώμεν
χρησιμώτεροι εἰς τὰ τέκνα μας καὶ εἰς
τὸν Ἑλληνισμόν ἐν γένει.

«Ἡ Ἀμερικὴ εὐρίσκειται ἀκόμη εἰς τὸ
στάδιον τῆς ζυμώσεως καὶ ἀναμφιβόλως
ἔχει νὰ ὠφεληθῇ ἐάν, σὺν ἄλλοις, ἡ ἐν-
στικτὸς εὐγένεια τοῦ χαρακτῆρος τῶν
Ἑλλήνων, ὁ ἰδεαλισμός, ἡ διανοητικό-
της, ἡ ὑψηλότης, τὸ δημιουργικὸν πνεῦ-
μα καὶ ἡ ἐπέροχος καλαισθησία τῶν γί-
νονν στοιχεῖα τῆς νέας αὐτῆς ζυμῆς καὶ
ἀναγνωρισθῶν ὡς Ἑλληνικά. Ἡ φιλό-
ξενος αὕτη χώρα, ἐν γένει ἡ ἐν ἀγνοίᾳ,
ἀναζητεῖ τὴν συμβολὴν τῶν ἰδεωδῶν
τῆς ἐνδόξου φυλῆς ἡμῶν.

«Ἀλλ' ἵνα ἡ συμβολὴ μας καταστῇ
ἐφικτὴ ἔδει νὰ εἴμεθα ὁργανωμένοι ὥστε
εὐστοχώτερον νὰ δράσωμεν ὡς εἰς ἐκ τῶν
παραγόντων τῆς θετικῆς μας πατρίδος.

«Ἡ δύναμις τῆς Ἀχέπα καὶ γενικῶς
τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀμερικῆς ἐγκλει-
εται εἰς τὴν ὕλην μᾶλλον ἢ εἰς τὸν ἰδεα-
λισμόν. Τὸ συμπέραςμα τοῦτο ἐξάγομεν
ἐκ τῆς σημερινῆς ἀντιλήψεως, ἥτις ἐπι-
κρατεῖ εἰς τὸν κόσμον, ἀλλ' ἰδίᾳ ἐν
Ἀμερικῇ. Ἡ οἰκονομικὴ εὐρωστία μᾶς
φυλῆς συνδέεται ἀναποσπαστῶς μετὰ τὴν
πνευματικὴν τοιαύτην, καὶ ὑπὸ τὴν δι-
τὴν ταύτην ὄψιν πρέπει νὰ ἐμφανισθῇ
ὁ Ἑλληνισμός. Ἐκ τῆς ὕλικῆς εὐρω-
στίας ἐκκινεῖ ἡ πρόοδος, ἐξ αὐτῆς ἀν-
τλεῖ τὴν δύναμιν πᾶς μεγαλοπράξιμον.

«Ὁ ἰδεαλισμός εἶνε τὸ τιμῆντο, ποὺ
κρατεῖ τοὺς λίθους, ἀνεὺ τῶν ὁποίων
δὲν δύναται νὰ κτισθῇ τὸ ὄραϊον ἐν τῷ
χρότῳ σχεδίων. Ἡ Ἀχέπα, ὡς ἰδεαλι-
στικὸς ὁργανισμός, ἀπεταμίευσεν τὴν συν-
επικὴν ὕλην, τὸ τιμῆντο, ὡς εἴπωμεν
μένει νὰ συγκεντρώσῃ τὰς μαρμαρίνους
βάσεις καὶ τὰς χαλυβδίνους δοκοὺς, ἐπὶ
τῶν ὁποίων θὰ στηρίξῃ τὸ οἰκοδόμημα.

«Τὸ γήπεδον εὐρίσκειται ἐν Ἀμερικῇ,
καὶ ὡς ἐκ τούτου, ὅταν τὸ ὀνομάζωμεν
καὶ τὸ ὑπολογίζωμεν ὡς Ἀμερικανικόν,
δὲν ἀδικοῦμεν τὴν χώραν τῆς προελεύ-
σεώς μας. Τοῦναντίον, κτίζομεν δι' αὐ-
τὴν μνημεῖον, περὶ θὰ ὑψίσταται διὰ
μέσου τῶν χρόνων καὶ τῶν γενεῶν.

«Τὴν Ἀχέπα ἀποτελοῦν πρακτικοὶ ἄν-
θρωποι—καὶ ἐν τῇ πράξει ὑπάρχει ὁ με-
γαλότερος ἰδεαλισμός, ὅμοιος μετὰ ἐκείνον
τῶν πρακτικῶν ἀνθρώπων τοῦ 21, οἱ
ὁποῖοι ἐπῆραν τὰ ὅπλα στὸν ὄμο καὶ
ἀνοῖξαν μὴ γωνία ἐλευθερίας γῆς. Τὴν
πρακτικότητά ἐκείνην, τὴν σιγμιαίαν,
σήμερον ὀνομάζομεν «Μέγαν ἰδεαλι-
σμόν», καὶ δικαίως. Ὡς πρακτικῶς ἐνεργ-
γοὺν σώμα, καὶ ἡ Ἀχέπα ἐπανορθοῖ
λάθῃ καὶ συμπληροῖ ἐλλείψεις τοῦ παρ-
ελθόντος. Τοῦτον συντελουμένων, ἡ γε-
νεὰ μας θὰ ἐμπνευσθῇ κάλλιον καὶ
δ' ἀναδιορίσῃ, καὶ θὰ ἐκτιμήσῃ διὰ
τῶν γονέων τῆς καὶ τοὺς προγόνους αὐτῆς, οὗς
πρέπει νὰ παραβάλλῃ μετὰ ἡμᾶς.

«Διὰ νὰ μᾶς ἐκτιμήσῃ πρὸς αὐτὴν
νὰ ἀποδεῖξομεν, ὅτι ἐν δὲν ὑπερτεροῦ-
μεν τῶν Ἀμερικανῶν, εἴμεθα ἐν τού-
τοις ἴσοι αὐτῶν.

«Τὸ ἔργον ἡμῶν, ὅπως καὶ τὰ τέκνα
μας, ἀνήκουν εἰς τὴν χώραν, ὅπου ζῶ-
μεν καὶ παλαιούμεν. Τὸν ἀκαταμάχητον
τοῦτον ὅρον δὲν δύναμεθα νὰ ἀνατρέ-
ψωμεν. Ἐκεῖνο ὅπερ δύναμεθα, ἐντὸς
τῶν ὁρίων τοῦ δικαίου καὶ τοῦ δυνατοῦ,
εἶνε νὰ θέσωμεν τὴν σφραγίδα ἡμῶν
ἐπὶ τοῦ ἔργου μας, καλλιεργήσαντες τὴν
ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμὸν εἰς τῆς Ἑλ-

ληνικῆς ιδέας.

«Τὴν πατρίαν ἡμῶν μόνον διὰ τῆς ἐπι-
ροῆς ἡμῶν ἐν τῇ ξένῃ θὰ ἐξυπηρετή-
σωμεν. Οἱ πόθοι μας καὶ αἱ βλέψεις μας
θὰ πραγματοποιηθοῦν διὰ τῆς στενωτέ-
ρας οἰκονομικῆς ἡμῶν προσεγγίσεως καὶ
τῆς εὐοχέστερας ἡθικῆς καὶ κοινωνικῆς
συμπράξεως. Οἱ ἀδελφοὶ μας Ἀμερικα-
νοὶ συνεταιρίζονται, καταθέτουν τὰ δι-
κὰ καὶ πνευματικὰ τῶν κεφάλαια διὰ
τὴν μεγαλοεργίαν ἔχοντες οὕτω πρὸ
ἡμῶν ζωντανὸν τὸ παράδειγμα, καὶ δυ-
νάμεθα νὰ ὠφεληθῶμεν ἀμέσως ἐξ
αὐτοῦ».

Φρονεῖτε, κ. Φίλη, ὅτι δύναται νὰ
ὑπάρξῃ καλλιτέρα συνεργασία μεταξὺ
Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἑλλή-
νων, καὶ ἐπὶ ποῶν βάσεων δύναται νὰ
στηριχθῇ αὕτη;

«Ἀναμφιβόλως ὑπάρχει καὶ σήμερον
τοιαύτη συνεργασία, ἀλλ' ἀνεὺ συστήμα-
τος. Μόνον ἡ Ἀχέπα ἤρξατο μεθοδικῶς
δοῦσα διὰ τῶν ἐτησίων ἐκδρομῶν τῆς.
Οἱ Ἕλληνες τῆς Ἀμερικῆς, διὰ νὰ τη-
ρήσουν ζωντὰς τὰς σχέσεις τῶν μετὰ τὴν
Ἑλλάδα, ἐρχονται ἐδῶ, ὑπανδρεύονται,
φεύγουν, ξαναέρχονται, ἐνισχύουν ἐκεῖ-
θεν τοὺς ἐδῶ συγγενεῖς τῶν, μετέρχον-
ται ὅλα τὰ μέσα διὰ νὰ προκαλέσουν
στενωτέραν συνεργασίαν, ἀλλ' εἰς ἀπὸ-
τησιν δὲν εὐρίσκουσιν ἀπὸ μέρους σας
παρὰ μίαν ἀπλὴν ἐκδήλωσιν, διαρκου-
σαν ἐφ' ὅσον διαρκεῖ καὶ ἡ ἐκδρομὴ
τῆς Ἀχέπα, ἡ μᾶλλον μίαν ἡμέραν, δηλ.
τὴν ἡμέραν τῆς ὑποδοχῆς τῶν.

«Εἶνε ὅμως ἀνάγκη καὶ σεῖς νὰ κινη-
θῆτε, πρέπει νὰ ἐλθετε ἐκεῖ, νὰ ἐλθῶν
ἐμπορικῶς, βιομηχανικῶς, γεωργικῶς, πο-
λιτικῶς καὶ ἄλλα ἀποστολαί, ἐν τῇ βεβαί-
οτητι ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης κινήσεως θὰ
προέλθουν ἀνυπολόγιστα κέρδη ὑπὲρ
ὅλης τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς.

«Ζητεῖτε ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας τῆς Ἀμε-
ρικῆς νὰ τοποθετήσουν τὰ κεφάλαιά των
εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶνε δυ-
νατὸν νὰ γίνῃ ἢ διὰ τῆς μεσολαβήσεως
τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοσμοῦ καὶ ὑπὲρ δια-
φόρων ἔργων, τελούντων ὑπὸ τὴν ἄμε-
σον κυβερνητικὴν ἀντίληψιν. Καὶ ἀφοῦ
γίνῃ ἔτσι ἡ ἀρχή, σιγά σιγά θὰ στρέψω-
μεν τὸ ἑλλην. κεφάλαιον καὶ εἰς τὰς
ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις.

«Τὸ ἴδιον λέγομεν καὶ διὰ τὸ ἀμερι-

CHEVROLET

ΕΠΙΒΑΤΙΚΑ—ΦΟΡΤΗΓΑ

ΕΞΑΚΥΛΙΝΔΡΑ

ΚΥΡΤΣΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ

ΚΟΡΑΗ 5

ΑΘΗΝΑΙ

ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Όμιλία γενομένη την 27ην Ἀπριλίου 1930, ἐν τῇ αἰθού-
σῃ τοῦ « Συλλόγου Κων/πόλεως » τῆς Νέας Φιλαδελφείας.

κανικὸν κεφάλαιον τὸ ὁποῖον ἀσφυκτιᾷ ἐν Ἀμερικῇ καὶ ζητεῖ ἔξοδον καὶ μάλιστα μετὰ ὄρους πολλὴ καλλιτέρευσις τῶν ἄλλων κρατῶν. Ἐπίσης ἡ Ἀμερικὴ διαθέτει ἀρίστους γεωπόνους, μηχανικούς, ἐργολήπας καὶ ἄλλους εἰδικούς, πού δὲ ἡμποροῦσαν νὰ φανοῦν χρήσιμοι εἰς τὴν Ἑλλάδα.

« Συμφέρει λοιπὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ προβῇ εἰς εὐρύτεραν χορηγοποίησιν τῶν ἀμερικανικοῦ κεφαλαίου, καὶ διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐν Ἀμερικῇ διαβιοῦν ἄνω τῶν 600 χιλιάδων Ἑλλήνες, οἱ ὅποιοι θὰ καταστῶν παραγωγικώτεροι καὶ δι' ἑαυτοὺς καὶ γενικῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐὰν τύχουν τῆς ἀμερικανικῆς υποστηρίξεως ἢ ὁποία βεβαίως θὰ παρασχεθῇ εἰς αὐτοὺς γενναιωτέρα ἢ τὸν ὅτι ἡ ἑλληνοαμερικανικὴ συνεργασία.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχές)

ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΣ ΦΑΛΗΡΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ 10 Μαΐου

ΩΡΑ 3 Μ. Μ.

8

ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΑΙ

ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΣ
ΦΑΛΗΡΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΚΑ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ & ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ ΓΚΛΑΒΑΝΗΣ & ΚΑΖΑΖΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Ὁδὸς Μεγάλου Ἀλεξάνδρου 29

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ: Ὁδὸς Ἀριστείδου 15

ΒΟΛΟΣ — ΛΑΡΙΣΣΑ

ναμὶς ἢ δώσασα τόσας ἀναλαμβάνει, σὺν τῷ χρόνῳ ἐκάμψθη. Ὑποδουλοῦται εἰς τὴν Ρώμην ὁ ἑλληνισμός, οὐχὶ διὰ νὰ ἐξαφαινοῦνται ἀλλὰ διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς νέαν ἱστορικὴν ἐποχὴν καὶ νὰ σημειωθῇ ἐν τῷ πλαισίῳ αὐτῆς δύο κοσμοϊστορικὰ γεγονότα.

Ἐνῷ τὸ αὐστηρὸν ρωμαϊκὸν σκῆπτρον ἐβάρυνε τὸ στήθος τῆς ἀνθρωπότητος, ἐν τῷ μέσῳ τῆς χαρωπῆς φύσεως τῆς Γαλιλαίας ἐμεῖδεν πρὸς τοὺς λαοὺς τὸ κήρυγμα τῆς ἀδελφωσύνης.

Ἡ ἐξαγριωμένη τῶν Ἰουδαίων ἀποστεργεῖ τὰ νέα κηρύγματα, καὶ τὸ συμπέρον τῆς ρωμαϊκῆς διοικήσεως ἐπιθυμεῖ ἡσυχίαν.

Λύεται ἐκεῖ τὸ ζήτημα μετὰ μίαν σταύρωσιν, καὶ ἡ νέα θρησκεία ταφεῖσα ἐν Ἰουδαίᾳ, ζητεῖ λαὸν εὐρυτέρας διανοητικῆς ἀναπτύξεως διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ἀναστηθῇ.

Τεσσαράκοντα καὶ πλέον ἔτη προτοῦ οἱ Εὐαγγελισταὶ συνάδουν τὰ Εὐαγγέλια, γράφονται αἱ ἐπιστολαὶ πρὸς Θεσσαλονικεῖς καὶ Κορινθίους, ἡ πρώτη ἐγγραφὸς διατύπωσης τῶν ρημάτων τοῦ Ναζωραίου.

Καὶ ἔρχεται ἡ νέα διδασκαλία ἐδῶ, ὡς συνέχεια τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς σκέψεως· διότι ἐγνώρισαν καὶ αἱ Ἀθηναίαι τῆς φιλοσοφίας διδάσκαλον ὁμιλήσαντα περὶ ὑπέρβειας πανεπιστοῦ Θεοῦ, καὶ περὶ τῆς ἀγάτης πρὸς τὸν πλησίον. Ἡ συγγένεια μεταξὺ σωκρατικῆς διδασκαλίας καὶ χριστιανισμοῦ ἐπεκυρώθη ἀργότερα ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης. Ὁ δὲ ἑλληνισμὸς καθίσταται σὺν τῷ χρόνῳ ὁ περιούσιος τῆς νέας θρησκείας λαός, ἐνθ' ἐν τῷ μεταξὺ προσχωρεῖ εἰς αὐτὴν ἡ σκηπτουχὸς Ρώμη.

Τὸ δεύτερον κοσμοϊστορικὸν γεγονός, διαρκούσης τῆς ρωμαϊκῆς κατακτησεως, εἶνε ἡ ἀνευ ἐπαναστάσεως μεταβολὴ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ κατακτηθέντων εἰς κυρίους τῆς καταστάσεως, ἡ ἀνευ ἐξεγέρσεως κατὰ τῆς αὐτοκρατορίας καὶ μετατροπὴ αὐτῆς εἰς ἑλληνικὴν.

Ἐστάθη καὶ αὐτὴ προπύργιον τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπὶ μακροτάτους χρόνους.

Ἀπέκρινε καὶ αὐτὴ, ὡς ἡ ἀρχαία Ἑλλάς, κατ' ἐπανάληψιν τὰ βάρβαρα ἔθνη καὶ ἄφινεν οὕτω εἰς τὰ δυτικὰ κράτη τὴν ἀνεσιν νὰ ἀναπτύσσωνται.

Ἐρώτισε καὶ ἡ Βυζαντινὴ Ἑλλάς τοὺς πλησίον λαοὺς μετὰ τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας, καὶ ἐκυβερνήθη μὲν ὑπὸ βασιλεῖς, ἀλλὰ ἡ ἀσκησις τῆς ἐξουσίας εὐρίσκειτο πάντοτε ὑπὸ τὸν ἐλεγχον μιᾶς συνεχῆς ἀνησύχου κοινῆς γνώμης, καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τὸν κίνδυνον τῆς ἀνατροπῆς.

Ἐπικρατήσεις τοῦ ἐνός ἢ τοῦ ἄλλου κόμματος, συνέπειαν ἔχουσαι τὴν βασιλικὴν μεταβολὴν καὶ ἐμφανίζονται συχνὰ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, μὰς πείθουν πόσον ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐθεώρει ξένο πρὸς τὸν χαρακτήρα του νὰ ἀποδεχθῇ τὸ ἀλάθητον καὶ τὸ θεόπνευστον τῆς βασιλείας, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποῖο ἄλλων κρατῶν αἱ δυναστεῖαι ἠδυνήθησαν νὰ ζήσουν ἐπὶ αἰῶνας.

Ἐν Γαλλίᾳ λ. χ. ἡ δυναστεία ἡ συνδεθεῖσα μετὰ εὐτυχεῖς καὶ ἀτυχεῖς ἡμέρας τοῦ Γαλλικοῦ λαοῦ διήρκεσεν ἐπὶ 861 ἔτη. Ἐν Ρωσίᾳ οἱ Ρωμάνοι ἐβασίλευσαν 300 ἔτη. Ἐν Βαυαρίᾳ οἱ Βίτελσβαχ ἐκράτησαν τὸν θρόνον ἐπὶ 729 ἔτη. Ἐν Δανίᾳ, ὁπόθεν προέβημεν καὶ ἡμεῖς εἰς εἰσαγωγὴν δυναστείας, βασιλεύουν οἱ Ὀλδενμπουργκ, ἐπὶ 482 ἔτη. Οἱ δὲ Ἀψβούργοι τῆς Αὐστρίας κατέχον τὸν θρόνον 545 ἔτη. Εἰς τὰ κράτη αὐτὰ εὐνότητον ἦτο νὰ δημιουργηθῇ βασιλικὴ παράδοσις, καὶ νὰ ἀποδεχθῶν ἐπὶ

μακρὸν οἱ λαοὶ ὅτι ἐλέφ' Θεοῦ προήρχοντο τὰ Στέμματα.

Ἀλλ' εἰς τὴν Βυζαντινὴν Ἑλλάδα οὐδε μίαν δυναστεία ἠδυνήθη νὰ ριζωθῇ ἐπὶ πολὺ, καὶ αἱ συχνὰ ἀλλαγὰὶ ἀποκλύπτουν ὅτι οἱ Ἕλληνες τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων δὲν ἠθέλησαν νὰ ἐξοικειωθοῦν μετὰ τὸ λεγόμενον μοναρχικὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον καθιστᾷ μακροβίους τὰς δυναστείας καὶ ἐμφανίζει τὴν πρὸς αὐτὰς ἀφοσίωσιν τῶν λαῶν.

Ἡ δὲ ἐπακολουθήσασα μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως μεταβυζαντινὴ περίοδος παρέχει νέον στάδιον ἐξελίξεως εἰς τὸν δημοκρατικὸν τοῦ Ἑλλήνος χαρακτήρα, διὰ τῶν κοινοτήτων αἱ ἐδημιούργησαν ὁ ἑλληνισμὸς εἰς ὅσα μέρη τῆς τουρκοκρατούμενης Ἑλλάδος ἠδυνήθη.

Ἐὰν μάλιστα ριψώμεν ἕνα βλέμμα πρὸς τὸ Σοῦλι, θὰ ἴδωμεν ἐκεῖ πλήρες δημοκρατικὸν κράτος, μετ' ὅστιον συμπετόχην τοῦ λαοῦ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν κοινῶν. Ἀλλὰ οἱ αἰῶνες, κατὰ τοὺς ὁποίους ἔνετο καὶ τοῦρκοι εἶχον διαμοιρασθῇ τὴν Ἑλλάδα, περιελείουν συμβάντα, ἕκαστον τῶν ὁποίων προέλεγεν ὅτι τὸ Γένος δὲν πρέπει ν' ἀπελπίσεται. Οἱ λόγοι τῆς πεσούσης Κωνσταντινουπόλεως μεταφέρουν εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην τὴν ἀσβεστον λάμψιν τῆς ἑλληνικῆς σοφίας καὶ προκαλοῦν τὴν μάθησιν αὐτῆς. Ἐν γένει ἡ γονιμότης τῆς φυλῆς εἰς τὴν ἀνάδειξιν ἐπιφανῶν σοφῶν παραμένει συνεχὴς καὶ ἀκατάβλητος.

Καὶ παραλλήλως, ἀπὸ τοῦ 1453 μέχρι τοῦ 1821, ἔχομεν ἀναλόγους ἐκδηλώσεις τῆς ἑλληνικῆς μαχητικότητος. Εἶτε ὑπὸ τύπον τοπικῶν ἢ γενικῶν ἐπαναστάσεων, εἶτε ὑπὸ τύπον συμπράξεως μετὰ τῶν Ἑνετῶν, ὁ ἑλληνισμὸς ἀριθμεῖ 45 πολέμους ἐνεργείας ἀποτελούσας πρόλογον τοῦ 21. Πολλὴ δὲ πρὸ τῆς ἡμέρας κατ' ἡν «βγαλμένη ἀπὸ τὰ κόκκαλα» τῶν ἀρχαίων προγόνων ἡ Ἑλευθερία ἤρριξε νὰ προχωρή ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Πελοποννήσου, ἡ ποιητικὴ φαντασία τοῦ Ρήγα Φεραίου δὲν ὠραματίζετο μόνον τὴν ἐθνικὴν ἀναγέννησιν, ἀλλ' ἐσχεδιάζε καὶ τὸ πολιτικὸν ὑπὸ τὸ ὁποῖον θὰ ἐκυβερνᾶτο ἡ νέα Ἑλλάς. Δὲν ἦτο ἄλλο τι παρὰ δημοκρατία ἀπόλυτος, ὁ καταστατικὸς χάρτης τοῦ Ρήγα, τοῦ ὁποῖο ἡ σύνταξις εἶχεν ὡς ἐλαττήριον τὴν ἀκριβῆ ψυχολογίαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ὑπὸ πολιτεύματα δημο-

κρατικὰ ἐκυβερνήθη κατόπιν ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις, τὴν ὁποίαν ὁ βαρὺν Κουμπερτὲν ἐχαράκτισεν ὡς τὸ σπουδαιότερον γεγονός τοῦ 19ου αἰῶνος.

Τοιούτων ἡρωϊσμῶν κατασκευάσμα τὸ νεώτερον ἑλληνικὸν Κράτος, φυσικὸν ἦτο νὰ βαδίσῃ ὅπως ἐβάδισε μετὰ πρόγραμμα ἀπελευθερωτικὸν καὶ νὰ προχωρήσῃ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως.

Ἀλλ' ἦτο ἐπίσης δικαιολογημένος ὁ φανατισμὸς μετὰ τὸν ὁποῖον ὁ ἑλληνικὸς λαὸς διεξεδίκεσεν ἐκάστοτε τὰ δικαιώματά του, ὅσκις ἀνώτατοι ἄρχοντες καταγωγῆς ξενικῆς ἀπεπειράθησαν τὸν σφετερισμὸν τῶν δικαιωμάτων τούτων, κατ' ὃ ἀνίκανοι νὰ ἀντιληφθῶν ὅτι τὸ σύστημα τῆς αὐτοκυβερνήσεως εἶναι προκίονον ἔθιμον τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ ὁ Ὀθων, παρ' ὅλην τὴν ἀγαθότητα τῶν αἰσθημάτων αὐτοῦ, καὶ τις ἄλλος τὸν ὁποῖον καλῶς ἐνθυμίσθη, ἀποτελοῦν δύο μοναρχικὰς ἀποπειράς ἐξ ὧν ἡ μὲν πρώτη εἰρηνικῶς ἀπέτυχεν, ἀλλὰ ἡ δευτέρα πίπτουσα παρέσχε μὲθ' ἑαυτῆς τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀνθησιν ἑλληνικῶν πόλεων, ὑπὲρ τὰ ἐρείπια τῶν ὁποίων δὲν ἀκούεται πλέον φωνὴ ἑλληνική, οὔτε κώδωνες ἑλληνικῆς ἐκκλησίας.

Καὶ ἐπανελθούσα ἡ Δημοκρατία ἐπὶ τοῦ πατρῷου ἐδάφους ἤρξατο τὸ ἔργον τῆς περισυλλογῆς καὶ τῆς διαδοσεως τῶν ὅσων ἡ φθοροποιὸς δρᾶσις τοῦ Μοναρχισμοῦ δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἀποσυνθέσῃ.

Ὁ κλονισμὸς τοῦ Γένους ὑπῆρξεν ὄντως βαρὺς. Μεγαλειτέρα καταστροφὴ εἶνε ζήτημα ἐὰν ἐσημειώθῃ εἰς τὰς δέλτους τῆς ὁποίας χιλιάδων ἐτῶν ἑλληνικῆς ιστορίας. Οἱ λαοὶ ὅμως οἱ ἔχοντες ψυχικὸν ἀνδρισμὸν δὲν περιορίζονται νὰ θρηνοῦν διὰ τὰ πλῆγματα ἐπὶ τῶν ἐλπίδων. Ἀναζητοῦν ἐλπίδας διὰ τὴν καλυτέρευσιν τῆς τύχης των, καὶ ἐκ τῶν ἐλπίδων ἀντλοῦν τὰ νάματα τὰ τὸνόνοντα τὴν ψυχὴν των. Ἀναζητοῦν ἐλπίδας καὶ κατὰ κανόνα ἐνσαρκύνουν αὐτὰς διὰ νὰ τὰς καταστήσουν ζωηρότερας, ἢ ἀνεύρισκουν τὴν ἐνσάρκωσιν τῶν ἐλπίδων των ἐκεῖ ὅπου ἡ διαίθεσις τοὺς ὁδηγεῖ.

Καὶ διὰ τὴν ἐνσάρκωσιν τῶν ἐθνικῶν ἐλπίδων ἀποβλέπει σήμερον ὁ ἑλληνισμὸς πρὸς τὸν Ἑλευθέριον Βενιζέλον.

Ν. Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

Α. Ε. Β. Ε. Π. Γ. ΜΑΚΡΗΣ & ΣΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ & ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΔΡ. 51.250.000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 18, ΤΗΛ. 4-25.7-48

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ: ΝΟΤΑΡΑ 48, ΤΗΛ. 2-87

ΤΜΗΜΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΩΝ:

Γενική Ἀντιπροσώπευσις τῆς SHELL Co (HELLAS) Ltd. — Ἐγκαταστάσεις ἐν Πειραιεὶ Θεσσαλονικῇ καὶ Βόλῳ — Διαρκὴς παρακαταθήκη βενζίνων, πετρελαίων (φωτιστικῶν καὶ καυσέως), ὀρυκτελαίων, ἀσφάλτου, παραφίνης κλπ.

ΤΜΗΜΑ ΠΑΡΑΓΕΓΓΕΛΙΟΔΟΧΙΚΟΝ:

Ἀντιπροσώπευσις τῶν ἑταιρειῶν: Bell Telephone Manufacturing Co, Corn Products Refining Co, Société Marseillaise du Sulfur de Carbon, Pure Cane Malasses Co Ltd, Egyptian Salt & Soda Co Ltd.

ΤΜΗΜΑ ΟΔΟΠΟΡΕΙΑΣ:

Παρὰ τῷ τμήματι τούτῳ λειτουργεῖ εἰδικὸν τεχνικὸν γραφεῖον διὰ τὴν παροχὴν πάσης πληροφορίας διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῆς ἀσφάλτου καὶ διὰ τὰ σχετικὰ μηχανήματα εἰς πάντα αἰτούντα.

Η ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ κ. ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΝ ΕΘΝ. ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Κύριοι Μέτοχοι,
ΕΧΟΜΕΝ τὴν τιμὴν νὰ υποβάλωμεν
ὑπὸ τὴν ἐγκρισιν ὑμῶν τὸν ἰσολογ-
σμὸν τῆς 31 Δεκεμβρίου 1929 μετ' ἀνα-
λύσεως τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο προκιν-
ηθέντων ἀποτελεσμάτων.

Σημειωτέον ὅτι τὸ ἔτος 1929 ἀποτε-
 λει τὴν πρώτην ὁλόκληρον χρῆσιν καθ'
 ἣν ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ἐλειτούργησεν
 ἄνευ τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου, ὡς κα-
 θαρῶς δηλαδὴ Τράπεζα ἐμπορικῶν ἐρ-
 γασιῶν καὶ καταθέσεων. Θὰ δυνηθῇ
 ἐπομένως νὰ ἐκτιμήσετε κατὰ πόσον ἡ
 δραῖς τοῦ ἰδιωτικῆς σας ὑπὴρξεν ἐκεί-
 νη εἰς ἣν μετὰ δεδικαιολογημένων ἀξιώ-
 σεων ἀποβλέπει καὶ ἡ κοινωνία καὶ ἡ
 ὁμὰς τῶν Μετόχων, ἃς κέκληται νὰ
 ἐξυμνησῇ.

Οἱ περιλαμβανόμενοι εἰς τὸ διανεμηθῆν ὑπὸν τεύχος πίνακες δεικνύουν τὴν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος θέσαν τῶν ἐργασιῶν τῆς Τραπεζῆς, αἱτunes ἐξηκολογήθησαν καὶ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 1929 τὴν ἀποδοτὴν τοῦ 1928, μετὰ τὴν ἀπόσχισην τοῦ ἐκδοτικοῦ κλῆδου, σημειωθεῖσαν πρὸς τὰ πρόσω ποιεῖαν. Ἐνδεικτικὰ τῆς ἀναπτύξεως ταύτης τῶν ἐργασιῶν εἶναι: 1) τὸ ἐν τέλει τοῦ λήξαντος ἔτους ἀθροισμὸν τῶν λογαριασμῶν τοῦ ἐνεργητικοῦ καταπληροῦ ἀνελθόν εἰς δραχμὰς 8.212.332.107.93 ἔναντι δραχμῶν 7.362.310.823.58 ἐν τέλει 1928, καὶ 2) τὰ ἐν τῷ λήξανσει τοῦ λογαριασμοῦ τῶν κερδῶν καὶ ἐπιφυλάκων ἀπεικονιζόμενα ἀποτελέσματα.

Τὸ σύνολον τῶν ἐν γένει καταθέσεων τῆς Τραπεζῆς ἀνήρχετο τῇ 31ῃ Δεκεμβρίου 1929 εἰς δραχμὰς 6556 ἑκατομμυρίων, ἥτοι ἡτ' ἀνῶτερον τοῦ ἐν τέλει τοῦ προηγουμένου ἔτους κατὰ δραχμὰς 87 ἑκατομμύρια. Ἐὰν εἰς τὸ ποσὸν τοῦτ' ἐν δραχμῶν 874 ἑκατομμυρίων προσθέσωμεν καὶ τὴν ἐκ δραχμῶν 408 ἑκατομμυρίων αὐξήσιν τὴν σημειωθεῖσαν κατὰ τὸ διάστημα ἀπὸ 14 Μαΐου 1928 ἕως 31 Δεκεμβρίου 1928, ἔχομεν αὐξήσιν καταθέσεων ἀπὸ τῆς ἀποσχίσεως τοῦ ἐνδοτικοῦ κλάδου καὶ ἐντεῦθεν, ἥτοι εἰς διάστημα ὀλιγώτερον τῶν εἰκοσι μηνῶν ἐκ δραχμῶν 1282 ἑκατομμυρίων.

Ὁφείλομεν, γ. Μέτοχοι, νὰ ἐξάσωμε
ἰδιαίτερος τὴν αὐξάνειν ταύτην τῶν γ.
ταθέσεων, ἥτις ἀποτελεῖ ἐκδιήλωσιν τῇ
ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ Τράπεζαν ἀπεριορί-
στου ἐμπιστοσύνης τοῦ κοινοῦ, τοσοῦτα
μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ αὐξάνει συντελε-
σθῇ ἐξ ἐποχῆν μεγάλως ζητήσεως κε-
φαλαιῶν καὶ κυκλοφοριακῆς στενότητος

Αἱ χορηγήσεις τῆς Τραπεζῆς εἰς προεξοφλήσεις, δάνεια ἀγροτικῆς πίστεως, δάνεια καὶ ἀνοικτοὺς λογαριασμοὺς ἐπὶ χορηματογράφῳ καὶ ἐμπορευμάτων καὶ δάνεια πρὸς νομικὰ πρόσωπα κατὰ τὴν λῆξιν ἔτος ἐμφανίζονται οὐσιαστικῶς ἡδυνάμενα ἐν σχέσει πρὸς τὸ προηγούμενον ἔτος, ἀνελθούσα ἐν τέλει Δεκεμβρίου 1929 εἰς Δρχ. 4508 ἑκατ. ἐναντὶ Δρχ. 3145 ἑκατ. τῆς 31 Δεκεμβρίου 1928. Ἡ αὐξήσις αὕτη ἀνεχομένη ἐἰς Δρχ. 1363 ἑκατ. σηματοῦται κυρίως ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ἔτους, ὡς δὲ ἐν ἐμφανισθῶν ἐντονότερον ἢ ἀπὸ τοῦ προηγούμενου ἔτους ἐκδηλωθεῖσα οικονομικὴ στενοχρία.

ρία εἰς τε τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν
καὶ τὴν παραγωγὴν ἐν γένει.

Ἡ Τράπεζα ἀκολουθοῦσα πάντοτε
τὴν κοινωφελῇ αὐτῆς πολιτικῇ τῆς
παρεμβάσεως εἰς δυσκόλους στιγμὰς, οὐ
μόνον δὲν προέβη εἰς περιορισμὸν τῶν
πιστώσεων τῆς, ἀλλὰ τοὐναντίον ἐθεώ-
ρησε καθήκον τῆς νὰ ἔλθῃ ἀρωγὸς ὅπου
παρίστατο ἐκάστοτε ἀνάγκη πρὸς πρό-
ληψιν κατὰ τὸ δυνατόν ἐπιδεινώσεως
τῆς καταστάσεως.

Μὴ δυνηθείσης τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης διὰ τυπικοὺς καὶ οργανωτικοὺς λόγους νὰ ἀρχίσουν τὰς ἐργασίας της πρὸς τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ ἀρξαμένου ἔτους 1930, ἡ Ἐθνικὴ Τραπέζα κατὰ παράκλησιν τῆς τε Κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης, ἐξηκολούθησε δι' ἴδιον λισμὸν τὴν ἀσχολίαν τῆς ἀγροτικῆς πίστεως καὶ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἵνα μὴ ἡ ἀγροτικὴ τάξις στερηθῇ κατὰ τὸ ἐνδιάμεσον διάστημα τῆς δεούσης πιστωτικῆς ἐπιγύσεως.

Καὶ πρέπει να σημειωθῇ ὅτι παρ-
όλους τοὺς γνωστὰς δυσμενεῖς ὁροὺς
ὑψ' οὓς διετέλεσεν ἡ γεωργικὴ πα-
ραγωγὴ κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη
παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἰδρυνθεῖς ἤδη τῆς
Ἀγροτικῆς Τράπεζης ἐπρόκειτο ἀπὸ
ἡμεῶς εἰς ἡμεῶν ν' ἀποσυρθῶμεν ἀπὸ
τοῦ ἔργου τούτου, ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα
καὶ κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος ἐχειρισθὲν
τὴν εὐρυτάτην ταύτην λειτουργίαν τῆς
πίστεως ἀνευ ἐνδοασμῶν, καὶ διεξήγαγε
τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἀγροτικοῦ
κόσμου μὲ τὸν αὐτὸν τόνον καὶ μὲ τὴν
ἴδιαν ἔντασιν κοινωνικοῦ ἐνδιαφέροντος
μὲ τὴν ὁποίαν ἐκινήθη ἡ ἐργασία αὐτὴ
καθ' ὅλα τὰ προηγούμενα ἔτη ἐκτείνου-
μένη συνεχῶς. Διότι, παρὰ τὴν διὰ δα-
νειῶν, ὅπως πάντοτε, πρὸς χορήγησι-
ν τῶν μέσων τῆς καλλιέργειας συνδρομῆς
τῆς, καὶ διὰ τὴν ἐξαγορὰν τοῦ ἐγχωριοῦ
αἰτοῦ διέθεσε τὴν συνεισφοράν της κα-
τὰ ἀπαιτούμενα οἰκονομικὰ μέσα, ἐξα-
σφαλισθεῖς οὕτω ὑπὲρ τῶν σιτοπαρα-
γωγῶν δικαίας καὶ ἐκαιοποιητικῆς τιμῇ
τοῦ προϊόντος τῶν διατιθεμένων διὰ τῆς

Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Συγκέντρώσεως
ἐγγωφίου σίτου εἰς τοὺς ἀλευροβιομηχανί-
κους καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ τὴν εἰσαγωγὴν
καὶ διάθεσιν Κυριακοῦ σπόρου σίτου
ἀνέλαβε μετὰ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας
καὶ τὴν συγκέντρωσιν τοῦ παραχθέντος
ἐν τῇ χώρᾳ μας Ἀυστραλιανοῦ σίτου
Καπτεῖρα ἐνήργησεν, ὁποῦ μετ' ὀλίγου

διαθέσιν αὐτοῦ πρὸς σποράν εἰς νέα
περιφέρειας, καὶ τὴν χεμαζομένην κα-
πνοπαγωγὴν ἐνίσχυσε πρὸς συγκα-
τασιν τῶν καπνῶν διὰ χορηγίσεως πλά-
σματικῶν θανείων ἐπὶ τῶν καπνῶν ἐξα-
κοσίαν τριάζοντα τεσσάρων ἑκατομυ-
ρίων δραχμῶν.

Ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα ἐξ ἄλλου ἀπο-
δυομένη εἰς τὸν καλὸν ἀγῶνα ὑπὲρ
τοῦς τραγεῖς τούτους ὅρους, καὶ πρὶν
ἀκόμῃ ὀλοκληρωτικῶς δογανωθῇ ἤλθῃ
προσθέτως εἰς ἐπακουρίαν τῆς πληγῆσι
ἐκ θεομηνιῶν ἀγροτικῆς τάξεως καὶ κα-
τὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τοῦ λήξαντος
ἔτους, μέσφ τοῦ δογανισμοῦ ἡμῶν ἐν

σχυσε δι' ἱκανοῦ ποσοῦ τοὺς ἐκ θεομη-
νῶν πληγέντας παραγωγούς τῆς Θρά-
κης, τῆς Μακεδονίας, τῆς Θεσσαλίας καὶ
τῆς Κρήτης, χορηγήσασα σπόρον καὶ
καλλιεργητικὰ δάνεια.

Τὸ σύνολον τῶν ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς
Τραπεζῆς καὶ δι' ἴδιον λησὸν χορηγη-
θέντων γῶν κεφαλαιῶν πρὸς τὴν ἀγρο-
τικὴν τάξιν κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο
ἔτος τῆς δράσεώς της ἐν τῇ ἀγροικίᾳ
πίστει ἀνῆλθεν εἰς τὸ ποσὸν
τῶν Δραχ. 1.613.333.642
ἐναντι » 1.345.476.453
τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Τὰ διατεθειμένα ἐν τέλει 1929 παν-
τοειδῇ δάνεια ἀγροτικῆς πίστεως ἦ-
σαν Δοχ. 1.258.101.890.59
ἀπέναντι ἐν τέ-
λει 1928. . . . » 878.531.153.5

ἤτοι παρουσιάζε-
ται αὐξήσις ἐν
τέλει τοῦ 1929 » 379.570.737.02
ἀντιστοιχοῦσα εἰς 43 210/

τῷ 1929 εἰς Δοχ.	80.968.249.66
ἐναντι τῷ 1928 »	65.768.590.47

ήτοι εμφανίζεται αύξησης . . . »	15.199 659.19
----------------------------------	---------------

Ὅπως καὶ ἀνωτέρω εἵπομεν, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ τρέχοντος ἔτους τὴν ἀσκησιν τῆς ἀγροτικῆς πίστεως ἐν τῇ Χώρα ἀνέλαβεν ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα συμμετέχουσα κατ' ἐπιθυμίαν τοῦ Κράτους εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ νεαροῦ Ἰδρυματος διὰ τῆς ἀναλήψεως τῆς προεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου του ὑπὸ τοῦ Ὑποδιοικητοῦ αὐτῆς καὶ διὰ τῆς διαθέσεως ὁμάδος ἀνωτέρων λειτουργῶν τῆς ἐκτελεστικῆς εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀγορευτικῆς πίστεως καὶ αἰσιμαῶν νεωτέρων ὑπαλλήλων τῆς μετ' ὀλοκλήρου τοῦ δίκτυου τῶν ὁπονασιαστικῶν τῆς, μέχρις ὅπου ἀνδραγαθία τοῦτο, παρακολουθεῖ τὴν Ἀγορευτικὴν Τράπεζαν μετὰ στοργῆς καὶ θερμοῦ ἐνδιαφέροντος, καὶ αἰσθάνεται ἰδιαίτερα ἱκανοποίησιν ὅταν βλέπῃ νὰ ἐκτελέσῃ

ἡ εὐεργετικὴ δράσις τῆς ἀνὰ τὴν ὑπαί-
θρον χώραν. Ἀναμετροῦσα δὲ τὴν με-
γάλην ἀποστολὴν τῆς Ἀγροτικῆς Τρα-
πέζης εἰς τὸ ἔργον τῆς οἰκονομικῆς ἀνα-
δημιουργίας τοῦ παραγωγικοῦ κόσμου
καὶ τῆς κοινωνικῆς ἡσυχίας τῆς Χώρας
ἔχει κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην στιγμήν
καὶ ἐν τῷ δικαίωμά τῶν ὅσον ἐμόχην
σεν ὑπὲρ τῶν ἀγοστῶν τῆς Ἑλλάδος
νὰ ἀπειθύνῃ πρὸς αὐτοὺς μίαν θεομή-
υστασαν: Νὰ ἀγαπήσωσι τὴν Ἀγοστ-
κὴν Τράπεζαν, νὰ ἐννοήσωσι καλῶς
ὅτι ὁ προσορισμὸς αὐτῆς δὲν εἶνε οὐτ-
φιλανθρωπικὸς οὔτε χαριστικὸς, ἀλλ-
καθαρὸς πιστωτικὸς διὰ τὴν προστασίαν
καὶ πρόοδον τῆς γεωργίας καὶ τῶν ἐρ-
γασζομένων γεωργικῶν τάξεων καὶ νὰ
συγενερωθῶσιν ὅλοι περὶ αὐτὴν με-
τοδόγως διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς, εἰς ἣν
εὐλόγως ἀνενεῖξι ἡ τῇ Ἑθνικῇ Τράπεζῃ
καὶ ἡ τόσας γιγαντιαίας προσπαθείας
καταβαλοῦσα Κυβέρνησις, πρὸς ἣν ὀφεί-
λεται ἡ ἐκ τῆς ἐπιτυχίας ταύτης ἱκανο-
ποίησις.

*
* *

Ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα διὰ τὴν ἐνίσχυσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἐπὶ τῶν κινητῶν τίσεως, πλὴν τῆς μνημονευθείσης ἀνα

τέρω ἀυξήσεως τῶν εἰς δάνεια ἐπὶ ἐνε-
χύοω τίτλων τοποθετήσεών της:

Συμμετείχαν εις την έκδοσιν τοῦ Β. τμήματος τοῦ κεφαλαίου τῆς Hellenic and General Trust Co τοῦ Λονδίνου κατὰ λίρας 139.500 ἀναλογούσας εἰς τὴν ἀρχικὴν συμμετοχὴν τῆς Τραπεζίης μας.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος ἔτους·
1) Ἐξηγόρασε μετὰ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ
φίλων της τὰς εἰς τὴν ὑπὸ ἑκαθάρσιν
Τροαπέζαν Θεσσαλίας ἀνηκοῦσας 67.661
μετοχὰς τῆς Ἑταιρείας ΣΠΑΠ ἐξ ὧν
23.537 μετοχὰς διὰ λογαριασμὸν τῆς
ἡμετέρας Τροαπέζης.
2) Προέβη εἰς τὴν Ἱδρυσιν, ἐν συνεν-
νοήσει καὶ συμπράξει μετὰ σημαυνόντων
ὁμογενῶν καὶ Ἀμερικανῶν ἐν Νέα Ὑόρ-
κῃ, Τροαπέζης ὑπὸ τὴν μορφήν Trust καὶ
ὑπὸ τὸν τίτλον «Hellenic Bank Trust
Co»

Καὶ γενικώτερον κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἡ ἡμετέρα Τραπεζα πρόεββη κατόπιν συστάσεως τῆς κυβερνητικῆς εἰς ἀγορὰν μεταχῶν διαφόρων Ἐταιρειῶν, τὸ μὲν διὰ συνδικαίου μετ' ἄλλων Τραπεζῶν, τὸ δὲ μόνῃ πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἐταιρειῶν καὶ τῆς χρηματογορίας, ἥτις διήχθητο κρσίμους στιγμὰς. Ἡ προσπάθεια αὕτη, τὸ σημειοῦμεν μεθ' ἱκανοποιήσεως, ἔσχε τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα, ὥς γενικῶς ἀναιωνοῖται.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ					
ΔΑΝΕΙΑ ΕΙΣ ΠΙΣΤΩ ΑΓΓΛΙΑΣ	ΣΑΒΒΑΤ.	ΔΕΥΤΕΡΑ	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡ.	ΠΕΜΠΤΗ
5%ο 1881.....	75	75	75	75	75
5%ο 1884.....	75	75	75	75	75
4%ο 1887.....	62 ¹ / ₂	62 ³ / ₄	62 ³ / ₄	62 ¹ / ₂	62 ³ / ₄
4%ο 1888.....	59 ¹ / ₂	59 ¹ / ₂	59 ¹ / ₂	59 ¹ / ₂	59 ¹ / ₂
5%ο 1890.....	75	75	75	75	75
5%ο 1893.....	72	72	72	72	72
4%ο 1902.....	61 ¹ / ₄	60	60	60	60
5%ο 1907.....	86 ¹ / ₂	85 ¹ / ₂	86	86	86
4%ο 1910.....	61 ¹ / ₄	61	61	61	61
5%ο 1914.....	78	78	78 ¹ / ₂	78	78
7%ο 1924.....	101 ¹ / ₄	101 ¹ / ₄	102	101 ³ / ₄	101 ³ / ₄
6%ο 1928.....	92 ¹ / ₂	92 ¹ / ₂	92 ¹ / ₂	92 ¹ / ₂	92 ¹ / ₂
Κτηματικής.....	100	100 ³ / ₄	100 ¹ / ₂	100 ¹ / ₂	100 ¹ / ₂
Παραγωγικών.....	—	—	—	—	—
*Ανταλλάξιμων.....	93	94 ¹ / ₂	94 ¹ / ₂	94 ¹ / ₂	94 ¹ / ₂

ΧΡΩΜΑΤΑ ΕΙΣ Φ.Ρ. ΓΑΛΛΙΑ	ΣΑΒΑΤ.	ΔΕΥΤΕΡΑ	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡΤΗ	ΠΕΜΠΤΗ
Δάφνει 1914...	—	1935	1935	1935	1945
*Αθηναίος....	—	348	345	345	345
*Ανατολitis...	—	252	255	260	257
Ότιων...	—	—	11	11	11
Λαβρα...	—	—	—	—	—
*Ηλεκτρονική...	—	345	350	350	340
Σ. Θεσσαλίας...	—	262	266	283	267
Σ. Π. Α. Π...	—	—	—	—	—

ΑΓΟΡΑΙ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

		ΑΓΟΡΑΙ																	
ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ	ΕΙΔΟΣ	ΛΙΒΕΡΘΟΥΣ						ΑΣΗΝΟΥ						N. ΥΟΡΚΗΣ					
		ΠΑΡΑ.	ΚΥΩ.	ΔΕΥΤ.	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡ.	ΠΕΜΠΤΗ	ΠΑΡΑ.	ΚΥΩ.	ΔΕΥΤ.	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡ.	ΠΕΜΠΤΗ	ΠΑΡΑ.	ΚΥΩ.	ΔΕΥΤ.	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡ.	ΠΕΜΠΤΗ
Ίούλιος	Βάμβαξ *Αμερικλς . . .	8.20	8.04	8.06	7.86	7.89	7.94							16.60	16.51	16.37	16.43	16.49	16.3-
*Όκτωβ	" "	7.87	7.85	7.88	7.68	7.68	7.72							15.00	14.90	14.68	14.61	14.51	14.5-
Νοέμβρ	Βάμβαξ Αγγλικον... » άνω » »																		
*Όκτωβ	Καφέι " "							8.-	9.-	8 1/2	8 1/2	9 -	8 1/2	8.31	8.14	8.25	8.21	8.15	8.1-
Σεπτέμβριος	Zaharic							6 1/2	6 1/2	6 1/2	6 1/2	6 1/2	6 1/2	1.60	1.57	1.81	1.61	1.56	1.5-
Μάρτιος	» διατηρηγαστος » " "	7/8 1/2	7/8 1/4	7/8 1/4	7/9 1/4	7/8	7/8 1/4												
Ίούλιος	Σίτες	7/11 1/4	7/11	7/10 1/4	7/9 1/4	7/10	7/10 1/4												
*Όκτωβ	» " "																		
Ίούλιος	» Σικάγου.....													104 1/2	104 1/2	102 1/2	101 3/4	103 1/2	101 1/2
Σεπτέμβριος	» " "													107 1/2	107 1/2	105	104 1/2	106 1/2	103 1/2
Ίούλιος	» Winnipeg.....													109 1/2	108 1/2	107 3/4	106 1/2	108 1/2	107 1/2
*Όκτωβ	» " "													112	111 1/2	110 1/2	109 1/2	111	110 1/2
Ίούλιος	» " "																		
*Όκτωβ	» " "																		
Μάρτιος	Κηουτσούτν.....							7 1/10	7 3/10	7 1/4	7 1/4	7 1/10	7 1/10	79 1/2	79	78 3/4	78 1/2	-	78 1/2
Μάρτιος	*Αφρονότας.....																		
Μηνών	Κασσιτέρος.....							153 1/2	152 1/2		151 -/-	144 1/2	147 1/2						

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΙΣ ΧΡΗΣΤΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	ΠΑΡΑΚΛΗΤΗ	ΣΑΒΒΑΤΟΝ	ΔΕΥΤΕΡΑ	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡΤΗ	ΠΕΜΠΤΗ	ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ	ΠΑΡΑΚΛΗΤΗ	ΣΑΒΒΑΤΟΝ	ΔΕΥΤΕΡΑ	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡΤΗ	ΠΕΜΠΤΗ
5% 1881	5.645	5.645	5.650	5.650	5.650	5.650	18% 946	947.50	952	948.50	957	955	955
5% 1884	5.640	5.640	5.640	5.640	5.640	5.640	16% 782.50	792	800	793.50	805	803.5	803.5
4% 1887	4.685	4.685	4.685	4.685	4.685	4.715	16% 97	98	98	97.50	97	97	97
4% 1889	4.385	4.385	4.385	4.430	4.420	4.420	16% 455.50	462	468	461.50	468	461.50	461.50
5% 1889	5.565	5.565	5.565	5.565	5.565	5.575	16% 422	426	423	418	420	419	419
5% 1893	5.200	5.200	5.200	5.200	5.200	5.200	16% 64	64	64	64	64	64	64
5% 1893	37.000	37.000	37.000	37.000	37.000	37.000	16% 81.50	81.50	81.50	82	82	82	82
4% 1902	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500	16% 84	84	84	84	84	84	84
4% 1907	1.300	1.310	1.310	1.325	1.300	1.300	16% 89	91	94	94.50	96	96	96
5% 1910	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500	16% 87.50	88.75	92	93	90.50	92.50	92.50
5% 1914	5.815	5.820	5.830	5.825	5.820	5.820	16% 204	204	206	206	206	206	206
7% 1924	7.830	7.600	7.610	7.610	7.520	7.635	16% 37	50	101	100.50	99.50	99.50	99.50
8% 1924	36.000	36.000	36.000	36.000	36.000	36.000	16% 89.75	92	93	91.25	91.75	91.75	91.75
7% 1926	79.500	79.000	79.000	79.500	79.500	79.500	16% 70.75	70.75	70.75	70.75	70.75	70.75	70.75
6% 1928	6.970	6.970	6.970	6.970	6.970	6.970	16% 70.75	70.75	70.75	70.75	70.75	70.75	70.75
6% 1928							16% 6.125	6.125	6.125	6.125	6.125	6.230	6.230
							16% 261	284	288	270	277	275	275
							16% 261	264	268	270	277	277	279

METOXIKAI AΞΙΑ

ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚ.							ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚ.						
Εὐθύνσεις	64.500	64.250	64.400	63.500	64.000	63.300	Εὐθύνσεις	180	180	180	180	180	180
Αἰθνήν	675	678	678	666	668	668	Καπνὸν	287	287	285	282	289	289
Αἰθνήν	1080	1075	1070	1059	1070	1070	Αἰθνήν	80	80	80	85	85	85
Λακωνίαι	5.350	5.350	5.350	5.350	5.350	5.350	Βασιλειᾶν	325	325	325	325	325	325
Εὐρυκταί	788	795	799	794	818	819	Παρισιτικὰ	1.965	1.985	1.950	1.955	1.965	1.965
Πειραιῶν	350	350	350	350	350	350	Λιμανίων	1.210	1.210	1.170	1.150	1.180	1.180
Βιομηχανία	164	169	169	169	169	169	Χρωμάτων	440	440	440	430	435	440
Εὐθὺν Οἶνον	35	35	35	35	35	35	Βὺδ'	148	152	153	150	150	150
Κεντρικὰ	270	280	285	285	280	280	Κ. Αἰθνήν	26	25	25	25	26	25
Κοσμηδολ.	800	800	800	800	800	800	Κ. Αἰθνήν	26	25	25	25	26	25
Εὐρ. Πόστες	220	220	218	218	220	221	Κυλινδρὸν	124	124	124	124	124	124
Καραβασίαι	8.500	8.500	8.500	8.500	8.500	8.500	«Ηλίας»	25	26	26	25	45	30
Κτηματικαὶ	2.765	2.760	2.785	2.775	2.920	2.980	Ψυγεία Θ.	220	220	220	220	220	220
Λακωνίας	110	110	110	110	109	109	«Αἰθνή»	68	68	68	68	68	68
							Π. Πατρὸν	8	8	8	8	8	8
							Σάντας	17	17	17	17	17	17
ΑΓΡΟΠΟΛΙΚ.							ΣΙΔΗΡΟΡ.						
«Αχαΐνη»	110	110	110	110	110	110	Κοσμηδων.	270	270	270	270	270	270
Εὐθ. Αἰθνήν	329	335	335	335	345	345	Ψυγεία Π.	300	300	300	300	300	300
Μιχαλινθ.	525	525	525	525	540	525	Α. Β. Ε. Α.	150	150	150	150	150	150
Χακίαι	340	340	340	325	340	340	Χημικὰ	100	100	93	93	93	93
Γιαννιτὰ	135	135	135	135	135	135	«Μακὸς»	900	930	935	910	940	940
Κροκοδείλ.	280	280	280	280	280	280	«Αλατος»	93	87	87	87	90	90
ΟΙΝΟΠΟΙΗΤ.							ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟΙ						
Οἶνονενν.	423	436	434	428	433	432	«Ηλεκτ. Σιδ.	671	671	675	673	682	687
Οἶνον	825	815	795	780	775	775	Θεσσαλίας	1115	1115	1115	1110	1100	1010
Καμὰ	240	222	240	240	240	240	Σ. Π. Α. Π.	8	8	8	8	8	8
«Ησαία»	24	24	22	22	22	22							
«Εὐκλείης»	114	114	114	114	114	114							
Γασιὶ Βιομ.	235	235	235	232	230	228	«Ηρακλῆς»	865	875	870	870	860	858
Κασταλία	26	26	26	26	26	26	Τιτάν	2.575	2.575	2.575	2.575	2.575	2.575
ΜΕΤΑΛΛΕΥΤ.							ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟΙ						
«Αλβανία»	46	46	45	45	45	45	Εὐκλείης	90	90	95	110	131	136
«Ανθρ. λου.»	8	8	8	8	8	8	Τέκτων	133	133	133	130	131	136
«Εὐκλ. Κόνι»	68	68	68	68	68	68	«Βούδα»	500	500	500	500	500	500
«Εὐκλ. Πεν.»	130	130	130	130	130	130	«Ατλὰς»	70	70	70	70	55	58
«Λαυρίν»	8	8	8	8	8	8	«Εργον»	291	289	290	287	290	290
«Ραφτοπ.»	46	46	46	46	45	45	Κόκκων	245	240	240	240	240	243
							Κ. Κόνιαν	149	149	149	148	149	149
							«Εὐφροσύνη»	100	100	100	100	101	102
ΥΦΑΝΤΟΥΡΓ.							«Ολυνπία»	200	200	200	200	210	210
Πεν. «Εὐκλ»	141	145	150	147	149	151	«Αἶμα»	43	44	43	42	46	46
«Εὐφροσύνη»	270	278	279	272	276	273	Πρόφτ.	210	210	210	210	210	210
«Εὐκλιν»	410	410	415	408	408	408	Καπνὸν	97	97	97	97	97	97
«Εὐκλιν»	100	100	101	101	101	101	«Ελλοιὺ»	62	62	62	62	62	62
Ταπτινὸν	75	79	79	65	65	65							
Χρυσάλλ.	110	112	117	114	117	115	«Εὐνάτας»	490	490	490	490	490	490
Υφαντουργ.	30	30	30	30	30	30	Υπ. Προσόδ.	4.800	4.800	4.800	4.800	4.780	4.780
Βάμβακος	100	100	100	100	100	100	Γ. Ἀποθνήσκ.	360	360	360	360	360	360
Αἰθνήν	90	90	160	160	160	160	Διωνυσίου	360	360	360	360	360	360
Βούδ. Βαβυλ.	150	150	150	150	150	150	Ηλεκτρικὸν	360	360	355	355	355	355
Ναυπηγ.	440	440	440	440	440	440	«Ε. Κ. Κανόν»	4.925	4.925	4.925	4.925	4.925	4.925
Φανίλλ.	50	50	50	50	50	50							

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ ΕΠΙ ΛΟΝΔΙΝΟΥ ΤΙΜΑΙ 10/V/1930

ΧΩΡΑΙ	PARITÉ	ΧΩΡΑΙ	PARITÉ
Παρίσι	123. 87	Βερολίνον	20. 361
N. Υόρκη	4. 8585	Βιέννη	34. 47
Γενεύη	25. 082	Πόδαγ	162. 05
Ρώμη	9. 68	Σόφια	670. —
Μόσχην	9. 98	Βελιγράδιον	274. —
"Αμστερν	12. 0758	Βουκουρεστίνον	318. —
Στουτγάρτη	18. 105	Κωνσταντινούπολις	10. 25
Βουδαπέστη	34. 822		

Η ΩΡΑΙΟΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΥΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΠΗΓΗ
ΓΕΡΑΝΙΟΥ

ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΔΙΑ
ΧΟΛΟΛΙΘΟΥΣ

ΠΗΓΗ ΣΠΗΛΑΙΟΥ ΑΝΙΓΡΙΔΩΝ
ΕΝΔΕΙΚΝΥΤΑΙ ΔΙΑ ΔΕΡΜΑΤΙΚΑ, ΑΡΘΡΙΤΙΚΑ, ΡΕΥΜΑ-
ΤΙΣΜΟΥΣ, ΝΕΥΡΑΛΓΙΑΣ, ΚΑΤΑΡΡΟΥΣ, ΕΚΖΕΜΑΤΑ ΚΑΛ
ΔΙΑΜΟΝΗ ΑΝΕΤΟΣ ΚΑΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΣ — ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΜΑΓΕΥΤΙΚΗ
ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΣΠΑΠ ΜΕ ΕΚΠΤΩΣΙΝ 50 %